

GABINET d'ANÀLISI
AMBIENTAL i
TERRITORIAL

Carrer Alfons el Magnànim, 2
Escala A, 1r-B.
E-07004 Palma de Mallorca.
Illes Balears

Tel. 971 461 708 –
Fax 971 468 052
empresa@gaat.es
www.gaat.es

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori

ESTAT DEL MEDI AMBIENT DE LES ILLES BALEARS

2008 – 2011

Capítol 6

BIODIVERSITAT TERRESTRE

Elaborat per

Gabinet d'Anàlisi Ambiental i Territorial S.L.

Desembre 2014

6 BIODIVERSITAT

6.1 ÍNDEX

6	BIODIVERSITAT.....	2
6.1	ÍNDEX.....	2
6.2	INTRODUCCIÓ.....	3
6.3	ESTAT.....	4
6.3.1	FAUNA.....	10
6.3.2	FLORA.....	13
6.3.3	RACES AUTÒCTONES.....	18
6.3.4	VARIETATS VEGETALS AUTÒCTONES.....	19
6.4	PRESSIÓ.....	21
6.4.1	DESTRUCCIÓ HÀBITATS.....	21
6.4.2	PERTORBACIÓ D'HÀBITATS.....	22
6.4.3	VERÍ.....	22
6.4.4	ESTESES ELÈCTRIQUES.....	25
6.4.5	ESPÈCIES INVASORES.....	26
6.4.5.1	FAUNA.....	28
6.4.5.2	FLORA.....	31
6.4.6	MALALTIES.....	31
6.4.7	CAÇA I PESCA.....	32
6.4.7.1	Espècies afectades.....	32
6.4.8	RECOL·LECCIÓ.....	36
6.5	RESPOSTA.....	37
6.5.1	NORMATIVA.....	37
6.5.1.1	Normativa Europea o superior.....	37
6.5.1.2	Normativa estatal.....	40
6.5.1.3	Normativa autonòmica.....	43
6.5.1.4	Planificació autonòmica.....	46
6.5.2	PROTECCIÓ DELS HÀBITATS.....	48
6.5.3	PROTECCIÓ DE LES ESPÈCIES SILVESTRES.....	49
6.5.3.1	Fauna protegida.....	49
6.5.3.2	Gestió i control de la fauna amenaçada.....	65
6.5.3.3	Centres de recuperació de la fauna.....	73
6.5.3.4	Flora protegida.....	74
6.5.3.5	Centres implicats en la Gestió i control de la flora amenaçada.....	84
6.5.4	LLUITA CONTRA ELS EFECTES NOCIUS DE LES ESTESES ELÈCTRIQUES.....	84
6.5.5	LLUITA CONTRA LES ESPÈCIES INVASORES.....	85
6.5.6	REGULACIÓ DE LA CAÇA.....	85
6.5.7	PROTECCIÓ DE LES RACES ANIMALS.....	86
6.5.8	PROTECCIÓ DE VARIETATS VEGETALS AUTÒCTONES.....	86
6.5.9	ALTRES.....	87
6.6	INDICADORS.....	89

6.2 INTRODUCCIÓ

Aquest capítol de biodiversitat terrestre mostra l'estat, les pressions i les respostes que afecten a la flora i a la fauna terrestres de les Illes Balears. La informació sobre la fauna i la flora marines es tracta al capítol 7. La biodiversitat està indissolublement lligada a la situació del medi en la qual hi viu. Per això, aquest capítol té molts de lligams amb el precedent de Medi Terrestre (capítol 5). De fet algunes de les pressions i les respostes més importants s'han d'anar a cerca en el capítol precedent. S'ha decidit separar aquests dos capítols perquè el tipus d'informació disponible ho permet i també és freqüent tractar ambdós temes per separat a l'hora de la gestió: sovint es gestiona per una banda el tema de les espècies protegides (biodiversitat) i per un altre els espais protegits, sempre amb l'evidència de que en la natura no és possible discriminar ambdós punts de vista.

En aquest capítol també s'inclou una referència a les races autòctones d'animals domèstics i les varietats vegetals agrícoles pròpies de les nostres illes. Tot i no formar part dels sistemes naturals, són part interessant de la biodiversitat de les Illes Balears i també pateixen, en molts de casos, un greu perill d'erosió genètica.

L'apartat de l'Estat de la biodiversitat terrestre intenta determinar el grau de coneixement que es té en l'actualitat sobre aquest tema i mostra, sobre tot, els estudis que s'han fet sobre l'estat de conservació d'alguns dels grups principals (les anomenades **lístes vermelles**).

A l'apartat de Pressions, s'han identificat els principals fenòmens que afecten a la conservació de la biodiversitat. Algunes d'aquestes pressions, com ara la destrucció dels hàbitats, estan explicades al capítol 5.

A l'apartat de Respostes es mostren les principals accions dutes a terme per minvar o eliminar aquestes pressions.

Com era d'esperar, el coneixement de què es disposa en aquest capítol està bastant concentrat en aquells grups d'organismes més atractius i més conspicus, com són els vertebrats i les plantes superiors. Això només és un reflex de la informació disponible, i no de la importància d'aquests grups sobre els altres. Els invertebrats o les plantes anomenades inferiors, les algues, els fongs, són igualment fonamentals pels ecosistemes i tenen interès per ells mateixos, però per desgràcia manca molta informació, entre d'altres raons pel seu gran nombre d'espècies. Milers d'espècies de les Illes Balears, moltes d'elles endèmiques, encara estan mancades d'estudis taxonòmics, de distribució i ecològics.

La regió mediterrània es considera un dels 25 Punts Calents de Biodiversitat del planeta, que inclouen algunes de les zones biogeogràfiques més exclusives i que alberguen una gran biodiversitat. Els Punts Calents de Biodiversitat es caracteritzen per un nivell alt i excepcional de plantes endèmiques i per alts nivells de pèrdua de l'hàbitat, al menys un 70%. La conca mediterrània és l'àrea més gran de les 5 existents de clima mediterrània. S'estén de l'est des de Portugal i les illes atlàntiques, fins a Israel a l'oest, i d'Itàlia al nord fins al Marroc al sud. Inclou prop de 5.000 illes. La seva situació entre Euràsia i Àfrica, la seva gran fragmentació i el fet d'haver estat un refugi per a plantes i animals durant els períodes glacials ha contribuït a la gran biodiversitat de la regió i al seu alt grau d'endemicitat.

6.3 ESTAT

En aquest apartat s'exposa quina és la informació de què es disposa respecte a les espècies naturals a les Illes Balears. Després s'aporta informació sobre el seu estat, sobre tot considerant la seva conservació.

El coneixement de la biodiversitat terrestre es pot organitzar d'acord amb una progressió d'informació des de la més bàsica fins a la més elaborada.

El primer graó d'informació és el coneixement de les espècies que viuen en un àmbit geogràfic donat. Es tracta de tenir uns llistats de totes les espècies existents. D'aquestes espècies el més urgent és determinar quines són endèmiques, es a dir, quines es troben només a un àmbit geogràfic concret, en el nostre cas parts de les Illes Balears. Aquesta primera tasca és realitza descrivint i classificant les espècies. Els encarregats de realitzar aquestes determinacions són els taxònoms, especialistes en certs grups d'organismes, i els naturalistes.

A continuació es pot determinar la distribució de les espècies, especialment les endèmiques. Un graó més consisteix en realitzar recomptes de les espècies per determinar la seva abundància i com es produeix la seva distribució. Amb aquesta informació es pot determinar el grau de perill d'extinció d'una espècie o varietat concreta. Sovint aquesta informació s'organitza per grups taxonòmics en forma de **llistes vermelles**. En una llista vermella els especialistes en grups determinats d'organismes fan fitxes de cada una de les espècies o subespècies, amb les seves característiques principals i distribució, i determinen el grau d'amenaça a la seva supervivència en l'àmbit geogràfic tractat. Les llistes vermelles no pressuposen que les espècies més amenaçades quedin protegides d'una o un altre manera. Només donen informació sobre la situació de les espècies considerades, i per certes espècies no hi ha prou informació com per determinar la seva situació. Evidentment la informació de les llistes vermelles es fa servir per donar protecció legal a espècies concretes, però no sempre les espècies que es troben en situació més crítica s'arriben a protegir legalment.

Com a conseqüència del coneixement de l'abundància de les espècies i de les llistes vermelles, certes espècies queden protegides legalment mitjançant els **catàlegs d'espècies amenaçades o protegides**. Així doncs, la protecció legal també és font d'informació sobre la situació de les espècies.

En conclusió, les llistes vermelles i els catàlegs d'espècies amenaçades o protegides són dues fonts d'informació fonamentals, no sempre coincidents. Per exemple, gairebé totes les aus –llevat de les que es poden caçar- estan protegides, però no totes estan amenaçades.

Un darrer nivell d'informació és el coneixement acurat de la biologia de les espècies, entenent com a tal tots aquells aspectes que afecten a la seva supervivència i distribució: reproducció, nutrició, malalties, relació amb l'entorn,...

Donada la gran varietat d'espècies existents, el grau de coneixement de la biodiversitat a les nostres illes és molt desigual. D'algunes espècies –molt poques- es té una informació molt completa, pel seu interès científic, educatiu o mediàtic. Per l'altre extrem, hi ha grups complets d'organismes, especialment els menys conspicus, dels quals ni tan sols es disposa d'un llistat d'espècies complet.

Es desconeix el número exacte d'espècies que viuen a les Balears, encara que s'estima que la fauna terrestre i la pròpia de les aigües dolces podrien sumar unes 10.000 espècies diferents, mentre que de vegetals les estimacions fetes són molt diverses. Aquesta situació queda palesa en el fet que en l'actualitat encara es van incorporant espècies als catàlegs de les illes. Només en vertebrats i plantes superiors (fanerògames i falgueres) es disposa de llistats més o manco actualitzats.

Les espècies amenaçades dels grups d'organismes més coneguts (vertebrats, plantes superiors) sí que han rebut una atenció especial per part de les administracions públiques. L'elaboració de llistes vermelles ajuda a completar i aclarir la situació de totes les espècies dels grups tractats. A les llistes vermelles habitualment es fan servir 4 categories d'acord amb el grau d'amenaça a la supervivència de l'espècie:

- En perill d'extinció: quan la supervivència de l'espècie és poc probable a curt termini.
- Sensibles a l'alteració de l'hàbitat: malgrat el tàxon no estigui en perill d'extinció imminent, s'enfronta al risc de desaparèixer a mitjan termini, a causa que el seu hàbitat està amenaçat.
- Vulnerables: sense estar en perill d'extinció s'enfronta a un risc de desaparició en la naturalesa a mitjan termini.
- D'interès especial: sense complir els criteris anteriors, presenten un valor particular pel seu interès específic, ecològic, cultural o la seva singularitat.

Les llistes vermelles es poden elaborar considerant diferents àmbits geogràfics. Les llistes vermelles que ens afecten a les Illes Balears són les elaborades en l'àmbit estatal i aquelles elaborades per l'àmbit del nostre arxipèlag.

En l'àmbit estatal s'han elaborat els següents documents:

Catàleg nacional d'espècies amenaçades. Aquest catàleg suposa protecció legal i va sorgir fruit de la Llei 4/1989 de conservació dels espais naturals i de la flora i fauna silvestres. Segons l'Article 29 d'aquesta llei, en el Catàleg s'hi han d'incloure les espècies, subespècies o poblacions la conservació de les quals necessita de l'aplicació de mesures específiques per part de l'administració pública. El Catàleg nacional es regula amb el RD 439/1990 del 30 de març. Diverses publicacions oficials van actualitzant aquestes llistes.

En la primera versió quedaven incloses en primera instància 448 tàxons, 75 en perill d'extinció i 372 d'interès especial. Després de la revisió del 2002, 161 restaven en perill d'extinció, 18 com a sensibles a l'alteració de l'hàbitat, 36 vulnerables i 380 d'interès especial (total de 595 espècies).

En les posteriors revisions (Ordre MAM/2784/2004 del 28 de maig, BOE 197 del 16 d'agost; i Ordre MAM/1498/2006 del 26 d'abril, BOE 117 del 17 de maig) es produeixen canvis en alguns tàxons de fauna, els quals passen de la categoria "d'interès especial" a "en perill d'extinció" o "vulnerables" (tal és el cas de les poblacions balears de la miloca *Neophron pernocterus*), mentre que s'hi inclouen noves espècies de flora¹.

¹ http://www.fcpeic.cat/medi/corb_A29211-29211.pdf, <http://www.sab-web.com/pia/final/normativa/docs/200605170905580.E.N.117.17.05.06.pdf>

El Llistat d'Espècies Silvestres en Regim de Protecció Especial i Catàleg Espanyol d'Espècies Amenaçades inclou 904 espècies, 608 en Règim de Protecció Especial, 120 vulnerables i 178 en perill d'extinció (RD 139/2011 i actualització a l'Ordre AAA/75/2012, de 12 de gener).

Inventari Espanyol del Patrimoni Natural i la Biodiversitat². D'entre tots els inventaris creats i gestionats pel Ministeri de Medi Ambient cal destacar l'Inventari nacional de biodiversitat. Aquest està conformat pels següents blocs:

- Inventari nacional de biodiversitat de vertebrats (inclou base cartogràfica) (edició del 2007).
- Llista actualitzada d'herpetofauna espanyola (2005).
- Atles i llibre vermell dels peixos continentals (2001).
- Atles i llibre vermell dels amfibis i rèptils d'Espanya (2002)
- Atles i llibre vermell de la flora vascular amenaçada d'Espanya (2000)
- Atles i llibre vermell dels mamífers terrestres d'Espanya (2007).
- Atles de les aus reproductores d'Espanya (2003)
- Atles de les aus en hivern en Espanya 2007-2010.
- Llibre vermell de les aus en Espanya (2007).
- Atles i llibre vermell del invertebrats amenaçats d'Espanya.
- Volums d'espècies en perill crític i perill (2009) i vulnerables (2011)
- Llistes vermelles de la flora vascular espanyola.
- Atles i llibre vermell dels briòfits amenaçats d'Espanya (2012)

En l'àmbit de les **Illes Balears** també s'han elaborat diverses llistes vermelles i existeix un Catàleg d'espècies amenaçades. Aquests dos tipus de documents i textos legals donen una idea del grau de coneixement que es té de la situació de les principals espècies.

Les llistes vermelles elaborades a les Illes Balears fins ara són les següents:

- Llista vermella de la fauna cavernícola de les Balears³ (1991).
- Llista vermella dels odonats i ropalòcers de les Balears⁴ (1991).
- Llista vermella dels araneïds de les Balears⁵ (1991).
- Llista vermella dels mol·luscs terrestres i d'aigua dolça de les Balears⁶ (1992).
- Llista vermella dels peixos de les Balears⁷ (2000).
- Llibre vermell de la flora vascular de les Illes Balears⁸ (2001).

² Real Decreto 556/2011, de 20 de abril, para el desarrollo del Inventario Español del Patrimonio Natural y la Biodiversidad.

³ Pons, G. 1991. Llista Vermella de la Fauna Cavernícola de les Balears. Documents Tècnics de Conservació, 10.

⁴ Pons, G. 1991. Llista Vermella dels Odonats i Ropalòcers de les Balears. Documents Tècnics de Conservació, 11

⁵ Pons, G. 1991. Llista Vermella dels Araneïds de les Balears. Documents Tècnics de Conservació, 12

⁶ Pons, G. 1992. Llista Vermella dels Mol·luscs terrestres i d'aigua dolça de les Balears. Documents Tècnics de Conservació, 13

⁷ Mayol, J., Grau, A., Riera, F. & J. Oliver, 2000. Llista Vermella dels Peixos de les Balears. Documents Tècnics de Conservació, 7, II època

⁸ Sàez, L.I. & J.A. Rosselló, 2001. Llibre Vermell de la Flora Vascular de les Illes Balears. Documents Tècnics de Conservació, 9, II època

- Llibre vermell dels vertebrats de les Balears (2006)⁹. Hi ha versions prèvies dels anys 1990 i 2000.

Des de l'última actualització en 2006 del "Llibre Vermell dels Vertebrats de Balears" no s'ha elaborat cap altre llibre vermell. El percentatge d'espècies vertebrades amenaçades no s'ha actualitzat des de aquest any. El valor ha quedat en un 21,15%.

Grup	Nombre d'espècies amenaçades	Espècies	Amenaçades (%)	Any avaluació
Mamífers	4	32	12,5	2006
Ocells	23	107	21,45	2006
Rèptils	3	12	25	2006
Amfibis	2	4	50	2006
Peixos	1	1	100	2000
TOTAL	33	156	21,15	

No s'inclou la fauna marina.

TAULA 6.I. Vertebrats amenaçats (2006)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Conselleria de Medi Ambient

La protecció en l'àmbit estatal afecta quasi sempre a la protecció en l'àmbit regional. Es a dir, totes les espècies protegides per part de l'estat que estan presents a les illes, també estan sotmeses a aquesta protecció, evidentment. Però el cas contrari no sempre es compleix. Pot haver espècies protegides a les Illes Balears que no ho estan en l'àmbit estatal, perquè l'abundància a Espanya és tal que no cal protegir una espècie, mentre que escasseja a les nostres illes o cal protegir algunes poblacions de forma especial.

Actualment (2011) a les Illes Balears s'han detectat 381 espècies mereixedores de protecció (92 de flora i 289 de fauna) segons el **Catàleg d'espècies amenaçades**, que els hi confereix protecció legal. L'any 2007 hi havia 273 espècies amenaçades, 66 de flora i 207 de fauna. La tendència és a que el nombre d'espècies protegides s'incrementin. Això està causat per l'increment de les amenaces, el descobriment de noves espècies o poblacions per les illes Balears i la major informació sobre les poblacions existents.

La seva classificació i la norma per la qual estan protegides es mostren a continuació. Cal tenir present que hi ha 17 espècies duplicades a ambdós llistats.

⁹ Viada, C. 2006. Llibre Vermell dels Vertebrats de les Balears. Conselleria de Medi Ambient

Categoria	RD 139/2011 estatal		DECRET 75/2005		Total
	Fauna	Flora	Fauna	Flora	
En perill d'extinció	11	5	1	12	29
Vulnerables	26	23	4	16	69
Sensibles a l'alteració de l'hàbitat	0	0	0	8	8
D'interès especial	0	0	4	7	11
Llistat	254	18	0	0	272
D'especial protecció	0	0	7	23	30
Extingides	0	1	1	0	2
Total	291	47	17	66	421

TAULA 6.II. Espècies classificades d'acord amb categories de conservació (2013)Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Conselleria de Medi Ambient¹⁰

Total: 383 tàxons. El catàleg espanyol afecta a 319 espècies i el balear a 85 espècies. Si s'ajunten ambdós catàlegs les espècies afectades són les següents.

Categoria	Fauna	Flora	Total
Extinta	1		1
En perill d'extinció	11	17	28
Vulnerables	25	23	48
Sensibles a l'alteració de l'hàbitat	0	8	8
D'interès especial	4	6	10
D'especial protecció	250	38	288
Total	291	92	383

TAULA 6.III. Espècies classificades d'acord amb categories de conservació (2011)Font: elaboració pròpia a partir de dades de la Conselleria de Medi Ambient¹¹

¹⁰ <http://www.caib.es/sacmicrofront/archivopub.do?ctrl=MCRST272ZI162211&id=162211>

¹¹ <http://www.caib.es/sacmicrofront/archivopub.do?ctrl=MCRST272ZI164537&id=164537>

	Espècies protegides (2007)	Comentaris	Espècies protegides (2009)
Mamífers	21	Eriçó, vell marí, cetacis i ratapinyades.	21. No varia.
Aus	167	Totes llevat de les que es poden caçar.	167. Resta una i s'afegeix una.
Rèptils	13	Sargantanes, dragons, tortugues, serps.	13. La tortuga mora varia de categoria però encara resta protegida.
Amfibis	3	Ferreret, calàpet, granot arborí.	3. No varia.
Invertebrats	3	Nacra, corn, eriçó de pues llargues.	7. Quatre caragols afegits.
Fauna total	207		211
Flora	66	Plantes i falgueres.	74. Vuit espècies més.

TAULA 6.IV. Espècies protegides segons el Catàleg balear (2007, 2009)

Font: Dades de la Conselleria de Medi Ambient

	Mamífers	Ocells	Rèptils	Amfibis	Peixos	Invertebrats
Extingida		1				
En perill d'extinció	2	8		1		
Vulnerables	10	10	2			3
Interès especial						4
Protecció especial	16	184	13	2	18	17
	28	203	15	3	18	24
	Inclou cetacis		Inclou marins		Inclou marins	

TAULA 6.V. Grups de fauna protegits segons el Catàleg balear i l'espanyol (2012)

Font: Dades de la Conselleria de Medi Ambient

Entre el mamífers protegits cal citar l'eriçó, el vell marí, cetacis, ratespinyades,... Totes les aus estan protegides llevat d'aquelles que es poden caçar. Quasi tots els rèptils estan protegits: sargantanes (totes les espècies i subespècies), dragons, tortugues, serp. Tots els amfibis també estan protegits llevat del granot: ferreret, calàpet, granot arborí. Entre els invertebrats s'inclouen la nacra, el corn marí, l'eriçó de pues llargues, alguns caragols, esponges...

6.3.1 FAUNA

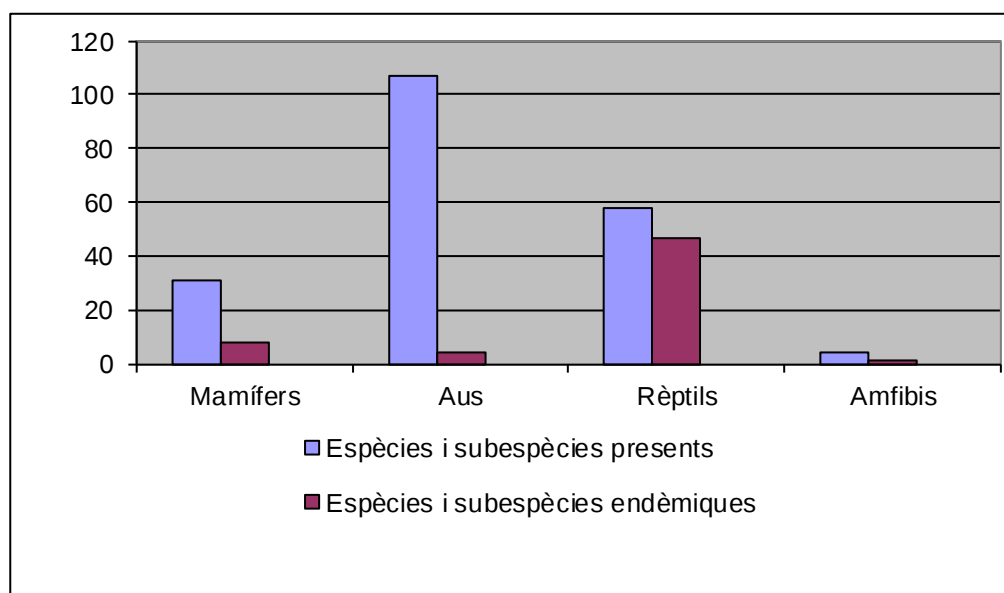
En aquest apartat es presenten dades bàsiques sobre el coneixement dels diversos grups de fauna i de les espècies amenaçades, si es que es coneix aquesta informació. Com ja s'ha indicat, el grau de coneixement de les espècies terrestres present a les Illes Balears és molt desigual. Dels vertebrats hi ha molta d'informació. Tot i així, la revisió d'algunes espècies pot incrementar o minvar el nombre de tàxons endèmics. La següent taula mostra les espècies presents, els endemismes i el nombre d'espècies amenaçades d'acord amb els documents citats.

Grup zoològic	Tàxons presents	Tàxons endèmics
Mamífers	31 terrestres (inclou 16 ratapinyades. No inclou el vell marí ni cetacis).	8 subespècies
Ocells	237 ocells amb àrea de distribució natural a les Balears. Només 107 habituals. En total hi ha 355 citades si s'inclouen les rareses.	2 espècies (virot petit <i>Puffinus mauretanicus</i> , busqueret coallarga <i>Sylvia balearica</i>) i 2 subespècies
Rèptils	13 (si s'inclou la tortuga marina <i>Caretta caretta</i>)	2 espècies (sargantana de les Balears, a Mallorca i Menorca, <i>Podarcis lilfordi</i> amb 23 subespècies) (sargantana de les Pitiüses <i>Podarcis pityusensis</i> , amb 25 subespècies)
Amfibis	4	1 (ferreret <i>Alytes muletensis</i>)
Peixos	Espinós (<i>Gasterosteus gymnaurus</i>)	
Total vertebrats	287	5 espècies i 56 subespècies

TAULA 6.VI. Espècies de vertebrats terrestres

Font: Elaboració pròpia a partir de documents de la Conselleria de Medi Ambient, sobre tot Viada, C.; 2006¹² i Llista patró de la Fauna Endèmica de les Illes Balears de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori.

¹² Viada, C.; 2006. Llibre vermell dels vertebrats de les Balears (3ªedició). Conselleria de Medi Ambient, Govern de les Illes Balears

GRÀFIC 6.1. Vertebrats presents a les Illes Balears (espècies i subespècies)

Font: Elaboració pròpia a partir de documents de la Conselleria de Medi Ambient, sobre tot Viada, C.; 2006¹³

De peixos d'aigua dolça hi ha 3 espècies extingides (a Eivissa) i 6 introduïdes. En queda només una autòctona a l'Albufera de Mallorca, l'espínos o jonquet (*Gasterosteus aculeatus*)¹⁴.

De la fauna endèmica de les Balears (uns 380 tàxons) són especialment reconegudes a nivell popular algunes espècies de vertebrats com l'extint *Myotragus balearicus*, el ferreret (*Alytes muletensis*) o ocells com el virot (*Puffinus mauretanicus*), però la gran majoria d'endemismes de les illes (99%) són invertebrats¹⁵.

Dels invertebrats la informació està molt dispersa. Hi ha grups molt estudiats, com són els mol·luscs, aranyes, crustacis o algunes famílies d'insectes coleòpters, però de molts d'altres només es poden fer estimacions molt grolleres. En la taula següent es presenten algunes dades de què es disposa. Cal destacar el fet de que hi ha molts d'endemismes i que un estudi acurat de tots els grups d'invertebrats ben segur aportarà molts més que afegir a la fauna de les Illes Balears.

D'entre els grans grups, destaquen per nombrosos els insectes coleòpters (unes 118 espècies i subespècies endèmiques) seguits pels crustacis amfípodes (unes 31 espècies).

L'obra de referència en relació a aquest tema és, precisament, *La Fauna Endèmica de les Illes Balears*¹⁶. De cada un dels tàxons considerats s'inclou una fitxa amb informació sobre la seva distribució arreu de la Comunitat, el seu estat de

¹³ Viada, C.; 2006. Llibre vermell dels vertebrats de les Balears (3ªedició). Conselleria de Medi Ambient, Govern de les Illes Balears

¹⁴ Mayol, J., Grau, A., Riera, F. & J. Oliver, 2000. Llista Vermella dels Peixos de les Balears. Documents Tècnics de Conservació, 7, II època

¹⁵ Alcover, J.A.; Llabrés, M. i Ll. Moragues (cort.), 2000. Les Balears abans dels humans. Monografies de la Societat d'Història Natural de les Balears, 8. 178pp.

¹⁶ Pons i Palmer, 1996. Fauna endèmica de les Illes Balears. Monografies de la Societat d'Història Natural de les Balears, 5. 307pp. COPOT-IEB-SHNB.

conservació, certes consideracions sistemàtiques/taxonòmiques i algunes dades ecològiques, entre altra informació.

Grup zoològic	Tàxons presents	Tàxons endèmics
Trematodes		1
Nematodes	100 aprox. I segurament molts més	2
Rotífers		1
Anèl·lids		5
Mol·luscs	130	14 espècies i 30 subespècies
Aràcnids	327	36 espècies i 4 subespècies
Crustacis	83 terrestres + 242 d'aigua dolça o salabrosa Total 325	28 espècies i 3 subespècies
Miriàpodes	Sense dades	12 espècies i 3 subespècies
Protura	Sense dades	1
INSECTES		
Collembola	Sense dades	5
Diplura	Sense dades	3
Thysanura	Sense dades	4
Blattoptera	Sense dades	2
Oorthoptera	Sense dades	2
Heteroptera	Sense dades	3
Siphonaptera	Sense dades	1
Diptera	Sense dades	9
Trichoptera	Sense dades	2 subespècies
Lepidoptera	Sense dades	5 espècies i 2 subespècies
Hymenoptera	Sense dades	16 espècies i 6 subespècies
Coleoptera	2000	86 espècies i 32 subespècies

TAULA 6.VII. Espècies d'invertebrats terrestres i número d'endemismes

Font: Elaborat a partir de dades de la Conselleria de Medi Ambient¹⁷ i Llista patró de la Fauna Endèmica de les Illes Balears de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori

¹⁷ Conselleria de Medi Ambient, 2007. Llibre Blanc de protecció d'espècies, Illes Balears. Govern de les Illes Balears. Llistes vermelles. Llista patró de la Fauna Endèmica de les Illes Balears de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori.

6.3.2 FLORA

De manera semblant a la fauna, el coneixement de la flora a les Illes Balears varia depenent dels grups tractats. Els més desconeguts són les plantes anomenades inferiors i els fongs, mentre que les plantes vasculars (falgueres i fanerògames) estan molt més estudiades. A continuació s'aporten algunes dades aproximades.

Grup	Tàxons presents	Tàxons endèmics
Líquens	500-600	
Briòfits (molses i hepàtiques)	350 aprox.	Cap
Falgueres	47	1 espècie 2 subespècies

TAULA 6.VIII. Plantes inferiors i falgueres

Font: Elaboració pròpia a partir de Conselleria de Medi Ambient, 2007¹⁸ i Rita, J. & T. Payeras, 2006¹⁹.

No s'han localitzat dades d'algues d'aigües continentals. Entre els fongs, els millor coneguts són els macromicets (els bolets) dels quals s'han citat més de 325 espècies²⁰, però en queden per catalogar moltes espècies microscòpiques o poc aparents.

Grup	Espècies presents	Tàxons endèmics*	Tàxons endèmics**
Mallorca	1.348	125	103
Menorca	1.072	60	54
Eivissa	879	44	23
Formentera	577	23	17
Cabrera	469	30	23
Dragonera	328	29	23
Illes Balears	1.569	173	140

TAULA 6.IX. Plantes vasculars (inclou falgueres)

Font: Rita, J. & T. Payeras, 2006^{21*} i Sáez et al., 2013^{22**}.

El percentatge d'endemismes és un 10% de les plantes vasculars presents a les Illes Balears, o un 9% per altres autors (de 1.551 taxons)²⁵. Aquestes diferències sorgeixen de qüestions taxonòmiques i en l'acceptació o no de formes híbrides. Segons aquests darrers autors, la meitat dels endemismes en perill de les Illes Balears estan sense protecció legal. Les principals amenaces per la flora en perill són les següents:

¹⁸ Conselleria de Medi Ambient, 2007. Llibre Blanc de protecció d'espècies. Illes Balears. Govern de les Illes Balears

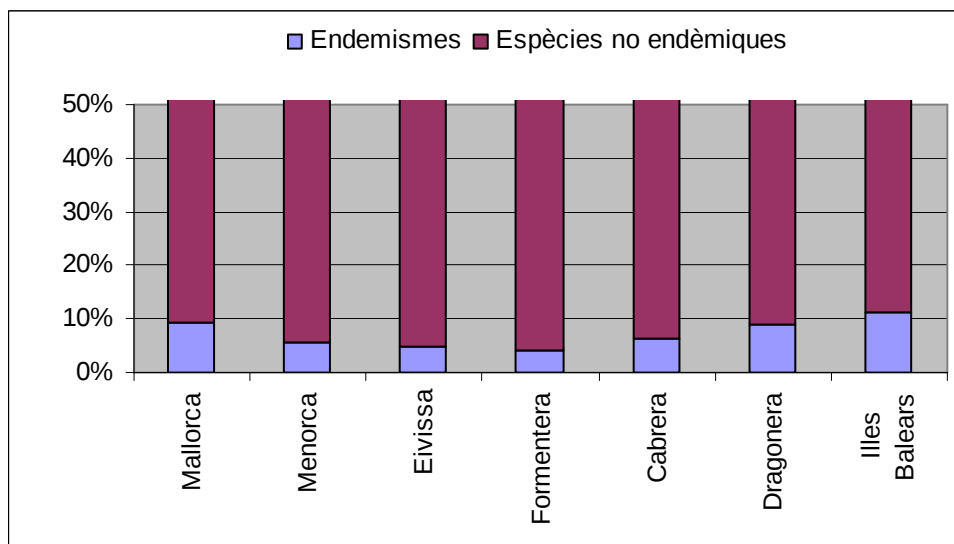
¹⁹ Rita, J. & T. Payeras, 2006. Biodiversidad de las plantas vasculares de las Islas Baleares. Orsis, 21:41-58.

²⁰ Constantino, C. & J.Ll. Siquier, 1996. Els bolets de les Balears. Micobalear C.B. 479pp

²¹ Rita, J. & T. Payeras, 2006. Biodiversidad de las plantas vasculares de las Islas Baleares. Orsis, 21:41-58.

²² Sáez, Ll.; Fraga, P.; López-Alvarado, J., 2013. The flora of the Balearic Islands. Col·lecció Recerca 20. Islands and plants: preservation and understanding of flora on Mediterranean Islands. 2nd Botanical Conference in Menorca. Proceedings and Abstracts.

- Destrucció i pèrdua d'hàbitats.
- Canvi climàtic (sobre tot als cimals de la Serra de Tramuntana)
- Herbívors (cabres i ovelles)
- Factors intrínsecs (fluctuacions, població escassa,...)
- Plantes invasores
- Esdeveniments catastròfics (incendis, tempestes, sequeres,...)

GRÀFIC 6.2. Proporció d'endemismes a la flora vascular

Font: Elaboració pròpia a partir de Rita, J. & T. Payeras, 2006²³.

Endemismes

A continuació es presenta un llistat de les espècies de fanerògames endèmiques, la seva distribució per illes.

Nom científic	Nom comú	Distribució
<i>Aetheorhiza bulbosa</i> ssp <i>willkommii</i>	Calabruix, lleganyova, pa de porc	Ca, Dr, Ei, Fo, Ma, Me
<i>Allium antoni-bolosii</i> ssp <i>antoni-bolosii</i>		Ca, Dr, Ma, Me
<i>Anthyllis hystrix</i>	Socarrell gros	Me
<i>A. vulneraria</i> ssp <i>balearica</i>		Ma
<i>Apium bermejoi</i>	Api d'en Bermejo	Me
<i>Arenaria grandiflora</i> ssp. <i>bolosii</i>		Ma
<i>A. glandiflora</i> ssp <i>glabrescens</i>		Ma
<i>Aristolochia bianorii</i>	Aristolòquia, herba de la gauda	Ma, Me
<i>Arum pictum</i> ssp <i>sagittifolium</i>	Cugot, rapa blava, rapa mascle	Ca, Ma, Me
<i>Asperula pau</i>		Ei, Fo
<i>Astragalus balearicus</i>	Eixorba-rates neure. gatovell.	Ca, Ma, Me

²³ Rita, J. & T. Payeras, 2006. Biodiversidad de las plantas vasculares de las Islas Baleares. Orsis, 21:41-58.

	coixinet de monja	
<i>Avenula crassifolia</i>		Ei
<i>Beta maritima</i> ssp <i>marcosii</i>		Ca, Ei
<i>Biscutella ebusitana</i>		Ei, Fo
<i>Brassica balearica</i>	Col borda	Ma
<i>Brimeura duvigneaudii</i>		Ma
<i>Bupleurum barceloi</i>	Clavell de penyal	Ma, Me
<i>Calamintha rouyana</i>		Ma
<i>Carduus bourgeanus</i>		Ei, Fo, Ma
<i>Carex rorulenta</i>		Ca, Dr, Ei, Fo, Ma, Me
<i>Centaurium bianoris</i>		Ei, Ma
<i>Cephalaria squamiflora</i>		Ma
<i>Chaenorhinum formenterae</i>		Ei, Fo, Ma
<i>C. rodriguezii</i>		Ma
<i>Crepis triasii</i>	Panconia de penyal	Ca, Ma, Me
<i>Crocus cambessedesii</i>	Safrà bord	Ma, Me
<i>Cymbalaria fragilis</i>		Me
<i>Dactylis glomerata</i> ssp <i>ibizensis</i>		Ei, Fo
<i>Daphne rodriguezii</i>	Dafne menorquí	Me
<i>Daucus carota</i> ssp <i>majoricus</i>	Pastanaga marina	Ca, Ma
<i>Delphinium pentagynum</i> ssp <i>formentense</i>		Fo
<i>Dianthus rupicola</i> ssp <i>bocchoriana</i>	clavell	Ma
<i>Digitalis minor</i>	Didalera	Ca, ma, Me
<i>Diploaxis ibicensis</i>		Ca, Ei, Fo, Ma
<i>Dorycnium fulgurans</i>	Socarrell alís	Ca, Ma, Me
<i>Dryopteris pallida</i> ssp <i>balearica</i>	Falguera	Ma
<i>Erodium reichardii</i>		Ma, Me
<i>Euphorbia fontqueriana</i>	Lletrera	IB
<i>E. maresii</i> ssp <i>balearica</i>		Ma
<i>E. maresii</i> ssp <i>maresii</i>	Lletrera (de penyal)	Ca, Me, Ma
<i>E. margalidiana</i>		Ei
<i>Femeniasia balearica</i>	Socarrell bord	Me
<i>Filago petro-ianii</i>		Ma
<i>Galium balearicum</i>		Ma
<i>G. crespianum</i>	Rèvola de penya	Dr, Ma
<i>G. friedrichii</i>		Ei, Fo
<i>Genista dorycnifolia</i> ssp <i>grosii</i>	Ginestell doricnifoli / eivissenc	Ei
<i>Genista lucida</i>	Gatov(s)a	Ma
<i>G. majorica</i>	Ginesta, ginestell	Ma
<i>G. valdes-bermejoi</i>	Gatosa, gatova vera	Ma
<i>Globularia cambessedesii</i>		Ma
<i>Helianthemum</i>		Ma

<i>scopulicolum</i>		
<i>Helichrysum ambiguum</i>	Maçanella	Dr, Ma, Me
<i>H. italicum</i> ssp <i>microphyllum</i>		Ma
<i>Helleborus lividus</i>	Palònia blanca o borda	Ca, Ma
<i>Hippocrepis balearica</i> ssp <i>balearica</i>	Violeta de penyal	Ca, Ma, Me
<i>H. balearica</i> ssp <i>grosii</i>	Llentiera borda	Ei
<i>Hypericum balearicum</i>	Estepa joana	Ca, Ei, Ma, Me
<i>Hypericum hircinum</i> ssp <i>cambessedesii</i>		Ma
<i>Launaea cervicornis</i>	Eriçó, gatovell, socarrell	Dr, Ma, Me
<i>Leucanthemum paludosum</i> ssp <i>Ebusitanum</i>		Ei
<i>Limonium antoni-llorensii</i>		Ma
<i>L. barceloi</i>		Ma
<i>L. biflorum</i>	Coca marina, ensopegall, saladina	Ma, Me
<i>L. boirae</i>		Ma
<i>L. camposanum</i>		Ma
<i>L. ebusitanum</i>		Ei, Fo
<i>L. grosii</i>		Ei, Fo
<i>L. gymnesicum</i>		Ma, me
<i>L. magallufianum</i>		Ma
<i>L. majoricum</i>		Ma
<i>L. migjornense</i>		Ma
<i>L. minutum</i>	Coca marina, ensopegall, saladina	Ma, me
<i>L. portopetranum</i>		Ma
<i>L. retusum</i>		Fo
<i>L. scorpioides</i>		Ei, Fo
<i>L. wiedmannii</i>		Fo
<i>Linaria aeruginea</i> ssp <i>pruinosa</i>		Ma
<i>Lonicera pyrenaica</i> ssp <i>majoricensis</i>		Ma
<i>Lotus tetraphyllus</i>	Trèvol de quatre fulles	Ca, Ma, Me
<i>Lysimachia minoricensis</i>		Me
<i>Magydaris panacifolia</i> ssp <i>femeniasii</i>		Me
<i>Naufraga balearica</i>		Ma
<i>Ononis crispa</i>	Motxa	Ca, Me
<i>O. zschackei</i>	Ugó	Ma
<i>Ophrys balearica</i>	Borinot	Dr, Ei, Fo, Ma, Me
<i>Oxalis feare</i>		Ma
<i>Paeonia cambessedesii</i>	Palònia	Ca, Ma, Me
<i>Pallenis spinosa</i> var <i>gymnesica</i>		Me
<i>Pastinaca lucida</i>	Herba del diable (entre molts altres)	Ma, Me

<i>Phlomis italica</i>	Estepa blenera	Ma, Me
<i>Pimpinella bicknellii</i>	Fonollasa borda	Ma
<i>P. tragioides ssp. balearica</i>	Matafulaga de roca	Ma
<i>Polycarpon polycarpoides ssp. Colomense</i>		Ca, Dr, Ma, Me
<i>Polygonum romanum</i>	Herba de cent nuus	Ma
<i>Primula acaulis ssp. balearica</i>	Primavera blanca	Ma
<i>Ranunculus barceloi</i>	Botó d'or	Ei, Fo, Ma
<i>R. weyeri</i>	Botó d'or	Ma
<i>Rhamnus bourgeanus</i>	Alicatins, arç negre, espinalera, mal hivern	Ma
<i>R. ludovici-salvatoris</i>	Llampúdol bord, rotaboc	Ca, Ma, Me
<i>Romulea assumptionis</i>		Ca, Ei, Fo, Ma, Me
<i>Rubia angustifolia ssp. angustifolia</i>	Rotgeta	Ca, Dr, Ei, Ma
<i>R. angustifolia ssp. caespitosa</i>	Rotgeta	Ca
<i>Scorzonera baetica ssp. ebusitana</i>		Ei
<i>Scutellaria balearica</i>		Ma
<i>Senecio rodriguezii</i>	Camamil·la o margalideta de la mar	Ma, Me
<i>Sibthorpia africana</i>		Ca, Dr, Ei, Ma, Me
<i>Silene cambessedesii</i>	Molinet	Ei, FO
<i>S. mollissima</i>		Ma, Me
<i>Smilax aspera ssp. balearica</i>	Aritja baleàrica	Ca, Ei, Fo, Ma, Me
<i>Solenopsis minuta ssp. balearica</i>		Ma
<i>Taraxacum balearicum</i>		Ma
<i>Teucrium asiaticum</i>	Brutònica	Ma, Me
<i>T. cossonii ssp. cossonii</i>		Ca, Ma
<i>T. cossonii ssp. punicum</i>		Ei
<i>T. marum ssp. occidentale</i>	Coixinet de monja, eixorba-rates blanc	Ei
<i>Thapsia gymnesica</i>	Fonollassa groga, herba santa	Ma, Me
<i>Thymelaea velutina</i>	Pala marina, peu de milà	Ma, Me
<i>Thymus herba-barona ssp. bivalens</i>		Ma
<i>T. ricardii ssp. ebusitanus</i>		Ei
<i>Urtica bianorii</i>	Ortiga	Ma
<i>Vicia bifoliolata</i>	Veça	Me
<i>Viola jaubertiana</i>		Ma
<i>V. stolonifera</i>	Viola o violeta	Me

TAULA 6.X. Espècies endèmiques de plantes

En l'àmbit de les Illes Balears es va elaborar el **Llibre vermell de flora vascular** (2001). Aquesta llista es desenvolupa en base a les categories UICN (2001) adaptant-les en funció de les variacions produïdes en els estat de conservació de les

espècies una vegada aplicada alguna mesura. El seu objectiu és establir un inventari d'espècies amenaçades de flora vascular exclusivament de les illes. En total, s'hi van incloure 139 tàxons (d'un total de 1.569 espècies). Aquest estudi indica que el percentatge d'espècies amenaçades de flora vascular sobre el total d'espècies autòctones representava en 2001 un 8,85% del total.

6.3.3 RACES AUTÒCTONES

En l'actualitat hi ha identificades races autòctones de vaques, cabres, ovelles, cavalls, ases, cans, conills, coloms, gallines i altre aviram²⁴. Aquestes varietats destaquen per adaptar-se a les condicions rurals i a les necessitats tradicionals del medi rural de les Illes Balears. L'any 2011 l'Institut de Recerca i Formació Agrària i Pesquera (IRFAP) inicia una nova línia d'investigació de races autòctones amb l'objectiu d'afavorir tant la millora de les races autòctones ramaderes de les Illes Balears com la caracterització i la normalització dels productes que en deriven.

Moltes d'aquestes varietats es mantenen gràcies a l'interès i l'esforç d'associacions.

Raça	Associació de suport
Ovella blanca mallorquina	Associació de ramaders de l'ovella de raça mallorquina
Ovella menorquina	Associació de l'ovella autòctona de Menorca
Ovella roja mallorquina	Associació de ramaders de l'ovella roja mallorquina
Ovella eivissenca	Associació de Productors d'Oví d'Eivissa
Cabra mallorquina	Associació de ramaders de cabres de raça mallorquina
Cabra pitiüsa	Associació de Productors d'Oví d'Eivissa
Cavall raça menorquina	Associació Criadors i Propietaris Cavalls Raça Menorquina
Cavall raça mallorquina	Associació espanyola de criadors i propietaris de caballs de pura raça mallorquina
Ase mallorquí	Associació de criadors i propietaris de pura raça asinal Mallorquina
Vaca mallorquina	Associació de Criadors de Bestiar Boví Raça Mallorquina
Vaca menorquina	Associació de Ramaders de Bestiar Boví de Raça Menorquina
Porc negre	Associació de Ramaders de Porc Negre Mallorquí Selecte
Gallina mallorquina	Associació d'Aviram de les Illes Balears
Gallina menorquina	Associació de la Gallina Menorquina
Gallina eivissenca	
Ànnera mallorquina	Associació d'Aviram de les Illes Balears
Indiot mallorquí	Associació d'Aviram de les Illes Balears
Coloms (de casta grossa, d'escampadissa, de pinta o d'esbart, gavatxut, nas de xot i borino)	Associació d'Aviram de les Illes Balears
Conill de pagès d'Eivissa	Associació de Productors d'Oví d'Eivissa
Ca de bestiar	Club del Ca de Bestiar
Ca de bou	Club Español del Perro de Presa Mallorquín
Ca rater	Associació de Criadors de Ca Rater

²⁴ <http://www.racesautoctones.com/> ; <http://www.caib.es/sacmicrofront/index.do?idsite=173> ; <http://www.magrama.gob.es/es/ganaderia/temas/zootecnia/razas-ganaderas/razas/>

Ca me mallorquí	Club del Ca Mè Mallorca
Ca de conills de Menorca	
Ca eivissenc	Associació de criadors del ca eivissenc d'Eivissa i Formentera

TAULA 6.XI. Races autòctones d'animals domèstics

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Patronat de Races Autòctones de les Illes Balears²⁵

D'acord amb l'Institut de Biologia Animal de Balears (IBABSA) les races d'animals domèstiques en perill d'extinció que l'any 2008 es comptabilitzaven en nombre de 8, augmenten significativament passant a ser 14 en l'any 2011 de forma oficial, d'acord amb el Reial Decret 2129/2008, de 26 de desembre, pel qual s'estableix el Programa nacional de conservació, millora i foment de les races ramaderes (BOE núm. 23, de 27 de gener de 2009). Aquest Reial Decret només tracta races ramaderes i èquids; cànids i races menors no es consideren, per això les llistes quasi no coincideixen.

2008	2011
Ca de conills (Menorca)	Ase balear
Cabra mallorquina	Cavall mallorquí
Conill pagès d'Eivissa	Cavall menorquí
Gallina eivissenca	Cabra eivissenca
Gallina mallorquina	Cabra mallorquina
Ànec mallorquí	Porc negre mallorquí.
Gall d'indi de Menorca	Gallina mallorquina
Gall d'indi mallorquí	Gallina menorquina
	Ovella eivissenca
	Ovella mallorquina
	Ovella menorquina
	Ovella vermella mallorquina
	Vaca mallorquina
	Vaca menorquina

TAULA 6.XII. Races autòctones d'animals domèstics en perill d'extinció

Font: Institut de Biologia Animal de Balears, SA (IBABSA)

6.3.4 VARIETATS VEGETALS AUTÒCTONES

Les varietats locals vegetals, tant de cultivars llenyosos com d'hortícoles, cereals i llegums, han estat seleccionades pels pagesos durant segles i segles. Són, per tant, les varietats més ben adaptades al seu lloc de procedència, més resistents i més flexibles a les condicions adverses de la zona i a les plagues o malalties més freqüents, el que permet reduir l'ús de productes agroquímics pel seu manteniment i protecció. Per aquesta raó, els principals interessats en l'ús d'aquestes varietats són els pagesos d'agricultura ecològica (capítol 13), els quals a més les aprecien pel fet de formar part de la pròpia tradició cultural, rural i gastronòmica.

La pèrdua de varietats locals va començar amb l'anomenada revolució verda dels anys 60 i 70, quan es va produir la introducció de les varietats comercials i els pagesos començaren a comprar les llavors enlloc de guardar les seves pròpies. Aquest va ser, probablement, el moment d'inflexió i hauria d'haver estat el punt en el que es comences a protegir les varietats de les Balears.

²⁵ <http://www.racesautoctones.com/>

L'IRFAP (Institut de Recerca i Formació Agrària i Pesquera de la Conselleria d'Agricultura i Pesca) és l'entitat pública que dona suport a la conservació i promoció de les varietats vegetals autòctones. La col·lecció de varietats locals de cultius llenyosos que en l'actualitat manté la Conselleria d'Agricultura i Pesca (en col·laboració amb diverses finques arreu de les illes) inclou 116 varietats d'arbres de fruita dolça (entre figueres, pruneres, albercoquers, cirerers i pomeres), 80 de fruits secs (ametlers i garrovers), 18 de cítrics, 38 de vinya i 19 d'oliveres²⁶.

El nombre total de varietat és difícil d'establir, al menys de forma oficial. A l'Institut d'Investigació i Formació Agrària i Pesquera de les Illes Balears (IRFAP), el nombre de varietats locals identificades de cultius és de 507 en 2011. En concret són les següents:

- Cultius anuals: 115 varietats.
- Fruita dolça: 116 varietats.
- Fruits secs: 92 varietats.
- Altres llenyoses: 124 varietats.
- Olivera: 6 varietats.
- Vinya: 54 varietats.

A la Resolució de la presidenta del Fons de Garantia Agrària i Pesquera de les Illes Balears (FOGAIBA) de 30 de gener de 2009 per la qual s'aprova la convocatòria, per a l'any 2009, de les ajudes destinades a la protecció de varietats autòctones amb risc d'erosió genètica apareix un llistat de varietats vegetals autòctones amb risc d'erosió genètica²⁷. La llista d'espècies actualment elegibles va ser establerta per l'Ordre de la consellera d'Agricultura i Pesca de 4 d'octubre de 2004 (publicada en el BOIB núm. 140, de 09/10/2004), i a la Correcció d'errors de l'esmentada Ordre (publicada en el BOIB núm. 158, de 09/11/2004). En aquest cas, les varietats preferents s'agrupen de la següent manera:

Cultius Herbacis	7
Cultius Hortícoles	11
Perennes	100
Albercoquer	5
Ametller	1
Cirerer	8
Figuera	26
Melicotoner	1
Olivera	1
Perera	9
Pomera	41
Prunera	8

TAULA 6.XIII. Nombre de varietats autòctones amb risc d'erosió genètica per grups

²⁶ <http://www.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?idsite=65&lang=CA&cont=2031>

²⁷ Socies, A., 2013. *Varietats locals de les Illes Balears*. Quaderns de Natura de les Illes Balears. 83pp. Edicions Documenta Balear SL.

6.4 PRESSIÓ

Les pressions i amenaces sobre les espècies de fauna i flora són molt variades. Les pressions es poden classificar en aquelles que afecten als ecosistemes en general i aquelles que afecten a espècies o grups d'espècies concrets. La pressió general més important sense cap dubte és la destrucció dels hàbitats. En segon lloc la pressió general més important potser és la pertorbació dels hàbitats. Justament no hi ha gaire informació sobre aquest tema, llevat dels incendis forestals. La dimensió de la pertorbació dels hàbitats depèn en gran mesura de cada espècie concreta, de manera que certes perturbacions poden afectar a una espècie i no afectar a un altre, tot i que totes estan interrelacionades. Les espècies introduïdes invasores estan incrementant molt la seva pressió de tal manera que es considera a nivell mundial com la segona causa d'extinció d'espècies.

També hi ha altres factors, que poden afectar a espècies o conjunt d'espècies molt concretes, com són l'ús il·legal de verí i les esteses elèctriques a ocells.

Capítol apart suposa la caça, tot i que es tracta d'una activitat molt regulada. La caça suposa una pressió sobre espècies concretes i sobre els ecosistemes terrestres afectats en quant a la presència dels caçadors en els ambient considerats. Per altra banda, la caça ben gestionada és un eina important de gestió a l'hora de controlar espècies concretes. El cas més important és el de les cabres, considerades una de les principals pressions sobre la vegetació.

Es disposa d'informació molt desigual sobre aquests temes. En tot cas, l'existència o no d'informació no està relacionada directament amb la importància de la pressió.

Altres pressions de les quals no es disposa de dades són les recol·leccions de certs grups d'organismes (caragols, bolets,...) i les captures i destruccions accidentals. El fet de no tenir dades no vol dir que els efectes no siguin importants, però és extremadament difícil avaluar aquests temes.

6.4.1 DESTRUCCIÓ HÀBITATS

La destrucció dels hàbitats és la pressió més important que es produeix sobre la fauna i la flora en general. Les dades de què es disposa es presenten al capítol 5 (5.5.1.) de Medi Terrestre. Aquestes dades consisteixen en els canvis de superfície que s'han produït en el darrer mig segle en quant als usos del sòl.

Aquests canvis són importants, però encara manca associar-los a hàbitats concrets. No és el mateix perdre unes hectàrees de pinar que passen a ser urbanitzades que contaminar les aigües d'un sistema aquífer lligat a unes coves. La gran majoria d'espècies endèmiques o en perill viuen a àrees molt petites o limitades. La destrucció d'uns centenars de metres quadrats en un hàbitat que alberga aquestes espècies és molt més greu, des del punt de vista de la conservació de la biodiversitat, que la transformació en urbà d'una zona periurbana boscosa.

Els hàbitats més delicats, tant per la seva fragilitat com per la seva concentració d'espècies d'interès (sigui endèmiques o interessants) són els següents:

- Coves i els sistemes aquífers que alberguen aquestes coves. La fauna cavernícola és la que presenta més endemismes a les Illes Balears.

Sovint es coneix només una o unes poques coves com a hàbitats de determinades espècies. Amb la contaminació de l'aigua que arriba a aquests sistemes es pot produir un impacte de conseqüències irreversibles.

- Hàbitats lligats a l'aigua. Aquests hàbitats són molt escassos i molt fràgils, ja que depenen d'un recurs –l'aigua– que presenta moltes oscil·lacions en la seva disponibilitat. A més a més, les pressions per captar i aprofitar aquesta aigua per part de l'home són constants, a part de la seva contaminació. Basses, fonts, torrents amb aigua són hàbitats que estan patint una destrucció molt important en els darrers anys.

- Zones humides costaneres. Tot i que la majoria – no totes – estan protegides adequadament, pateixen pressions molt importants en el seu entorn. Aquestes pressions solen venir per la captació i la contaminació de l'aigua necessària pel seu funcionament.

- Sistemes dunars. Molts ja han desaparegut degut a la pressió urbanística sobre el litoral, que no ha minvat. Fins i tot en els sistemes dunars protegits s'està produint una forta pressió per activitats humanes d'esbarjo i per les pertorbacions en el seu funcionament natural.

- Illots. Els illots, tot i estar protegits, pateixen també unes pressions importants per part dels visitants. La seva superfície és molt limitada, i alberguen molts d'endemismes.

6.4.2 PERTORBACIÓ D'HÀBITATS

La destrucció dels hàbitats és un impacte definitiu, però la seva pertorbació també és molt important, tot i que és difícil d'obtenir dades. Al capítol 5.4. de Medi Terrestre se n'exposen algunes. Els incendis forestals (5.4.3.) són un tipus de pertorbació fàcil de detectar, però n'hi ha moltes altres, algunes lligades a les activitats de lleure, que difícilment es poden quantificar. Per exemple, a Menorca, les majors pertorbacions en el cas de la vegetació litoral és l'accés rodat amb vehicles i la sobre freqüentació humana.

Els incendis, a més de pertorbar dràsticament el sistema natural, provoquen la mort de nombrosos exemplars d'espècies singulars, com ara tortugues de terra.

Així mateix, les aus marines estan afectades per la contaminació del mar i moren per arts de pesca. De moltes d'aquestes pertorbacions no hi ha prou dades per fer estimacions, llevat dels censos.

6.4.3 VERÍ

L'enverinament d'animals afecta a una part petita de la fauna, especialment aus. Però es tracta d'animals molt escassos i sovint amenaçats. L'ús d'esquers enverinats per l'eliminació de predadors és una activitat centenària. Fins al 1983 encara era una activitat legal. Durant els anys 80 es va observar la recuperació de moltes de les espècies que havien patit aquesta agressió. Però a finals dels 80 i durant els anys 90 s'ha produït un nou increment d'aquesta activitat, amb l'accés a pesticides agrícoles. L'objectiu és eliminar predadors, sobre tot de caça menor com conills i perdius. El verí és un sistema molt fàcil d'aplicar. El verí més habitual en l'actualitat és el carbamat, seguit de l'estricnina i altres organofosforats no carbàmics.

Els animals més afectats per l'aplicació de verí són les aus, especialment rapinyaires. **Cal dir que els animals que es troben són només una part del nombre real d'afectats.**

A continuació es mostren dades d'enverinament d'animals o de trobades d'esquers enverinats a les Illes Balears. No es poden considerar dades molt fiables, ja que només es troba una part de la fauna afectada, però al menys dona una idea de la dimensió del problema.

Els enverinaments afecten a fauna diversa, especialment aus, però també mamífers, molts d'ells domèstics. No s'han detectat episodis a Formentera.

1990-2011	Exemplars			
Espècies	Mallorca	Menorca	Eivissa	Total
<i>Actitis hypoleucos</i>	1			1
<i>Aegypius monachus</i> (no tots casos segurs)	13	5		18
<i>Anas platyrhynchos</i>	5	29		34
<i>Ardea purpurea</i>	1			1
<i>Buteo buteo</i>	1			1
Cabra domèstica	2		1	3
<i>Canis familiaris</i>	76	1	5	82
<i>Circus aeruginosus</i>	1			1
<i>Corvus corax</i>	9	2		11
<i>Erinaceus algirus</i>	9			9
<i>Falco tinnunculus</i>	48			48
<i>Felis domesticus</i>	32			32
<i>Genetta genetta</i>	2			2
<i>Hieraaetus pennatus</i>	1	3		4
<i>Larus</i> sp.	51			51
<i>Luscinia megarhynchos</i>	1			1
<i>Milvus migrans</i>		3		3
<i>Milvus milvus</i> (no tots casos segurs)	51	66		117
<i>Neophron percnopterus</i>		8		8
<i>Sterptopelia turtur</i>	1			1
<i>Turdus merula</i>	7			7
	312	117	6	435

TAULA 6.XIV. Exemplars afectats per enverinament

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Conselleria de Medi Ambient

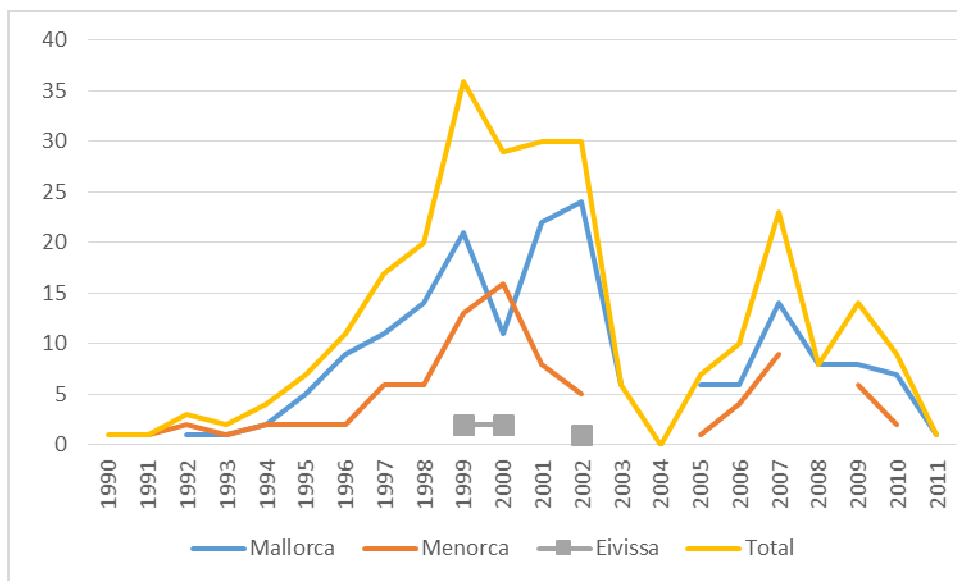
El nombre total de 435 exemplars morts per enverinament pot parèixer no massa greu al llarg de 21 anys, ja que a més inclouen mamífers domèstics i aus sense gaire interès com les gavines comuns (*Larus* sp.). Però algunes de les espècies afectades són espècies molt escasses i amenaçades. 18 voltors negres i 117 milanes suposen una part molt important de la població d'aquestes espècies. L'enverinament de 66 milanes a Menorca ha provocat quasi l'extinció d'aquesta espècie a una illa a on era especialment abundant, i a Mallorca impedeix que l'espècie superi un nombre baix de parelles. La mortalitat per enverinament és la causa fonamental de mort no natural de la milana a Mallorca. Aquesta pràctica, tipificada com a delictes al codi penal, és la causant de la delicada situació de conservació d'aquesta espècie a les Balears, on està catalogada "en perill crític". La proposta del Pla de Recuperació de la Milana a les Balears, contempla especialment la lluita contra aquesta pràctica il·legal que afecta milanes i altres espècies protegides.

Episodis amb animals morts o esquers	Mallorca	Menorca	Eivissa	Total
1990	1			1
1991		1		1
1992	1	2		3
1993	1	1		2
1994	2	2		4
1995	5	2		7
1996	9	2		11
1997	11	6		17
1998	14	6		20
1999	21	13	2	36
2000	11	16	2	29
2001	22	8		30
2002	24	5	1	30
2003	6			6
2004				0
2005	6	1		7
2006	6	4		10
2007	14	9		23
2008	8			8
2009	8	6		14
2010	7	2		9
2011	1			1
TOTAL	178	86	5	269

TAULA 6.XV. Episodis al llarg dels anys

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Conselleria de Medi Ambient

A finals dels 1990 i inicis dels 2000 es va produir el conjunt d'enverinaments més important. Durant els anys 2003 a 2005 es produïren pocs episodis, però l'any 2007 tornà a ser un any molt dolent.

GRÀFIC 6.3. Episodis amb animals morts o esquers

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Conselleria de Medi Ambient

Només en 4 anys (2008-2011) han mort enverinades 24 milanes. Pareix que costa molt minvar l'ús de verí a les zones rurals, ja que la tendència no és gens clara, amb grans oscil·lacions.

Exemplars enverinats 2008-2011	Mallorca	Menorca
<i>Erinaceus algirus</i> (eriçó)	1	
<i>Milvus milvus</i> (milana)	18	6
Ca	1	
Moix	1	
<i>Aegypius monachus</i> (voltor negre)		2
<i>Neophron percnopterus</i> (miloca)		1
<i>Circus aeruginosus</i> (arpella)	1	

TAULA 6.XVI. Episodis al llarg dels anys 2008-2011

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Conselleria de Medi Ambient

6.4.4 ESTESSES ELÈCTRIQUES

Les esteses elèctriques són perilloses per les aus per dos motius:

- Impactes d'aus en vol amb els cables. L'amenaça és sobre tot tipus d'aus.
- Electrocució en els pals. És l'amenaça més important, sobre tot per aus de gran mida, rapinyaires especialment (milà, àguila peixatera, esparver,...) però també corbs.

Les dades són difícils d'avaluar, ja que, com en el cas del verí, els exemplars detectats són només una fracció dels afectats. Les dades següents donen una idea de les espècies més afectades i la dimensió del problema. Quan es visita una torre perillosa, cosa que es fa periòdicament, sovint hi ha restes antics que no es poden

identificar. La mortalitat per col·lisió a zones amb elevada concentració d'aus també és important, tot i que és difícil de valorar. La dificultat per tenir dades es fonamenta per la dificultat de trobar els ocells accidentats ja que en general duren poc dies per que els cossos desapareixen per acció dels carronyers o sols es troben restes parcials.

	Animals morts per electrocució			Espècies afectades
	Mallorca	Menorca	Eivissa	
2003	6			6 xoriguers
2004	4			3 corbs, 1 esparver
2005	2			1 esparver, 1 gavina
2006	3	2		1 milana, 2 esparvers, corbs, 1 rapinyaire
2007	15			1 falcó, 1 xoriguer, 1 rapinyaire, 7 corbs, 2 gavina, 3 sense identificar,
2008	2		2	1 martinet blanc, 1 esplugabous, 1 ànec grisenc, 1 perdiu
2009	10	1		7 corbs, 1 àguila, 1 milà, 1 esparver, 1 sense identificar
2010	2			2 xoriguers
2011	3			1 corb, 1 falco, 1 esparver

TAULA 6.XVII. Episodis al llarg dels anys

Font: Elaborat a partir de dades de la Conselleria de Medi Ambient, de COFIB (2003-2004) i Endesa (2008-2011)

6.4.5 ESPÈCIES INVASORES

Les espècies introduïdes són la segona causa d'extinció d'espècies a nivell mundial: poden ser depredadores d'espècies locals i competeixen amb elles pels recursos, ocasionen perjudicis o molèsties (com renous), poden hibridar amb la fauna local (cas de l'ànnera de Jamaica i l'ànnera carablanca), alteren relacions ecològiques (cas de la formiga argentina) i transmeten patògens.

A partir del Reial Decret 1628/2011, de 14 de novembre, pel qual es regula el llistat i catàleg espanyol d'espècies exòtiques invasores, s'ha creat el Catàleg Espanyol d'Espècies Exòtiques Invasores i el Llistat d'Espècies Exòtiques amb Potencial Invasor. Aquest catàleg concreta, per cada regió, les espècies al·lòctones que s'han de considerar més perilloses degut al seu caràcter invasiu. Fins aquest llistat no existia cap relació oficial, només alguns estudis. El Reial decret 1628/2011 estableix diverses mesures per fer front als problemes que causa la introducció d'espècies invasores i per conservar la fauna i la flora autòctones del país. Aquesta norma crea un Catàleg d'espècies invasores, amb mesures contundents per controlar aquestes espècies, i una Llista d'espècies exòtiques amb potencial invasor, més àmplia, que inclou les espècies que han de ser supervisades per aquest motiu.

El Catàleg inclou 73 espècies d'animals i 63 espècies de vegetals, de les quals 15 i 25, respectivament, són citades com a invasores per les Illes Balears. El Reial decret 1628/2011 prohibeix posseir, transportar, traficar i comerciar amb les espècies del Catàleg, vives o mortes, tot i que els exemplars en poder de particulars en aquests moments es poden mantenir en cultiu o captivitat, sempre que se n'eviti la introducció en el medi natural. En el cas d'animals, se n'ha de notificar la possessió a la Conselleria abans d'un any.

Per les Illes Balears, el **Catàleg** inclou l'alga *Caulerpa taxifolia*, l'atzavara o pita, el *Carpobrotus* o bàlsam, la *Cortaderia* o gineri, el jacint d'aigua, el cranc americà, el lluç de riu, la gambúsia, la tortuga pintada, la cotorreta de pit gris, el coatí o diversos rèptils de la família dels colúbrids a Eivissa i Formentera.

Pel que fa a la **Llista**, inclou 52 espècies d'animals i 155 espècies de plantes invasores, de les quals 15 i 54, respectivament, són presents a les Illes Balears. El Reial decret prohibeix introduir aquestes espècies en el medi natural, i estableix la possibilitat que l'Administració dugui a terme campanyes de control i, en alguns casos, elimini aquestes espècies invasores. Alguns exemples de les espècies més conegudes de la Llista presents a les Illes Balears són, entre els vegetals, les acàcies, la lantana (*Lantana camara*), la figuera de moro, el tabac de jardí (*Nicotiana glauca*), la vinagrella i el ricí; i entre els animals, la carpa, diverses tortugues exòtiques, la cotorra de la Patagònia i el pago.

	Catàleg			Llistat	
	Total Espanya	Balears		Total Espanya	Balears
Fauna	73	15		52	15
Flora	63	25		155	64
Total		40			79

TAULA 6.XVIII. Nombre d'espècies invasores de Balears al Reial Decret 1628/2011

Les espècies per grups taxonòmics es mostren a la següent taula.

	Catàleg	Llistat
Fongs	1	4
Algues	5	3
Plantes superiors	19	57
Invertebrats	3	3
Peixos	2	2
Rèptils	4	5
Aus	4	4
Mamífers	2	1
Total	40	79

TAULA 6.XIX. Nombre d'espècies invasores de Balears al Reial Decret 1628/2011 per grups

La relació d'espècies incloses en el Catàleg és la següent. Es tracta d'aquelles espècies més invasores a les Illes i que s'han de eradicar en la mesura del possible amb mesures contundents.

Fong

Batrachochytrium dendrobatidis (Fong cutani dels anfibis)

Algues

Asparagopsis armata
Asparagopsis taxiformis
Caulerpa racemosa
Caulerpa taxifolia
Codium fragile

Fanerògames

Agave americana (Atzavara o Pitera)
 Ailanthus altissima (Aliant)
 Araujia sericifera (Miraguà de jardí)
 Asparagus asparagoides (Esparraguera Africana)
 Carpobrotus acinaciformis (Bàlsam)
 Carpobrotus edulis (Bàlsam)
 Cortaderia spp (Gineri)
 Cotula coronopifolia (Cotula)
 Cylindropuntia tunicata
 Egeria densa (Elodea densa)
 Eichhornia crassipes (Jacint d'aigua)
 Elodea canadensis (Elodea)
 Helianthus tuberosus (Patarota)
 Opuntia dillenii
 Opuntia maxima (Figuera de pala)
 Opuntia stricta (Figuera de moro)
 Pennisetum clandestinum (Kikuyu)
 Pennisetum setaceum (Rubrum)
 Pennisetum villosum (Penniset pelut)

Invertebrats

Paysandisia archon (Papallona perforadora de les palmeres)
 Rhynchophorus ferrugineus (Becut vermell)
 Procambarus clarkii (Cranc americà)

Peixos

Esox lucius (Luci)
 Gambusia holbrooki (Gambúsia)

Rèptils

Chrysemys picta (Tortuga pintada)
 Totes les espècies de serps de la família Colubridae a Eivissa i Formentera (diverses espècies)
 Elaphe guttata (Serp del blat de moro)
 Trachemys scripta (Tortuga de Florida)

Ocells

Estrilda astrild (Bec de corall senegalès)
 Myiopsitta monachus (Cotorreta de pit gris)
 Psittacula krameri (Cotorra de Kramer)
 Coturnix japonica (Guatlila japonesa)

Mamífers

Nasua spp (Coatí)
 Procyon lotor (Ós rentador)

6.4.5.1 FAUNA

D'entre les espècies invasores que més afecten a les Balears, es poden citar actualment la tortuga de florida (*Trachemys scripta*), el moix assilvestrat (*Felix domestica*), alguns invertebrats com la formiga argentina i la plaga del perforador de les palmeres (*Paysandisia archon*), que es tracta al capítol 5 (5.5.4.).

Diverses estimacions d'espècies introduïdes i en alguns casos invasores s'han fet per diversos grups zoològics. A continuació es mostren estimacions d'espècies introduïdes, de vegades fa segles, a diversos treballs²⁸.

²⁸ Carmen Álvarez Pola (Ed.) , 2010. Introduïdes i Invasores a les Illes Balears. Conselleria de Medi Ambient i Mobilitat. Sóller 29 set.2009. 186pp

	Espècies
Mol·luscs Menorca	31
Mol·luscs Balears	90
Peixos aigua dolça	6
Rèptils	6
Aus	10
Fongs invasors	4
Algues marines invasores	6
Àcars	1
Tisanòpters	1
Heteròpters	1
Homòpters	8
Lepidòpters	6
Dípters	2
Nematodes	1
Mamífers recents	2

TAULA 6.XX. Estimacions d'espècies invasores a Balears

Hi ha dades concretes d'arribades de serps en anys recents²⁹. A Eivissa poden produir un desastre ecològic si no es controlen prest. Els episodis d'arribada descoberts són realment molt nombrosos. És un exemple molt bo de com es produeixen aquest fenòmens. En aquest cas estan provocats de forma involuntària per l'home, en traslladar plantes des de la península de forma descuidada. A Menorca no s'està produint aquest fenomen.

Serps invasores	Mallorca	Eivissa	Formentera
Serp blanca	12	88	3
Serp de ferradura	94	19	2
Serp verda	4	7	0
Altres i no identificades	3	0	0
Total	113	114	5

La gavina (*Larus michahellis*) es podria considerar no invasora, però degut a l'acció humana sobre el medi ha proliferat fins al punt d'envair hàbitats i nínxols ecològics d'altres espècies que actualment es troben en perill.

Aquestes gavines provoquen nombrosos problemes en cas de superpoblació: danys materials d'infraestructures per corrosió causada pels seus excrements; desequilibri ecològic dins la mateixa espècie i respecte a poblacions d'altres espècies com la gavina roja (*Larus audouinii*), el virot (*Puffinus mauretanicus*), la baldrítja (*Calonectris diomedea*)...; problemes sanitaris associats a zoonosi en centres urbans pròxims a les seves poblacions; cria dins nuclis urbans;...

²⁹ Ciberespècies 27 (2012).

Una de les espècies invasores recentment a les Balears és **la tortuga de Florida** (*Trachemys* o *Pseudemys scripta*), introduïda primer com a animal de companyia. Degut a que molta gent no és capaç de mantenir-la en les condicions més adequades (sobre tot en fer-se de mida considerable), són alliberades a la natura sense cap tipus de control. Encara que no hi ha dades ni estudis concrets sobre la situació a Balears, es considera que poden provocar problemes perquè poden entrar en competència per hàbitat i alimentació amb altres espècies autòctones i perquè poden exercir de predadores d'aquestes ³⁰.

Dues espècies detectades en els darrers anys són el **coatí** (*Nasua nasua*) i l'**os rentador** (*Procyon lotor*) que poden provocar greus problemes entre les espècies autòctones, ja que són carnívors, el primer diürn i el segon nocturn, molt àgils. Per aquesta raó, arriben amb gran facilitat als nius dels ocells, i consumeixen ous i polls. Els avistaments d'aquestes espècies se produeixen a la Serra de Tramunta i el Raiguer.

El **moix assilvestrat** (*Felix catus*) pot provocar greus problemes, degut a la seva facilitat per a reproduir-se i per a caçar adaptant-se a les més diverses condicions; de fet, s'han detectat atacs a moltes espècies d'aucells (alguns protegits com el virot o de caça com les perdius i les guàtleres).

Un dels invertebrats més problemàtics per a les illes és la **formiga argentina** (*Linepithema humile*). Arribada des de Sudamèrica a mitjans segle XX (citada per primera vegada a Sóller a l'any 1953, per on probablement va entrar a les Balears), es reproduïx amb molta facilitat en les condicions en que es troba a les Balears. És activa, oportunista (colonitza multitud d'hàbitats), molt agressiva amb les espècies natives, omnívora (aprofita quasi bé qualsevol font d'aliment disponible) i, a més, segrega substàncies tòxiques.

La **cotorra argentina o de pit gris** (*Myopsittaca monachus*) és una espècie abundant a Sudamèrica i objecte freqüent de comerç internacional. Aquesta espècie ha proliferat en els darrers 20 anys a Balears, degut a l'alliberament intencionat o accidental. D'altres cotorres que també poden provocar problemes són la cotorra de Kramer (*Psittacula krameri*) i la cotorra de la Patagònia (*Cyanoliseus patagonus*). Aquestes tres espècies es caracteritzen per ser molt escandaloses, fortes envers situacions desfavorables i formar grups i grans nius als arbres.

Existeixen altres aucells problemàtics com són ànneres escapades de parcs i jardins, minàs (*Acridotheres tristis*) (en principi eradicats a finals del 2006), canari del Moçambic (*Serinus mozambicus*), becs de corall (*Estrilda* sp.) o bengalins (*Amandava* sp.).

D'entre els 6 **peixos** introduïts en aigua dolça cal destacar la carpa (*Cyprinus carpio*), el black-bass (*Micropterus salmoides*) i la gambúsia (*Gambusia holbrooki*), introduïda per acabar amb els moscards i estesa per totes les zones humides. També és important la presència del cranc de riu americà (*Procambarus clarkii*) a les zones humides del nord de Mallorca i torrents del Pla i serra de Mallorca.

Un cas singular és el de la cabra (*Capra hircus* o *Capra aegagrus*) a Mallorca. És una espècie introduïda però des de fa uns 4.000 anys i té un gran interès cinegètic, com única peça de caça major a Mallorca. Però presenta un excés de població molt

³⁰ La proliferación de la tortuga de Florida hace peligrar la biodiversidad de la zona (Porto Cristo). Diario de Mallorca 5/VII/2008.

evident a extenses zones de la Serra de Tramunta i Artà. Per molts d'experts és reconegut sense dubte com el principal factor contrari a la conservació de la major part d'espècies vegetals amenaçades a la Serra de Tramuntana³¹.

6.4.5.2 FLORA

Entre els **vegetals** s'han detectat al voltant de 304 espècies no natives de les Illes Balears³². 42 d'aquestes espècies es poden considerar invasores. 38 espècies mereixen actuacions importants.

Els ambients més afectats per aquestes invasions són els següents:

- Torrents amb 23 espècies no natives. D'aquestes 11 mereixen actuacions pel seu control.
- Zones humides. Només afectades per la canya (*Arundo donax*) però és molt important.
- Costes rocoses, penya segats i sistemes dunars amb 12 espècies no natives. D'aquestes 8 mereixen actuacions pel seu control.
- Vores de camins i camps de conreu amb 42 espècies no natives.

Les més perilloses en torrents són *Arundo donax* (canya), *Ipomoea indica*, *Ailanthus altissima* i *Paspalum paspaloides*; en zones rocoses destaquen *Agave americana* i *Opuntia maxima*; en marges de camins *Conyza bonariensis*, *Aster squamatus* i *Amaranthus retroflexus*; *Carpobrotus* destaca en el litoral. *Caulerpa taxifolia* es un problema marí (es localitza a Cala d'Or de Mallorca des de l'any 1992).

Respecte al *Carpobrotus*, cal afegir que s'està convertint en un greu problema, degut a la seva capacitat de créixer en ambients desfavorables per a la majoria de les altres espècies i per l'absència de competidors naturals. És una planta originària de Sudàfrica i va ser introduïda en el continent amb finalitats ornamentals i medicinals. A Menorca suposa un impacte especialment greu al litoral nord.

En el cas de les Balears se sap que moltes de les espècies introduïdes a les Illes Balears són d'Àfrica (16%) i d'Amèrica (32%), originalment amb funcions ornamentals.

6.4.6 MALALTIES

Les malalties i les plagues són unes altres pressions molt importants sobre les espècies autòctones de les Illes Balears, especialment si són invasores i procedeixen d'altres llocs. Algunes de les plagues més importants són tractades al capítol 5. Llevat de les plagues forestals es tracta d'un impacte poc conegut, però que pot arribar a ser important en certs casos concrets.

Un cas conegut és el de la quitridiomicosi, que afecta als amfibis. Aquesta malaltia està produïda pel fong *Batrachochytrium dendrobatidis*, que és el causant de la desaparició de grans poblacions d'amfibis a Europa, Austràlia, Amèrica Central. El

³¹ Seminari sobre espècies introduïdes i invasores a les Illes Balears, 2010. Carmen Álvarez Pola (Ed.) Conselleria de Medi Ambient i Mobilitat. Sóller 29 set.2009. 186pp.

³² Moragues, E. & J. Rita, 2005. Els vegetals introduïts a les Illes Balears. Documents Tècnics de Conservació. II^a època, n^o11. 126pp

fong s'instal·la a la pell dels amfibis i sembla reduir la seva capacitat d'absorbir aigua, provocant la malaltia i la mort.

Aquesta malaltia va arribar a les poblacions de ferreret (*Alytes muletensis*) amb exemplars reintroduïts de cria en captivitat. Algunes poblacions de ferreret han patit la malaltia, afectant a quasi tots els individus, però la majoria de poblacions semblen resistents, ara per ara.

6.4.7 CAÇA I PESCA

La caça és una activitat molt estesa a les nostres illes. Provoca sobre certes espècies animals una pressió molt important. Aquesta pressió no es limita a les espècies de caça. Dins un ecosistema tota la fauna i la flora estan interrelacionats en major o menor grau. Si una espècie concreta pateix una pressió important, els seus predadors també notaran la disminució d'exemplars disponibles per a la seva pròpia caça.

En un altre ordre de coses, les amollades d'exemplars a la natura, amb objectius cinegètics, també provoquen impactes sobre el medi. També l'accés i passeig pel camp i la natura per part dels caçadors provoca certs impactes.

No és la intenció d'aquest apartat tractar tots els aspectes lligats a l'activitat cinegètica, que, a més dels naturals, són econòmics, socials, culturals i esportius. Aquest apartat intenta dimensionar les pressions que l'activitat cinegètica provoca sobre els sistemes terrestres de les Illes Balears. L'amplitud de les dades que aquí es presenten es reflex més del control que s'exerceix sobre aquesta activitat que de les pressions que provoca la caça sobre altres espècies no caçables.

Cal destacar que, a més de la pressió que exerceix aquesta activitat sobre la fauna i el medi en general, la caça és també un **eina de gestió** molt potent de certa fauna. El cas de la cabra és un bon exemple: és necessària la caça per tal de controlar la població que, per totes les dades de que es disposa, clarament supera la capacitat de part de la vegetació per mantenir les seves funcions de forma adequada.

6.4.7.1 Espècies afectades

Les espècies considerades de caça, i directament afectades per l'activitat cinegètica, són les següents:

Nom popular	Nom científic	Observacions
Coll verd	<i>Anas platyrinchos</i>	Se'l caça a prop de zones humides i als rostolls dels camps de cereals.
Cel·la rossa	<i>Anas crecca</i>	És exclusivament hivernant a Balears.
Siulador	<i>Anas penelope</i>	És una espècie hivernant que es troba principalment a les zones humides de Balears.
Coer	<i>Anas acuta</i>	N'arriben unes poques dotzenes cada any i s'instal·len majoritàriament a s'Albufera durant la tardor i fins a finals de l'hivern.
Fotja	<i>Fulica atra</i>	Es troben principalment a zones humides.
Faisà	<i>Phasianus colchicus</i>	Encara que a les Balears té problemes per a criar bé, algunes pollades

		aconsegueixen cada any tirar endavant; se'n solen caçar algunes dotzenes
Guàtlera	<i>Coturnix coturnix</i>	Segons dades del 2003, la població reproductora balear és d'unes 2.500-3.000 parelles anuals i se'n solen caçar entre 4.000-8.000 a l'any. És evident que se n'han de fer alliberacions destinades a la caça.
Perdiu	<i>Alectoris rufa</i>	Introduïda a les Balears al s. XIII, es troba arreu de les illes.
Cega	<i>Scolopax rusticola</i>	Arriba a Balears durant la tardor i l'hivern i s'instal·la en boscos humits i tancats, sense criar-hi.
Cegall	<i>Gallinago gallinago</i>	Sol trobar-se a zones humides i, de vegades, a prop de la costa o a camps de conreu. Migratòria, no cria a Balears
Estornell	<i>Sturnus vulgaris</i>	Arriben a la tardor. Sol habitar zones de cultiu però també es troben a les ciutats. Es reuneixen en grups de milers d'individus.
Tord cellard	<i>Turdus iliacus</i>	Només és present a les Balears durant les setmanes més fredes de l'hivern i se'n cacen pocs exemplars cada any.
Grívia	<i>Turdus viscivorus</i>	De mida considerable, es caracteritza pel color grisenc del mantell i el blanc lluminós de baix de les ales.
Tord burell	<i>Turdus pilaris</i>	Notablement gros i no tan fugisser com els altres.
Tord	<i>Turdus philomelos</i>	Migrador que arriba a les balears a la tardor i habita els boscos. És l'espècie més caçada a les Balears
Colom roquer	<i>Columba livia</i>	Habita penya-segats, litoral rocós i àrees muntanyoses arbrades. Bastant abundant a l'est de Mallorca i Menorca
Tòrtera	<i>Streptopelia turtur</i>	Arriba a les Balears per passar l'estiu a terres de conreu i petits boscos.
Tòrtera turca	<i>Streptopelia decaocto</i>	Va arribar a les Balears a finals dels 80-principis dels 90 i es troba en expansió. És caçable des del 2003
Tudó	<i>Columba palumbus</i>	Viu a pinars i el podem trobar també a zones de conreu. Part de la població és sedentària a Balears i es veu reforçada per la migració que arriba durant octubre o novembre.
Conill	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	Mamífer molt abundant, encara que la mixomatosi i l'hemorràgia vírica estan reduint les seves poblacions.
Llebre	<i>Lepus granatensis</i>	Presenta una abundància mitjana o alta a les zones del pla de Mallorca i estable a la petita població introduïda d'Eivissa.
Cabra salvatge mallorquina i	<i>Capra hircus</i> o <i>Capra aegagrus</i>	La cabra salvatge mallorquina, derivada de les primeres que van ser introduïdes

cabres assilvestrades		per l'home, té un clar valor com a patrimoni propi i pel fet de tenir un paper clau en els processos biològics que es donen a la muntanya. És una espècie homologable com a trofeu de caça major des del 1992. No s'han de confondre amb les cabres domèstiques assilvestrades, les quals estan posant en perill la conservació de la primera per la seva facilitat d'hibridar-se.
----------------------------------	--	--

TAULA 6.XXI. Espècies de caça

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de la Conselleria de Medi Ambient.

L'activitat cinegètica realment afecta grans extensions de les Illes Balears, no només els sistemes naturals, però també gran part dels sistemes agrícoles. En principi es pot caçar a vedats de caça, i la superfície d'aquests vedats dona la superfície afectada per aquesta activitat.

A continuació es mostra l'evolució de la superfície de vedats a les Illes Balears.

	2006	2007	2008	2009	2010
Vedats	1.857	1.980	1.936	2.006	2.032
Ha.	358.691	371.940	364.907	366.689	367.799
% de superfície total	72,15	74,81	73,40	73,76	73,98

Hi ha un increment constant del número de vedats, però no de la superfície. Això significa que segurament s'està produint un fenomen de fragmentació de les parcel·les dedicades a la caça. En 5 anys s'ha incrementat en quasi 180 vedats nous. La superfície dels vedats quasi arriba als $\frac{3}{4}$ de la superfície total de les Illes Balears.

Les dades de peces cobrades no són dades massa acurades, només són estimacions o extrapolacions. Les peces caçades estan en torn al milió d'exemplars. Les dades de cabres caçades només són fiables a les propietats públiques i són unes 3.260 peces. A més, a partir de 2010 les competències passen de la Conselleria als tres Consells insulars i les dades no són homogènies.

	Captures 2004/05	Captures 2005/06	Captures 2006/07	Captures 2007/08	Captures 2008/09	Captures 2009/10	Captures 2010/11
Caça major (Cabra)	5.800	5.600	13.340	4.242	??	5.327	4.543
Llebre	10.500	12.560	13.524	9.324	11.228	12.000	8.000
Conill	425.250	380.600	413.343	174.459	176.324	200.000	240.000
Perdiu	69.120	72.300	71.000	71.431	84.068	70.000	70.000
Guàtlera	8.925	9.560	5.690	13.179	9.288	15.000	10.000
Altra caça menor, especialment tords, però també coloms, cegues, tórtres i estornells	869.175	790.600	506.642	723.568	744.352	798.000	772.000
TOTAL	1.388.770	1.271.220	1.023.539	996.203	1.025.260	1.100.327	1.104.543

TAULA 6.XXII. Estimacions d'exemplars caçats a les Illes Balears.

Font: Dades de la Conselleria de Medi Ambient, Consell de Mallorca, Ministeri de Medi Ambient

Les Illes Balears són l'única comunitat autònoma, amb la de Cantàbria, que no ha reglamentat la formació dels seus caçadors, mitjançant proves d'acreditació d'aptitud i coneixements, en contra de la Llei de conservació d'espais naturals i de la flora i la fauna de 1989, que obliga a les CCAA a regular aquests processos de formació³³. Hi ha un centre de formació a Mallorca (Llucmajor): Centre Cinegètic de Mallorca.

6.4.8 RECOL·LECCIÓ

La recol·lecció d'exemplars d'espècies autòctones per menjar (bolets, espàrrecs, caragols,...) és una activitat molt estesa a les nostres illes. No hi ha dades sobre l'efecte d'aquesta recol·lecció sobre les poblacions naturals, però l'increment d'aquestes activitats, sovint com a lleure, és evident. S'ha cridat l'atenció sobre els efectes d'aquestes activitats en el cas dels bolets t³⁴, la recol·lecció dels quals s'ha incrementat molt darrerament, sobreexplotant certs ambients. Es demana una regulació, com es fa amb la caça, cosa que ja existeix a altres comunitats autònomes.

³³ Diario de Mallorca 6/IV/2008.

³⁴ Diario de Mallorca 27/IV/2008

6.5 RESPOSTA

Les respostes s'inicien amb una recopilació de la principal normativa que afecta al capítol. A continuació de la normativa es presenta la planificació que afecta a les espècies; la normativa exigeix en molts de casos que la protecció d'espècies es materialitzi en plans concrets. Aquesta planificació pot ser estatal o autonòmica.

Una de les accions més importants és la protecció dels hàbitats a on viuen les espècies. Però aquest apartat està desenvolupat en detall al Capítol 5.

La protecció i la gestió de les espècies concretes és l'eina que en aquest capítol es mostra amb més detall. Es separa la flora de la fauna. Aquesta protecció es pot originar a diversos nivells: internacional, nacional o autonòmic. Cal citar també la protecció d'exemplars d'arbres singulars.

Els impactes provocats pel verí i les esteses elèctriques tenen programes específics per lluitar en contra dels seus efectes. Així mateix hi ha programes concrets contra certes espècies invasores. La lluita contra les plagues, concretament les forestals, s'explica a l'apartat 5.5.3.2.

La caça té el seu propi apartat, ja que la regulació d'aquesta activitat és detallada i extensa, així com les activitats associades a la seva regulació.

En l'àmbit agrícola i ramader, la protecció de les varietats i races autòctones presenten algunes eines per a la seva conservació.

6.5.1 NORMATIVA

La normativa d'aquest capítol inclou legislació de la Unió Europea o superior, estatal i autonòmica.

6.5.1.1 Normativa Europea o superior

Normativa Europea

La primera gran normativa europea que s'aplica a les espècies és la Directiva 79/409/CEE relativa a la conservació de les aus silvestres, coneguda com a Directiva Aus. Aquesta directiva i les que la modifiquen tenen com a objecte:

- Protegir, gestionar i regular totes les espècies d'aus que viuen normalment en estat silvestre als estat membres de la Unió Europea, inclosos els seus ous, nius i els seus hàbitats.
- Reglamentar l'explotació d'aquestes espècies.

S'han de conservar, mantenir o restablir els biòtops i hàbitats d'aquestes aus creant zones de protecció i, si és necessari creant-ne de nous. L'Annex I identifica les aus que mereixen protecció especial, així com les espècies migratòries.

La Directiva estableix un marc general de protecció, prohibint la seva mort o captura, llevat d'activitats concretes, per exemple caça, però sempre molt regulades, la pertorbació o possessió. L'activitat cinegètica rep un control important, sobre tot quant

els mètodes. A l'Annex apareix un llistat molt complet de les espècies protegides, que s'ha anat actualitzant al llarg dels anys.

Aquesta Directiva és de l'any 1979, però la part de conservació dels hàbitats ha arribat a la seva aplicació territorial amb l'altra gran directiva de protecció del medi natural, la Directiva d'Hàbitats (92/43/CEE) relativa a la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i flora silvestres (modificada posteriorment amb la Directiva 97/62/CE i el Reglament (CE) 1882/2003 del Parlament i del Consell Europeu). Amb aquesta normativa es fixaren els criteris per a definir els Llocs d'Importància Comunitària (LIC), definits com "(...) un lloc que, a la regió o regions biogeogràfiques a les que pertany, contribueix de forma apreciable a mantenir o restablir un tipus d'hàbitat natural dels que són citats a l'Annex I – considerats com d'interès comunitari – o una espècie de les que són enumerades en l'Annex II en un estat de conservació favorable i que pugui d'aquesta forma contribuir de forma apreciable a la coherència de Natura 2000 (...), i/o contribueixi de forma apreciable al manteniment de la diversitat biològica a la regió o regions biogeogràfiques en les que s'ubica." (Article I, K de la Directiva). L'objectiu final de la declaració de tots aquests hàbitats d'interès comunitari és crear la Xarxa Europea Natura 2000.

Així mateix, la Directiva Hàbitats torna a aportar un llistat d'espècies protegides, aquesta vegada amb flora i tot tipus de fauna, a més de les aus.

Es preveu que la Xarxa Natura 2000, en estar acabada, inclourà uns 67 milions d'hectàrees del territori de la Unió Europea (equivalent a la superfície de França, Bèlgica, Holanda, Luxemburg i Dinamarca). A Espanya podrà arribar a ocupar prop del 25% de la superfície, és a dir, unes 13 milions d'hectàrees.

La Directiva 97/62/CE per la qual s'adapta al progrés científic la Directiva 92/43/CEE, corregeix els hàbitats i espècies afectats.

La Directiva 2009/147/CE del Parlament Europeu i del Consell de 30 novembre 2009 relativa a la conservació de les aus silvestres. es l'actualització de la Directiva 79/409/CEE del Consell relativa a la conservació de les aus silvestres. Es refereix a la conservació de totes les espècies d'aus que viuen normalment en territori europeu. Els estats han de prendre mesures per tal de mantenir les poblacions en nivells satisfactoris. A més, han de :

- Conservar, mantenir o restablir una diversitat i superfície suficient d'hàbitats per totes les espècies d'aus.
- Es crearan zones de protecció.
- S'ordenarà el territori d'acord amb les necessitats ecològiques dels hàbitats tant dins com fora de les zones de protecció.
- Es restabliran els biòtops destruïts.
- Es crearan nous biòtops.
- Es crearan zones de protecció especials per les aus amenaçades i les aus migratòries, a les àrees de distribució natural. Es prestarà especial atenció a les zones humides.

Respecte al maneig de les aus:

- Es prohibeix de forma general la comercialització de les aus, llevat que la seva situació biològica ho permeti.
- Es prohibeix la destrucció o captura d'aus, nius, ous.
- Es prohibeix la pràctica d'activitats que pertorbin les aus.

Aquesta directiva també estableix uns criteris per la caça d'aus. Aporta Annexes d'aus estrictament protegides i aus susceptibles de ser caçades, amb condicions.

Conveni de Berna

La Decisió 82/72/CEE del Consell Europeu del 3 de desembre de l'any 1981 (entrada en vigor del conveni l'1-09-1982), es refereix a la signatura del Conveni de conservació de la vida silvestre i del medi ambient a Europa. El seu objectiu és garantir la seva protecció mitjançant la col·laboració entre estats. Es tracta del primer tractat internacional amb una visió general de la gestió de la vida silvestre.

Els membres signataris es van comprometre a establir polítiques de conservació de la biodiversitat i dels hàbitats naturals, a integrar aquesta política proteccionista en les seves decisions a nivell de planificació i de desenvolupament i a fomentar l'educació sobre la necessitat de conservar la riquesa natural.

Per part de l'Estat Espanyol, va ser ratificat l'any 1986, encara que amb reserves en relació a espècies com el llop³⁵.

Criteris UICN

La UICN o World Conservation Union (com es coneix en l'actualitat a la *International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources*, IUCN en anglès) va ser fundada a l'any 1948. És una de les aliances internacionals per a la conservació de la biodiversitat més importants a nivell mundial, agrupant més de 80 estats, unes 110 agències governamentals, més de 800 ONG i aproximadament 10.000 experts. Entre les tasques que duu a terme, destaca sense cap dubte les llistes de les espècies més amenaçades de la terra, conegudes com les llistes vermelles.

Segons l'any de la font d'informació, els criteris de la UICN utilitzats poden ser els de 1994 (IUCN Red List categories) o els del 2001 (2001 IUCN Red List Categories and Criteria Version 3.1). Es presenten seguidament les categories del 2001³⁶.

Categories 2001	
Extint (EX)	No hi ha dubte raonable que el darrer individu ha mort
Extint en estat salvatge (EW)	Només sobreviu en captivitat, cultivat o en poblacions reintroduïdes
En perill crític (CR)	Quan està en extrem risc d'extinció en estat salvatge en un futur immediat
En perill (EN)	Quan està en perill d'extinció en estat natural en un futur proper
Vulnerable (Vu)	Quan està en perill d'extinció en estat natural en un futur mitjà
Pròxim al perill (NT)	En un futur pròxim es considera que podrà ser catalogat en alguna de les classificacions anteriors
Menys preocupant (LC)	Tàxons que no poden ser qualificats en cap de les anteriors categories

³⁵ <http://www.atan.org/legislacion/pdf/berna.pdf>

³⁶ http://www.iucn.org/about/work/programmes/species/our_work/the_iucn_red_list/resources/iucn_red_list_categories_criteria/

Dades deficientes (DD)	Informació no adequada
No avaluat (NA)	Sense avaluació

TAULA 6.XXIII. Categories per conservació UICN

Font: UICN

CITES

La Convenció sobre Comerç Internacional d'Espècies Salvatges de Flora i Fauna en perill és un tractat internacional. L'objectiu principal és assegurar-se que el comerç internacional d'aquestes espècies no amenaça la seva supervivència. Va sorgir a l'any 1963 com a resultat d'una resolució adoptada pels membres en aquell moment de la IUCN. El text va ser adoptat i signat per 80 països a l'any 1973 i va començar a ser aplicat al 1975. En l'actualitat el subscriuen 172 països.

L'Estat Espanyol es va adherir al Conveni sobre Comerç Internacional d'Espècies Amenaçades de Fauna i Flora Silvestres (CITES) (1973) a l'any 1986, i són la Secretaria General de Comerç Exterior del Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç i l'Agència Estatal d'Administració Tributària del Ministeri d'Economia i Hisenda les que tenen assumides les competències com autoritat administrativa, mentre que la Direcció General de Biodiversitat del Ministeri de Medi Ambient és l'autoritat científica.

CITES classifica les espècies en un d'aquests apèndix:

- Apèndix 1: espècies amenaçades d'extinció i el seu comerç només és permès sota circumstàncies excepcionals.
- Apèndix 2: inclou espècies no necessàriament amenaçades però de les quals el seu comerç ha de ser controlat per evitar que aquest esdevingui incompatible amb la seva supervivència.
- Apèndix 3: inclou espècies que estan protegides en al manco un país, el qual necessita de la col·laboració dels altres membres de CITES per a dur un control eficient del seu comerç.

La llista completa de les espècies incloses en el CITES (2005) es pot trobar a la pàgina web oficial de l'organisme³⁷.

Al 21 de febrer de 2007 es varen fer modificacions al Conveni, Apèndixs I i II, aprovats en la XIII reunió de la Conferència de les Parts celebrada a Bangkok el 14 d'octubre de 2004.

6.5.1.2 Normativa estatal

La normativa estatal es pot ordenar en normativa general, adaptacions a la normativa europea i adaptació a altra normativa internacional.

Normativa general

Una de les lleis fonamentals per a la protecció dels espais naturals va ser la **Llei 4/1989** del 27 de març de conservació dels espais naturals i de la flora i fauna silvestres, la finalitat de la qual va ser proporcionar un marc jurídic de protecció sobre els recursos natural, el qual hauria de formar part d'un projecte de desenvolupament sostenible de la societat. Va ser un punt d'inflexió important també, en el sentit que va

³⁷ http://www.cites.org/common/resources/2005_CITES_Checklist.pdf

iniciar el desplegament de les competències sobre conservació de natura de les que disposaven les comunitats autònomes.

La Llei 40/1997, de 5 de novembre, sobre reforma de la Llei 4/1989 de conservació dels espais naturals i de la flora i fauna silvestres (BOE, nº 266, de 6 de novembre de 1997) varia algunes condicions de caça o captura de certes espècies d'aus, adaptant-se a activitats tradicionals, sempre en condicions perfectament controlades.

Diversa normativa, no sempre adreçada exclusivament a la protecció d'espècies, va actualitzant el catàleg d'espècies amenaçades i protegides i la seva regulació:

- Reial decret 1095/1989, de 8 de setembre, de declaració d'espècies que poden ser objecte de caça i normes per la seva protecció.
- Reial decret 439/1990, de 30 de març, regulador del Catàleg nacional d'Espècies Amenaçades.
- Ordre de 9 de juliol de 1998, per la qual s'inclouen determinades espècies al Catàleg nacional d'espècies amenaçades i canvien de categoria altres espècies ja incloses.
- Llei de monts 43/2003. Inclou un nou Annex II a la Llei 4/1989 amb un llistat d'espècies.
- Ordre del Ministeri de Medi Ambient 2784/2004, de 28 de maig, per la qual s'exclouen i canvien de categoria determinades espècies al Catàleg nacional d'espècies amenaçades.
- Ordre del Ministeri de Medi Ambient 1498/2006, de 26 de abril, per la qual s'inclouen en el catàleg d'espècies amenaçades determinades espècies de flora i canvien de categoria algunes espècies d'aus incloses en el mateix.

La Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat substitueix a la Llei 4/1989 del 27 de març de conservació dels espais naturals i de la flora i fauna silvestres. Estableix el règim jurídic bàsic de la conservació, ús sostenible, millora i restauració del patrimoni natural i de la biodiversitat, com a part del deure de conservar i del dret a gaudir d'un medi ambient adequat al desenvolupament de la persona, establert a l'article 45.2 de la Constitució.

Aquesta llei entra en detall en temes força coneguts, com ara les espècies amenaçades, però manca detall en aspectes més innovadors, com el tractament de les espècies exòtiques invasores³⁸. Es defineix amb claredat la seva aplicació a plantes, fongs i algues, divisió més d'acord amb la seva recent separació en regnes. Es crea un Catàleg espanyol d'hàbitats amenaçats, el Llistat d'espècies silvestres en règim de protecció especial, que inclou el Catàleg nacional d'espècies amenaçades existent, i el Catàleg espanyol d'espècies exòtiques. La Protecció especial permet incloure espècies no incloses en les categories d'amençades (en perill d'extinció, sensible a l'alteració de l'hàbitat, vulnerable, i d'interès especial) però que interessa catalogar per altres raons, com espècies destacades o emblemàtiques. El Catàleg d'espècies amenaçades queda només amb dues categories: en perill d'extinció i vulnerable. Això obliga a aprovar Plans de Recuperació en tres anys (espècies en perill) i cinc anys pels Plans de Conservació (espècies vulnerables). S'adapta a la Directiva Hàbitats de la UE.

³⁸ Laguna, 2008. La nueva Ley de Patrimonio Natural y de la Biodiversidad: repercusión sobre la conservación de la flora silvestre. Conservación Vegetal, 12.

També regula la conservació *ex situ* i la prevenció i control d'espècies invasores. La conservació *ex situ* torna més estricta (seguint criteris de UICN) i més transparent i pública.

D'espècies invasores, la Llei crea un Catàleg amb unes prohibicions de possessió, transport, tràfic i comerç, però només aplicables a les de nova introducció, però encara queda per fer un desenvolupament reglamentari. Les d'antiga introducció estan tan esteses i, de vegades, promocionades fins i tot per l'administració –en jardins– que fa inviable la inclusió d'algunes de les espècies –sobre tot plantes– més invasives. No es penalitza la dispersió. Un altre novetat important per flora és el Catàleg d'hàbitats en perill de desaparició, tot i que és imprecís i manca cert desenvolupament legal.

Quant a la caça, la majoria de competències són de les CCAA, però aquesta Llei tracta temes com la prohibició de caçar aus durant època de cel, reproducció, cria i contrapassa. També les CCAA hauran de vetllar per que les amollades d'espècies cinegètiques no siguin amenaces per les mateixa espècie o altres poblacions naturals³⁹. Es prohibeix l'ús de munició amb plom a zones Ramsar, Xarxa Natura 2000 i espais protegits.

Un parell de Reials Decrets tècnics tracten mesures per protegir a les aus del perill de línies elèctriques:

- Reial Decret 263/2008, de 22 de febrer, pel que s'estableixen mesures de caràcter tècnic en línies elèctriques d'alta tensió, amb l'objecte de protegir l'avifauna.
- Reial Decret 1432/2008, de 29 d'agost, pel que s'estableixen mesures per la protecció de l'avifauna contra la col·lisió i l'electrocució en línies elèctriques d'alta tensió.

El **Reial Decret 139/2011**, de 4 de febrer, pel desenvolupament del Llistat d'Espècies Silvestres en Règim de Protecció Especial i del Catàleg Espanyol d'Espècies Amenaçades. Desenvolupa parts dels capítols I, II i del Títol III de la Llei 42/2007. Tracta sobre tot temes tècnics per:

- Procediments i funcionament del Llistat d'Espècies Silvestres en Règim de Protecció Especial i del Catàleg Espanyol d'Espècies Amenaçades.
- Directrius per l'avaluació periòdica de la Llista i el Catàleg.
- Continguts de les estratègies de conservació d'espècies.
- Condicions tècniques per reintroducció d'espècies.

El més destacat és que aporta la Relació d'Espècies incloses en Llistat d'Espècies Silvestres en Règim de Protecció Especial i del Catàleg Espanyol d'Espècies Amenaçades. Afecta a 319 espècies de les Illes Balears.

Per desenvolupar i aprovar el Pla Estratègic del Patrimoni Natural i de la Biodiversitat es publiquen dos Reials Decrets:

- Reial Decret 556/2011.
- Reial Decret 1274/2011.

Aquest Pla inclou una diagnosi de tots els aspectes organitzatius, funcionals, normatius, de gestió, hàbitats que poden afectar al patrimoni natural. Estableix

³⁹ Atienza, J.C., 2008. Ley de Patrimonio Natural y Biodiversidad. La Garcilla 134.

pressions, instruments de gestió i planificació per cada hàbitat. A continuació estableix metes objectius i accions per assolir la conservació del patrimoni natural.

El **Reial Decret 1628/2011**, de 14 de novembre, pel qual es regula el llistat i catàleg espanyol d'espècies exòtiques invasores, determina els criteris per incloure espècies a la Llista o al Catàleg d'espècies exòtiques invasores. Estableix també mesures de prevenció i lluita contra les espècies invasores, com establir la estratègia i un sistema de sancions. Finalment publica:

- Catàleg Espanyol d'espècies exòtiques invasores.
- Llista d'espècies exòtiques amb potencial invasor.

El Catàleg inclou 73 espècies d'animals i 63 espècies de vegetals, de les quals 18 i 25, respectivament, són presents a les Illes Balears. La Llista, inclou 52 espècies d'animals i 155 espècies de plantes invasores, de les quals 15 i 54, respectivament, són presents a les Illes Balears.

Adaptació a la normativa internacional

Reial decret 1739/1997 de 20 de novembre, sobre mesures d'aplicació del Conveni sobre Comerç Internacional d'Espècies Amenaçades de Fauna i Flora Silvestre (CITES) fet a Washington el 3 de març de 1973 i del Reglament (CE) 338/1997.

Reial decret 1333/2006, de 21 de novembre, pel que es regula la destinació dels espècimens decomissats de les espècies amenaçades de fauna i flora silvestres protegides mitjançant el control del seu comerç. D'aquesta forma, aquests animals passen a ser propietat de l'Estat, el qual podrà decidir cedir-los per a finalitats educatives, d'investigació o de conservació; també regula els centres-dipòsit per aquests individus.

6.5.1.3 Normativa autonòmica

La normativa autonòmica es pot ordenar en normativa general, espècies amenaçades, arbres protegits i caça.

Normativa general

Pels Decrets 120/2003 de l'11 de juliol i 30/2004 del 26 de març es modifica el Decret 38/1985 de creació de la **Comissió Balear de Medi Ambient**, amb la intenció de reforçar-la degut a l'augment de la importància de la seva tasca i del volum de la seva feina.

La Llei 5/2005 de 26 de maig per la conservació dels espais de rellevància ambiental (LECO), a més de tractar els espais protegits, possibilita la declaració de microreserves. Per exemple, el projecte de Conservació de la flora de Menorca (fons LIFE de la UE) ha proposat 24 microreserves (generalment menors a 20 hectàrees).

Quant a la protecció de la fauna contra les malalties, cal citar l'Acord del Consell de Govern de 17 de març de 2006, d'aprovació de mesures cautelars urgents per a la contenció de la quitridiomicosi a les Illes Balears i la Resolució de la Consellera d'Agricultura i Pesca de 20 de juny de 2006, per la que es dicten mesures de prevenció de la influenza aviar.

Espècies amenaçades

El 17 de juliol del 2005 es va publicar al BOIB el **Decret 75/05** pel qual es crea el Catàleg balear d'espècies amenaçades i d'especial protecció, les àrees biològiques crítiques i el Consell Assessor de Fauna i Flora de les Illes Balears. Aquest ha de ser un instrument legal que no es limiti a presentar la llista d'espècies, sinó que a més estableixi els procediments d'inclusió i exclusió d'aquestes, així com els continguts i procediments relatius als plans que les afectin. El seu objectiu és *recuperar o assegurar (segons el cas) un estat de conservació favorable a les espècies, subespècies o poblacions incloses en l'àmbit de les Illes Balears* (article 3) Entre d'altres temes estableix:

- El Catàleg balear, els procediments d'inclusió i exclusió d'espècies.
- Els continguts i procediments dels plans (de recuperació, de conservació de l'hàbitat, de conservació i de maneig).
- El procediment de declaració d'àrees biològiques crítiques: àmbit geogràfic definit com a àrea crítica per a la supervivència d'una espècie. Es determinen als plans corresponents. Qualsevol activitat ha de quedar condicionada a la no afectació negativa a l'espècie amenaçada.
- La creació com a òrgan col·legiat consultiu el Consell Assessor de Fauna i Flora de les Illes Balears.
- Un llistat d'espècies catalogades.

El Consell Assessor de Fauna i Flora, té la finalitat d'assessorar la Conselleria en aquest tema. Entre altres, cal destacar com a tasques pròpies informar de la catalogació, descatalogació o canvi de categories de les espècies i informar sobre els plans d'espècies catalogades. El dia 3 de maig de l'any 2006 es va posar en marxa el Consell Assessor de Fauna i Flora de les Illes Balears. Entre les primeres accions dutes a terme cal destacar l'informe favorable del primer pla elaborat arran del Decret 75/2005, centrat en la gavina roja i el corb marí.

Els criteris de catalogació de les espècies amenaçades (exclusives de Balears, no compartides amb el catàleg nacional) són:

CATEGORIES	AMENAÇADES	CRITERIS	PLANS DE GESTIÓ
I. En perill d'Extinció (PE)	SI	Supervivència poc probable a curt termini; regressió poblacional constatada, suposada o prevista	Redacció i aplicació d'un pla de recuperació
II. Sensibles a la degradació de l'hàbitat (S)	SI	Sense criteris definits	Redacció i aplicació d'un Pla de Conservació de l'Hàbitat
III. Vulnerable (VU)	SI	(evoluciona cap a PE)	Redacció i conservació d'un Pla de Conservació
III (bis). Depenent de conservació (DC)	SI	En recuperació per aplicació de plans (equivalent a VU als criteris nacionals).	Redacció i aplicació d'un pla de conservació
IV. D'Interès Especial (IE)	NO	Cal protegir el valor científic, cultural o singular.	Redacció i aplicació d'un pla de maneig
IV (bis). D'especial Protecció (EP)	NO	Ídem	No implica la redacció de cap pla
V. Extingida en estat silvestre (Ex)	NO	Espècies autòctones desaparegudes en estat silvestre (al llarg del s.XX)	Possibilitat de redactar i aplicar un pla de recuperació

TAULA 6.XXIV. Criteris de catalogació de les espècies amenaçades a les Illes Balears

Font: Conselleria de Medi Ambient

A més el Decret 75/05 crea la llista, que es compona de 83 espècies en les diferents categories. 17 de fauna i 66 de flora.

Resolució del conseller de Medi Ambient d'inclusió de diverses espècies en el Catàleg Balear d'Espècies Amenaçades i d'Especial Protecció (15/05/2008). Afegeix diverses espècies a les categories de Vulnerable (*Hortolà de canyar-Emberiza schoeniclus witherbyi*; Tortuga mora-*Testudo graeca*, *Arenaria bolosii*, Població mallorquina de *Dorycnium fulgurans*), d'Interès Especial (*Xerocrassa claudinae*, *Xerocrassa ebusitana*, *Xerocrassa caroli* (Caragols Pulmonat terrestres), *Allognathus graellsianus* (Pulmonat terrestre), Població menorquina d'*Isoetes histrix*, *Marsilea strigosa*, *Allium grosii*, *Anthyllis histrix*, *Diploaxis ibicensis*, *Helianthemum caput-felis*, població menorquina de *Rhamnus ludovici-salvatoris*. També se declara extinta l'àguila cuabarrada (*Hieraetus fasciatus*) per tal de poder posar en marxa la reintroducció.

Arbres

En quant als arbres singulars la normativa recent és la següent:

- Llei 6/1991, de 20 de març, de protecció dels arbres singulars.

Caça

La principal normativa és la **Llei de caça i pesca fluvial**. La Llei 6/2006 de 12 d'abril, balear de caça i pesca fluvial, substitueix la vella (1971) Llei de caça. Destaca

- No es pot caçar a terrenys sense Pla Tècnic.
- S'expressen els drets i deures dels caçadors.
- Protecció administrativa a les modalitats tradicionals de caça de les Illes Balears.
- Reglamentació sobre infraccions i sancions. Enduriment de sancions per verí.
- Criteris de sostenibilitat en l'exercici de la caça.
- Regulació pesca en torrents, embassaments i albuferes.

Cada any es fixen el períodes de caça i les vedes especials per Decret.

El Decret 71/2004, de 9 de juliol, declara les espècies objecte de caça i pesca fluvial i estableix normes de protecció.

També destaca el **Decret 91/2006**, de 27 d'octubre, de regulació de poblacions caprines, d'ordenació de l'aprofitament cinegètic de la cabra salvatge mallorquina i de modificació dels plans tècnics. Aquest decret de caça major té l'objectiu de combatre la superpoblació caprina. D'acord amb el decret, només es pot caçar la cabra fina a vedats amb Certificació de Qualitat de Caça Major. Per això s'haurà de sanejar les poblacions híbrides, mantenir una població sanejada de cabres fines. Altres finques sense certificació poden caçar cabres bordes, sense homologació ni caça major. En casos greus de superpoblació l'administració podrà intervenir d'ofici.

Decret 106/2010, de 24 de setembre, sobre el traspàs als consells insulars de les funcions i els serveis inherents a les competències pròpies d'aquestes institucions insulars que actualment exerceix l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears en matèria de caça i de regulació, vigilància i aprofitament dels recursos cinegètics, com també de pesca fluvial. Les funcions i competències en matèria de caça del Govern de les Illes Balears, varen ser traspassades als Consells Insulars, a partir de l'1 d'octubre de 2010 a Mallorca i a partir de l'1 de gener de 2011 a Menorca, Eivissa i Formentera.

6.5.1.4 Planificació autonòmica

Les competències sobre biodiversitat recauen, a nivell de les Illes Balears, en el Servei de Protecció d'Espècies de la Conselleria de Medi Ambient. Des d'aquest servei s'editen els documents oficials de gestió de les espècies en perill (plans de gestió, de conservació...), els llibres vermells amb les llistes i els de divulgació sobre biodiversitat.

Durant l'any 2006 la Conselleria de Medi Ambient (Servei de Protecció d'Espècies) va presentar l'Esquema bàsic per a l'elaboració de plans de recuperació o conservació d'espècies amenaçades, com a resposta a l'obligació de redactar plans de recuperació i conservació a diferents nivells (Decret 75/2005 i Llei 4/89).

Segons la normativa vigent, s'han de redactar el següents tipus de plans:

- de recuperació (per a espècies en perill d'extinció)
- de conservació de l'hàbitat (per a les sensibles a l'alteració de l'hàbitat)
- de conservació (per a les vulnerables o dependents de conservació)
- de maneig (per a les considerades d'Interès especial)
- de reintroducció (per a les extingides en estat silvestre).

S'estableixen els criteris que permeten ordenar els plans segons la seva prioritat: biològica (les espècies en situació de regressió i les endèmiques tenen prioritat per damunt les que es troben en situació estable i les que tenen una distribució ample); normativa (les catalogades en situació de major amenaça estan per sobre de les altres); i d'oportunitat (integració de diversos plans en projectes amplis). Si es tenen en compte totes les espècies considerades als catàlegs nacional i balear, el nombre de plans pujaria a uns parell de centenars en total. Per a reduir aquest número i facilitar les tasques de gestió, en molts casos s'opta per redactar plans conjunts per a espècies que comparteixen característiques i necessitats comunes i plans dels espais protegits que incloquin les mesures de gestió per a les espècies que hi viuen exclusivament.

Actualment els Plans aprovats legalment són els següents:

- Flora: Pla de Recuperació de les saladines endèmiques del Prat de Magalluf (*Limonium boirae*, Llorens & Tebar, *Limonium carvalhoi*, Rosselló, Sáez & Carvalho, *Limonium ejulabilis*, Rosselló, Mus & Soler, *Limonium inexpectans*, Sáez & Rosselló, *Limonium magallufianum*, Llorens).⁴⁰
- Fauna: Pla de Recuperació del virot petit *Puffinus mauretanicus*⁴¹ i del ferreret (*Alytes muletensis*). Pel ferreret és el segon Pla.
- Fauna: Pla de conservació de l'àguila peixatera (*Pandion haliaetus*)
- Fauna: Pla de maneig de la gavina roja (*Larus audouinii*) i corb marí (*Phalacrocorax aristotelis*)
- Plan de recuperación de *Limonium barceloi*⁴²
- Pla de recuperació de *Milvus milvus*
- Pla de recuperació de *Apium bermejoi*
- Pla de conservació de Rata pinyada de cova (*Miniopterus schreibersii*).
- Pla de recuperació de *Vicia bifoliolata*⁴³
- Pla de recuperació de las aus aquàtiques catalogades en Perill d'Extinció a les Illes Balears (Plan Homeyer). Afecta al Bitó (*Botaurus stellaris*), Toret (*Ardeola*

⁴⁰ Resolució del Conseller de Medi Ambient de 30 de juliol de 2007, pel qual s'aproven els plans de recuperació dels *Limonium* (*Limonium* sps) de Calvià, del ferreret, de conservació de l'àguila peixatera i de maneig de la gavina roja i el corb marí a les Illes Balears.

⁴¹ Decret 65/2004, de 2 de juliol, pel qual s'aprova el Pla de Recuperació del virot petit (*Puffinus mauretanicus*), a les Illes Balears.

⁴² Resolución del Consejero de Medio Ambiente de 5 de mayo de 2008 por el cual se aprueban los Planes de recuperación de *Limonium barceloi*, de *Milvus milvus* y de *Apium bermejoi* y de conservación de *Miniopterus schreibersii*.

⁴³ Resolución del consejero de Medio Ambiente de 26 de noviembre de 2008 por la cual se aprueban los planes de recuperación de *Vicia bifoliolata*, de las aves acuáticas catalogadas en Peligro de Extinción de las Illes Balears (Plan Homeyer); el plan de conservación de la flora vascular del Puig Major y los planes de manejo del Tejo *Taxus baccata* y del Buitre negro *Aegypius monachus*.

ralloides), Rosseta (*Marmaronetta angustirostris*), Ànnera capblanca (*Oxyura leucocephala*), Fotja banyuda (*Fulica cristata*).

- Pla de conservació de la flora vascular del Puig Major. Afecta a 15 espècies catalogades (més 15 altres en perill) al Puig Major
- Pla de maneig del Teix (*Taxus baccata*).
- Pla de maneig del Voltor Negre (*Aegypius monachus*).
- Pla de reintroducció de l'Àguila cuabarrada o de Bonelli (*Hieraetus fasciatus*)⁴⁴.
- Plan de recuperació d'*Euphorbia margalidiana*.
- Pla de conservació de la Tortuga mora (*Testudo graeca*).
- Pla de conservació de la miloca (*Neophron percnopterus*)
- Pla de Conservació d'*Orchis palustris* en Mallorca⁴⁵.

Són 18 plans vigents, repartits entre Plans de Recuperació, Plans de Conservació, Plans de Maneig i un Pla de Reintroducció, que donen cobertura a 41 espècies de Flora i Fauna catalogades mitjançant el Catàleg Balear d'Espècies Amençades.

L'elaboració de plans ha estat un aspecte molt desenvolupat durant els anys 2008 i 2009. El nombre d'espècies amb Pla de Conservació aprovat ha passat de 11 a 41. Alguns d'aquests plans s'han realitzat per espècies concretes, però la majoria ha agrupat conjunts d'espècies concentrades a localitzacions determinades (Prat de Magalluf, Puig Major) o amb característiques d'hàbitat similars (Pla Homeyer: Bitó (*Botaurus stellaris*), Toret (*Ardeola ralloides*), Rosseta (*Marmaronetta angustirostris*), Ànnera capblanca (*Oxyura leucocephala*), Fotja banyuda (*Fulica cristata*)). A més es prolonguen alguns dels plans ja existents, com el del Ferreret (*Alytes muletensis*). Cal remarcar també l'aprovació del Pla de Reintroducció de l'àguila de Bonelli (*Hieraetus fasciatus*).

Plans	2007	2009	2011
Flora	5	26	
Mamífers	0	1	
Aus	4	12	
Rèptils	0	1	
Amfibis	1	1	
Total	10	41	ídem

TAULA 6.XXV. Grups taxonòmics i nombre d'espècies als quals s'han aplicats Plans

Font: Conselleria de Medi Ambient

Nomes es comptabilitzen les espècies catalogades amb Pla de Conservació, Pla de Recuperació o Pla de Reintroducció aprovats oficialment.

6.5.2 PROTECCIÓ DELS HÀBITATS

Igual que en l'apartat 6.4.1. el contingut d'aquest tema queda desenvolupat al capítol 5, precedent, de protecció dels espais naturals. La declaració d'espais protegits i de la Xarxa Natura 2000 és l'eina fonamental de protecció d'hàbitats per la

⁴⁴ Resolución del consejero de Medio Ambiente de 14 de julio de 2009 por la cual se aprueban el plan de reintroducción del Águila de Bonelli *Hieraetus fasciatus*; el plan de recuperación de *Euphorbia margalidiana*; y los planes de conservación de la Tortuga mora *Testudo graeca* y del alimoche *Neophron percnopterus*

⁴⁵ 22-08-2009 : Resolución del consejero de Medio Ambiente de aprobación del Plan de Conservación de *Orchis palustris* en Mallorca.

conservació de les espècies. El fet d'albergar fauna o flora endèmics o d'interès és un factor fonamental per la declaració d'aquests espais.

6.5.3 PROTECCIÓ DE LES ESPÈCIES SILVESTRES

En aquest apartat es presenten en primer lloc les espècies protegides i les eines legals de protecció. A continuació es repassen les accions de gestió més destacades i la situació de les espècies més populars. Així mateix se citen les entitats col·laboradores. Apareixen separats fauna i flora.

6.5.3.1 Fauna protegida

Aquestes són les **espècies de fauna** considerades **amenaçades i protegides en a les Illes Balears** (2012) ordenades per grups taxonòmics i ordre alfabètic del nom científic. S'afegeix el nom comú, el document legal que les protegeix, la distribució a les illes, la categoria de protecció i si té Pla aprovat.

INVERTEBRATS					
Nom científic	Nom popular	Illes de presència	Norma	Categoria	Pla aprovat
Esponges					
<i>Aplysina sp.</i>	Esponja d'or	Totes	Orden AAA/75/2012	Protecció Especial	
<i>Petrobiona massiliana</i>		Totes	Orden AAA/75/2012	Protecció Especial	
<i>Tethya sp.</i>	Taronja de mar	Totes	Orden AAA/75/2012	Protecció Especial	
Mol·luscs					
<i>Erosaria spurca</i>		Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Lithophaga lithophaga</i>	Dàtil	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Luria lurida</i>		Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Mitra zonata</i>		Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Nucella lapillus</i>		Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Pholas dactylus</i>		Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Pinna rudis</i>	Nacra	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Ranella olearia</i>		Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Tonna galea</i>		Totes	Llistat RD	Protecció Especial	

			139/2011			
<i>Zonaria pyrum</i>		Totes	Llistat 139/2011	RD	Protecció Especial	
<i>Charonia lampas</i>	Corn	Totes	Llistat 139/2011	RD	Vulnerable	
<i>Dendropoma petraeum</i>			Llistat 139/2011	RD	Vulnerable	
<i>Pinna nobilis</i>	Nacra	Totes	Llistat 139/2011	RD	Vulnerable	
<i>Allognathus graellsianus</i>		Ma	Resolució 14/04/2008	CMA	Interès especial	
<i>Xerocrassa caroli</i>		Ei, Fo	Resolució 14/04/2008	CMA	Interès especial	
<i>Xerocrassa claudinae</i>	Caragol de na Claudina	Ma	Resolució 14/04/2008	CMA	Interès especial	
<i>Xerocrassa ebusitana</i>		Ei, Fo	Resolució 14/04/2008	CMA	Interès especial	
Equinoderms						
<i>Asterina pancerii</i>	Estrella de capità petita	Ma, Ei, Fo	Llistat 139/2011	RD	Protecció Especial	
<i>Centrostephanus longispinus</i>	Eriçó de pues llargues		Llistat 139/2011	RD	Protecció Especial	
<i>Ophidiaster ophidianus</i>			Llistat 139/2011	RD	Protecció Especial	
Insectes						
<i>Cerambyx cerdo</i>	Banyarriquer	Ma	Llistat 139/2011	RD	Protecció Especial	

PEIXOS					
	Nom popular	Illes de presència	Norma	Categoria	Pla aprovat
<i>Alopiidae</i>	Cinturons	Totes	Llistat RD 139/2011	Protección Especial	
<i>Carcharias taurus</i>	Solraig clapejat	Totes	Orden AAA/75/2012	Protección Especial	
<i>Carcharodon carcharias</i>	Tauró blanc	Totes	Llistat RD 139/2011	Protección Especial	
<i>Cetorhinus maximus</i>	Tauró pelegrí	Totes	Llistat RD 139/2011	Protección Especial	
<i>Dipturus batis</i>	Clavell	Totes	Orden AAA/75/2012	Protección Especial	
<i>Gymnura altavela</i>	Mantellina	Totes	Orden AAA/75/2012	Protección Especial	
<i>Hippocampus guttulatus</i>	Cavallet de mar	Totes	Llistat RD 139/2011	Protección Especial	
<i>Hippocampus hippocampus</i>	Cavallet de mar	Totes	Llistat RD 139/2011	Protección Especial	
<i>Mobula mobular</i>	Manta	Totes	Llistat RD 139/2011	Protección Especial	
<i>Odontaspis ferox</i>	Solraig	Totes	Orden AAA/75/2012	Protección Especial	
<i>Oxynotus centrina</i>	Porc marí	Totes	Orden AAA/75/2012	Protección Especial	
<i>Pristis pectinata</i>	Peix serra	Totes	Orden AAA/75/2012	Protección Especial	
<i>Pristis pristis</i>	Peix serra	Totes	Orden AAA/75/2012	Protección Especial	
<i>Rostroraja alba</i>	Raiada	Totes	Orden	Protección Especial	

	blanca, Càvec		AAA/75/2012		
<i>Sphyrnidae</i>	Peix martell	Totes	Llistat RD 139/2011	Protección Especial	
<i>Squatina aculeata</i>	Angelot	Totes	Orden AAA/75/2012	Protección Especial	
<i>Squatina oculata</i>	Escat veixigal	Totes	Orden AAA/75/2012	Protección Especial	
<i>Squatina squatina</i>	Escat	Totes	Orden AAA/75/2012	Protección Especial	

Amfibis	Nom popular	Illes de presència	Norma	Categoria	Pla aprovat
<i>Alytes muletensis</i>	Ferreret	Ma	Llistat RD 139/2011	En Perill d'Extinció	X
<i>Bufo balearicus</i>	Calàpet	Ma, Me, Ei	Llistat RD 139/2011 i Cat. Bal.	Protecció Especial	
<i>Hyla meridionalis</i>	Granot arbori	Me	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
Rèptils					
<i>Caretta caretta</i>	Tortuga marina	Totes	Llistat RD 139/2011	Vulnerable	
<i>Dermochelys coriacea</i>	Tortuga llaüt	divagant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Emys orbicularis</i>	Tortuga d'aigua	Ma, Me	Llistat RD 139/2011 i Cat. Bal., Decret 75/2005	Protecció Especial i D'especial protecció	
<i>Hemidactylus turcicus</i>	Dragonet	totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Hemorrhois hippocrepis</i>	Serp de ferradura	Ma, Ei	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Lacerta perspicillata</i>	Sargantana mora	Me	Decret 75/2005	D'especial protecció	
<i>Macroprotodon mauritanicus</i>	Serp de garriga	Ma, Me	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Podarcis lilfordi</i>	Sargantana balear	Ma, Me	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Podarcis pityusensis</i>	Sargantana pitiüsa	Ei, Fo	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Podarcis siculus</i>	Sargantana italiana	Me	Llistat RD 139/2011 i Cat. Bal.	Protecció Especial i	

			Decret 75/2005	D'especial protecció	
<i>Psammodromus algirus</i>	Sargantana cuallarga	Ma	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Rhinechis scalaris</i>	Serp blanca	Ma, Me	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Tarentola mauritanica</i>	Dragó	totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Testudo graeca</i>	Tortuga mora	Ma	Llistat RD 139/2011 i Decret 75/2005	Vulnerable	X
<i>Testudo hermanni</i>	Tortuga mediterrània	Ma, Me	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	

OCELLS

	Nom popular	Illes de presència	Norma	Categoria	Pla aprovat
<i>Accipiter nisus</i>	Esparver	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Boscarla grossa	Ma, Me	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Acrocephalus melanopogon</i>	Boscarla mostatxuda	Ma, Me	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	Boscarla de canyar	Ma, Me, Ei	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Actitis hypoleucos</i>	Xivitona	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Aegithalos caudatus</i>	Senyoreta	Ma	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Aegypius monachus</i>	Voltor	Ma	Llistat RD 139/2011	Vulnerable	X
<i>Alca torda</i>	Pingdai	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Alcedo atthis</i>	Arner	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Anthus campestris</i>	Titina d'estiu	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Anthus cervinus</i>	Titina gola-groga	Ma, Me	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Anthus pratensis</i>	Titina sorda	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Anthus spinoletta</i>	Titina de muntanya	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Anthus trivialis</i>	Titina d'arbre	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Apus apus</i>	Falcia	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Apus melba</i>	Falcia reial	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Apus pallidus</i>	Falcia pàl·lida	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	

<i>Aquila chrysaetos</i>	Àguila reial	+ MA	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Aquila fasciata</i>	Àguila coabarrada	Ma	Llistat RD 139/2011 i Resolució CMA 14/04/2008	Vulnerable, ara Extingida	X
<i>Aquila pennata</i>	Àguila calçada	Ma, Me	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Ardea cinerea</i>	Agró blau	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Ardea purpurea</i>	Agró roig	Ma	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Ardeola ralloides</i>	Toret	Ma	Llistat RD 139/2011	Vulnerable	X
<i>Arenaria interpres</i>	Girapedres	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Asio flammeus</i>	Mussol emigrant	Ma	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Asio otus</i>	Mussol banyut	Ma, Ei, Fo	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Athene noctua</i>	Miula	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Aythya nyroca</i>	Parda	divagant	Llistat RD 139/2011	En Perill d'Extinció	
<i>Botaurus stellaris</i>	Bitó	Ma	Llistat RD 139/2011	En Perill d'Extinció	X
<i>Bubulcus ibis</i>	Esplugabous	Ma	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Burhinus oedicephalus</i>	Sebel·lí	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Buteo buteo</i>	Aligot	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Calandrella brachydactyla</i>	Terrola	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Calidris alba</i>	Corriol tresdits	divagant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Calidris alpina</i>	Corriol variant	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Calidris canutus</i>	Corriol gros	divagant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Calidris ferruginea</i>	Corriol beclarg	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Calidris maritima</i>	Corriol fosc	divagant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Calidris minuta</i>	Corriol menut	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Calidris temminckii</i>	Corriol de Temmink	migrant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Calonectris diomedea</i>	Virots	Totes	Llistat RD 139/2011	Vulnerable	
<i>Caprimulgus europaeus</i>	Enganapastors	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Caprimulgus ruficollis</i>	Siboc	divagant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	

<i>Carduelis spinus</i>	Lluonet		Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Cettia cetti</i>	Rossinyol bord	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Charadrius alexandrinus</i>	Picaplatges camanera	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Charadrius dubius</i>	Picaplatges petit	Ma, Me	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Charadrius hiaticula</i>	Picaplatges gros	Ma	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Charadrius morinellus</i>	Fuell de collar		Llistat RD 139/2011	Vulnerable	
<i>Chlidonias hybrida</i>	Fumarell carabanc	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Chlidonias leucopterus</i>	Fumarell alabanc	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Chlidonias niger</i>	Fumarell	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Ciconia ciconia</i>	Cigonya	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Circaetus gallicus</i>	Aguila marcenca	migrant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Circus aeruginosus</i>	Arpella cendrosa	Ma	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Circus cyaneus</i>	Arpella pàl·lida	divagant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Circus pygargus</i>	Arpella cendrosa	Ma	Llistat RD 139/2011	Vulnerable	
<i>Cisticola juncidis</i>	Butxaqueta	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Clamator glandarius</i>	Cucui reial	divagant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Durbec	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Coracias garrulus</i>	Gaig blau	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Crex crex</i>	Guàtlera maresa	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Cuculus canorus</i>	Cucui	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Delichon urbica</i>	Cabot	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Egretta alba</i>	Agró blanc gros	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Egretta garzetta</i>	Agró blanc	Ma	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Emberiza cia</i>	Hortolà cellard	divagant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Emberiza cirrus</i>	Sól·lera boscana	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Emberiza hortulana</i>	Hortolà	divagant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Emberiza schoeniclus</i>	Hortolà de canyet	Ma	Llistat RD 139/2011 i	En Perill d'Extinció i	

<i>witherbyi</i>			Resolució CMA 14/04/2008	Vulnerable	
<i>Erithacus rubecula</i>	Rupit	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Falco columbarius</i>	Esmerla	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Falco eleonora</i>	Falcó marí	Ma, Ei	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Falco peregrinus</i>	Falcó	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Falco subbuteo</i>	Falconet	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Falco tinnunculus</i>	Xoriguer	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Falco vespertinus</i>	Xoriguer cama-roig	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Ficedula hypoleuca</i>	Papamosques negre	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Fratercula arctica</i>	Cadafet	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Fringilla coelebs</i>	Pinsà mè		Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Fringilla montifringilla</i>	Pinsà mè	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Fulica cristata</i>	Fotja banyuda	Ma	Llistat RD 139/2011	En Perill d'Extinció	X
<i>Galerida theklae</i>	Cucullada	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Gavia arctica</i>	Calàbria agulla	divagant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Gavia immer</i>	Calàbria grossa	divagant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Gavia stellata</i>	Calàbria petita	divagant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Gelochelidon nilotica</i>	Llambritja de bec negre	migrant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Glareola pratincola</i>	Guàtlereta de mar	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Grus grus</i>	Grua	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Gyps fulvus</i>	Voltor lleonat	divagant a Mallorca	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Haematopus ostralegus</i>	Garsa de mar	migrant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Himantopus himantopus</i>	Avisador	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Hippolais icterina</i>	Busqueta icterina	migrant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Hippolais pallida</i>	Busqueta pàl·lida	migrant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Hippolais poliglota</i>	Busqueta	migrant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	

<i>Hirundo daurica</i>	Oronella coa-rogenca	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Hirundo rustica</i>	Oronella	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Hydrobates pelagicus</i>	Noneta	totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Ixobrychus minutus</i>	Suís	Ma	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Jynx torquilla</i>	Formiguer	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Lanius senator</i>	Capserigany	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Larus audouinii</i>	Gavina roja	Totes	Llistat RD 139/2011	Vulnerable	X
<i>Larus genei</i>	Gavina de bec prim	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Larus melanocephalus</i>	Gavina capnegra	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Larus minutus</i>	Gavinó	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Limosa lapponica</i>	Cegall de mosson coabarrat	migrant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Limosa limosa</i>	Cegall de mosson	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Locustella luscinioides</i>	Boscarler	migrant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Loxia curvirostra</i>	Trencapinyons	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Luscinia megarhynchos</i>	Rossinyol	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Luscinia svecica</i>	Blaveta	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Marmaronetta angustirostris</i>	Rosseta	Ma, Ei	Llistat RD 139/2011	En Perill d'Extinció	X
<i>Merops apiaster</i>	Abellarol	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Milvus migrans</i>	Milà negre	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Milvus milvus</i>	Milà reial	Ma, Me	Llistat RD 139/2011	En Perill d'Extinció	X
<i>Monticola saxatilis</i>	Mèrlera vermella	Ma	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Monticola solitarius</i>	Pàssara	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Montifringilla nivalis</i>	Gorrió d'ala blanca	divagant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Morus bassanus</i>	Mascarell	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Motacilla alba</i>	Xàtxero	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Motacilla cinerea</i>	Xàtxero cendrós	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	

<i>Motacilla flava</i>	Xàtxero groc	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Muscicapa striata</i>	Papamosques	Totes	Llistat RD 139/2011	Protección Especial	
<i>Neophron percnopterus</i>	Miloca	Ma, Me	Llistat RD 139/2011	Vulnerable	X
<i>Numenius arquata</i>	Curlera	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protección Especial	
<i>Numenius phaeopus</i>	Curlera cantaire	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protección Especial	
<i>Nycticorax nycticorax</i>	Orval	Ma	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Oenanthe hispanica</i>	Coabanca rossa	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Oenanthe oenanthe</i>	Coablanca	Ma, Ei	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Oriolus oriolus</i>	Oriol	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Otus scops</i>	Mussol	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Oxyura leucocephala</i>	Ànnera capblanca	Ma	Llistat RD 139/2011	En Perill d'Extinció	X
<i>Pandion haliaetus</i>	Àguila peixatera	Ma, Me	Llistat RD 139/2011	Vulnerable	X
<i>Parus caeruleus</i>	Ferrerico blau	Ma	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Parus major</i>	Ferrerico	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Pernis apivorus</i>	Aligot vesper	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Petronia petronia</i>	Gorrió roquer	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	Corb marí	Totes	Llistat RD 139/2011	Vulnerable	X
<i>Phalaropus lobatus</i>	Escuraflascons	divagant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Philomachus pugnax</i>	Batallaire	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Phoenicopterus ruber</i>	Flamenc	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Coa-roja	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Vulnerable	
<i>Phoenicurus ochruros</i>	Coa-roja de barraca	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Phylloscopus bonelli</i>	Ull de bou pàl·lid		Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Phylloscopus collybita</i>	Ull de bou	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protección Especial	
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Ull de bou siulador	migrant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Phylloscopus trochilus</i>	Ull de bou de passa	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Platalea leucorodia</i>	Becplaner	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Plectrophenax nivalis</i>	Hortolà blanc	divagant a Ma	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	

<i>Plegadis falcinellus</i>	Ibis negre	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Pluvialis apricaria</i>	Fuell	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Pluvialis squatarola</i>	Fuell gris	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Podiceps cristatus</i>	Soterí gros	Ma i migrant arreu	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Podiceps nigricollis</i>	Cabussonera	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Porphyrio porphyrio</i>	Galfaver	Ma, Me	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Porzana parva</i>	Rascletó	divagant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Porzana porzana</i>	Rascletó	Ma	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Porzana pusilla</i>	Rasclet menut	divagant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Prunella collaris</i>	Xalambrí	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Prunella modularis</i>	Xalambrí de muntanya	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Ptyonoprogne rupestris</i>	Cabot de roca	Totes	Llistat RD 139/2011	Protección Especial	
<i>Puffinus mauretanicus</i>	Virots petit	totes	Llistat RD 139/2011	En Perill d'Extinció	X
<i>Pyrhocorax pyrrhocorax</i>	Gralla de bec vermell	hivern a Ma	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Rallus aquaticus</i>	Rasclo	Ma, Me	Decret 75/2005	D'especial protecció	
<i>Recurvirostra avosetta</i>	Bec d'alena	Ma	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Regulus ignicapillus</i>	Reietó cellablanc	Ma	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Regulus regulus</i>	Reietó d'hivern	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Remiz pendulinus</i>	Teixidor	hivern a Ma	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Riparia riparia</i>	Cabot de vorera	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Rissa tridactyla</i>	Gavina tresdits	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Saxicola rubetra</i>	Vitrac barba-roig	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Saxicola torquata</i>	Vitrac	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Stercorarius parasiticus</i>	Paràsit coapunxegut	divagant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Stercorarius pomarinus</i>	Paràsit coaample	divagant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Stercorarius skua</i>	Paràsit gros	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Sterna albifrons</i>	Llambritja menuda	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Sterna caspia</i>	Llambritja de bec vermell	migrant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	

<i>Sterna hirundo</i>	Llambritja	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Sterna sandvicensis</i>	Llambritja de bec llarg	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Sylvia atricapilla</i>	Busqueret de capell	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Sylvia borin</i>	Busqueret gros	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Sylvia cantillans</i>	Busqueret de garriga	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Sylvia communis</i>			Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Sylvia conspicillata</i>	Busqueret trencamates		Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Sylvia curruca</i>	Busqueret xerraire	migrant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Sylvia melanocephala</i>	Busqueret capnegre	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Sylvia sarda (=balearica)</i>	Busqueret coallarg	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Sylvia undata</i>	Busqueret roig	Me	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Setmesó	Ma, Me	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Tadorna ferruginea</i>	Ànnera canyella	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Tadorna tadorna</i>	Ànnera blanca	Ma, Ei	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Tringa erythropus</i>	Cama roja pintada	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Tringa glareola</i>	Valona	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Tringa nebularia</i>	Cama verda	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Tringa ochropus</i>	Becassineta	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Tringa stagnatilis</i>	Cama verda menuda	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Tringa totanus</i>	Cama-roja	Ma, Me	Decret 75/2005 i Llistat RD 139/2011 Cat. Bal.	D'especial protecció i Protecció Especial	
<i>Troglodytes troglodytes</i>	Passaforadí	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Turdus torquatus</i>	Tord flassader	totes (no cria)	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Tyto alba</i>	Òliba	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Upupa epops</i>	Puput	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Uria aalge</i>	Pigdal becfi	Divagant	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Vanellus vanellus</i>	Juia de prat	totes (no cria)	Decret 75/2005	D'especial protecció	

MAMÍFERS					
	Nom popular	Illes de presència	Norma	Categoria	Pla aprovat
<i>Atelerix algirus</i>	Eriçó	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Balaenoptera physalus</i>	Rorqual comú	Totes	Llistat RD 139/2011	Vulnerable	
<i>Barbastella barbastellus</i>	Ratapinyada de bosc	Ma, Fo, Dr	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Delphinus delphis</i>	Dofí comú	Totes	Llistat RD 139/2011	Vulnerable	
<i>Eptesicus serotinus</i>	Ratapinyada		Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Globicephala melas</i>	Cap d'olla	Totes	Llistat RD 139/2011	Vulnerable	
<i>Grampus griseus</i>	Cap d'Olla Gris	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Hypsugo savii</i>	Ratapinyada muntanyenca	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Miniopterus schreibersii</i>	Ratapinyada de cova	Ma, Me, Ca	Llistat RD 139/2011	Vulnerable	X
<i>Monachus monachus</i>	Vell marí	+ a totes	Llistat RD 139/2011	En Perill d'Extinció	
<i>Myotis capaccini</i>	Ratapinyada de peus grans	Ma, Me	Llistat RD 139/2011	En Perill d'Extinció	
<i>Myotis daubentonii</i>	Ratapinyada d'aigua	Me	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Myotis emarginatus</i>	Ratapinyada d'orelles denta	dMe	Llistat RD 139/2011	Vulnerable	
<i>Myotis escalerae</i>	Ratapinyada d'Escalera	Ma, Me, Ei	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Myotis myotis</i>	Ratapinyada gran	Ma, Me	Llistat RD 139/2011	Vulnerable	
<i>Nyctalus leisleri</i>	Nòctul petit	Ma, Me, Ei	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Physeter macrocephalus</i>	Catxalot	Totes	Llistat RD 139/2011	Vulnerable	
<i>Pipistrellus kuhlii</i>	R. de vores clares	Ma, Me, Ei, Fo	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Pipistrellus nathusii</i>	Ratapinyada falsa	Ma	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Ratapinyada pipistrel·la	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	Ratapinyada soprano	Ma, Me	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Plecotus austriacus</i>	Ratapinyada orelluda meridi	Totes	Llistat RD 139/2011	Vulnerable	
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	R. de ferradura grossa	Ma, Me, Fo	Llistat RD 139/2011	Vulnerable	
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Ratapinyada de ferradura petit	aMa, Me, Ei, Fo	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	

<i>Stenella coeruleoalba</i>	Dofí llistat	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Tadarida teniotis</i>	Ratapinyada cuallarga europea	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Tursiops truncatus</i>	Dofí mular	Totes	Llistat RD 139/2011	Vulnerable	
<i>Ziphius cavirostris</i>	Balena amb bec de Cuvier	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	

A les Illes Balears hi ha 291 espècies de fauna protegides (207 a l'any 2007).

	Espècies protegides	Comentaris
Mamífers	28	Eriçó, vell marí, cetacis i ratapinyades.
Aus	203	Totes llevat de les que es poden caçar.
Rèptils	15	Sargantanes, dragons, tortugues, serps.
Amfibis	3	Ferreret, calàpet, granot arborí.
Peixos	18	Quasi tots els esquals, cavallet de mar
Invertebrats	24	Nacra, corn, eriçó de pues llargues, banyarriquer

TAULA 6.XXVI. Espècies protegides

Font: Dades de la Conselleria de Medi Ambient

El Catàleg Balear, creat amb el Decret 75/2005 més alguna correcció i ampliació (any 2008) afecta a 85 espècies. El Catàleg Espanyol, al Reial Decret 139/2011, afecta a 319 espècies de les Illes Balears. Però, tot i que a penes es solapen, hi ha 7 espècies de fauna coincidents, que són les següents:

ESPÈCIE	CATÀLEG ESPANYOL 2011 Categories	CATÀLEG BALEAR 2005 i ampliacions Categories
<i>Podarcis Sicula</i> (Sargantana italiana)	Llistat (a Menorca)	Especial Protecció
<i>Emys orbicularis</i> (Tortuga d'aigua)	Llistat	Especial Protecció
<i>Tringa totanus</i> (Cama-roja)	Llistat	Especial Protecció
<i>Hieratus fasciatus</i> (Àguila coabarrada)	Vulnerables	Extingida
<i>Emberiza schoeniclus whiterby/lusitànica</i> (Hortolà de canyet)	En Perill d'Extinció	Vulnerables
<i>Testudo graeca</i> (Tortuga mora)	Vulnerables	Vulnerables
<i>Bufo balearicus</i> (calàpet)	Llistat	A Eivissa, en Perill d'Extinció

TAULA 6.XXVII. Espècies COINCIDENTS

Font: Direcció General del Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori del Govern de les Illes Balears

6.5.3.2 Gestió i control de la fauna amenaçada

En l'àmbit de les Illes Balears, s'actua sobre totes les espècies amb Pla, però també sobre altres que no tenen un pla definit. A continuació es fa un breu resum de les actuacions i de la situació de les espècies més rellevants.

El ferreret (*Alytes muletensis*) és una espècie endèmica de Mallorca i una relíquia de la fauna prèvia a l'arribada dels humans a les illes (un fòssil vivent). Habita en les encletxes de torrents càrstics i fonts de la Serra de Tramuntana on no hi poden arribar generalment els seus predadors *Natrix maura* i *Rana perezi*.

La major amenaça sobre la població de ferrerets és la de les espècies introduïdes, especialment la serp d'aigua (*N. maura*) i del granot verd (*R. perezi*). A continuació trobem l'aparició d'un fong que afecta a la pell dels exemplars. La malaltia s'anomena quitridiomicosi i està causada pel fong d'origen sud-africà *Batrachochytrium dendrobatidis*. Aquest fong s'alimenta de la queratina dels exemplars adults i pot provocar la seva mort. Ha afectat a nombroses poblacions d'amfibis arreu del món. Aquí s'ha detectat a dues poblacions de ferreret a la Serra de Tramuntana. Aplicant mesures estrictes d'aïllament s'ha aconseguit que aquesta malaltia no es dispersi. Com a mesura preventiva, per a evitar que la malaltia s'estengués, des del novembre del 2005 es procedeix a la desinfecció del material que s'utilitza en totes les localitats on es pot trobar aquest animal i des de mitjans 2006 també s'apliquen mesures de quarantena en els punts afectats.

D'altres amenaces més modernes que tenen a veure amb l'acció de l'home són la reducció de l'àrea d'ocupació de l'espècie, la introducció d'espècies d'interès esportiu en embassaments de conques habitades pel ferreret, la contaminació de les fonts de la Serra per les empreses envasadores d'aigua mineral, el vessaments de sediments produïts en obres i el col·leccionisme afeccionat o científic. El fet que actualment existeixin unes poques poblacions i un número reduït d'individus és un factor de vulnerabilitat en si.

Actualment la tendència de població del ferreret és a l'alça. La UICN va passar aquest amfibi de la seva categoria "en perill crític" a "vulnerable" (2004).

En la protecció d'aquesta espècie s'hi han involucrat al llarg dels anys nombroses institucions de les illes (Laboratori de Genètica de la UIB, Marineland-Mallorca), estatals o d'altres CCAA (Zoo de Barcelona, ICONA, Ministeri de Medi Ambient, Societat Espanyola d'Herpetologia) i internacionals (Museu d'Stuttgart, Zoo de Jersey, Projecte Life de la UE 1994-1997, algunes universitats britàniques)⁴⁶.

Les primeres estimes poblacionals, a través de censos de larves i cabots, eren d'entre 1000 i 1500 parelles (1982-1983) i d'unes 2000 (1997), encara que probablement es tracti de sobreestimacions.

El primer Pla de Recuperació (1984) va incloure 4 línies bàsiques d'actuació: investigació, accions de conservació in situ o ex situ, mesures complementàries d'investigació i divulgació de la conservació. Aquestes línies es van ampliar i revisar amb el nou Pla de principis dels anys 90. Entre 2002 i 2005 s'estava preparant el nou Pla de Recuperació. La Quitridiomicosi es va incloure en les noves versions.

⁴⁶ http://dgcapea.caib.es/pe/documents_pe/estudis_pe/article_ferreret.pdf

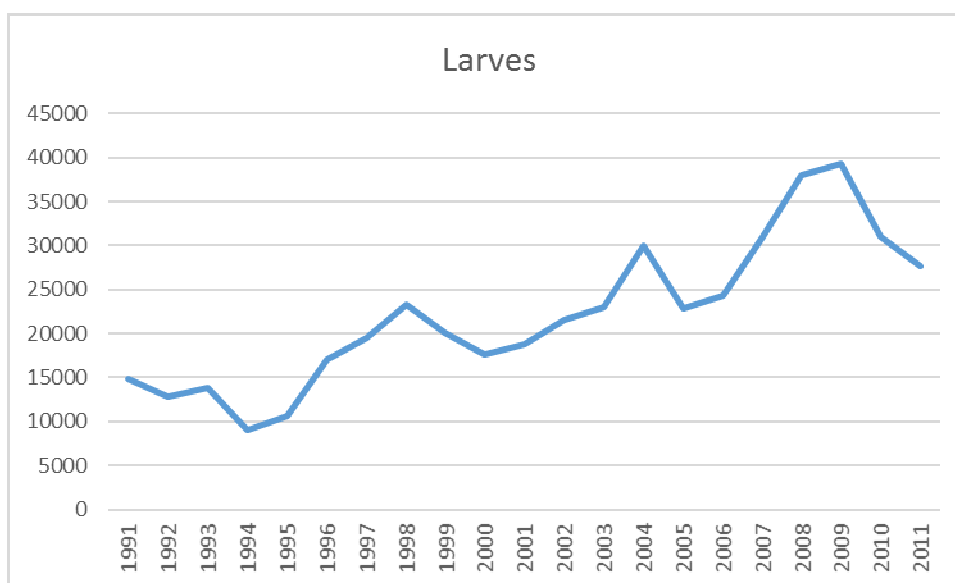
Altres accions realitzades al llarg dels darrers anys:

- Dispersió de la població a altres llocs de la Serra susceptibles d'albergar l'espècie.
- Censos anuals.
- Recerca de més poblacions originals.
- Manteniment de centres de cria i increment. S'ha anat alerta amb la possibilitat d'introduir la Qutridiomicosi.
- Millora de l'hàbitat.
- Eliminació de predadors.

Any	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	
Larves	14915	12822	13792	9049	10623	16967	19449	
Any	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	
Larves	23220	20064	17605	18830	21560	23065	30052	
Any	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Larves	30052	22797	24365	30937	37991	39311	31004	27700

TAULA 6.XXVIII. Evolució de la població del ferreret (larves)

Font: Conselleria de Medi Ambient

GRÀFIC 6.4. Evolució de la població del ferreret

Font: Conselleria de Medi Ambient⁴⁷

Malgrat l'èxit de programa de cria en captivitat i reintroducció, es considera que la situació actual del ferreret és de moment insuficient per a garantir la seva continuïtat sense requeriment d'actuacions específiques sobre la seva població o hàbitat.

⁴⁷ http://dgcapea.caib.es/pe/documents_pe/estudis_pe/article_ferreret.pdf

El segon Pla de Recuperació (2007-2012) té l'objectiu de mantenir l'evolució positiva de l'espècie incrementant població, distribució i els coneixements de la biologia de conservació. Les principals línies d'actuació són:

- Conservar poblacions i hàbitats. Assegurar la continuïtat de totes les poblacions, tant naturals com introduïdes.
- Retirada del predador *Natrix maura* (serp d'aigua).
- Crear nous punts de reproducció tant a la Serra de Tramuntana com, potser, a les Serres de Llevant o Menorca.
- Muntar un centre de cria a Mallorca.
- Sensibilització i divulgació sobre l'espècie.
- Millorar el coneixement sobre l'espècie.
- Controlar la presència de malalties emergents.
- Establiment d'Àrees Biològiques Críiques, a on es prohibeix qualsevol activitat que pugui amenaçar l'espècie.

A les Balears comptem amb dos rèptils endèmics, la importància dels quals radica en les nombroses subespècies que s'han generat per aïllament geogràfic: la **sargantana de les Pitiüses** (*Podarcis pityusensis*, amb 23 subespècies), la qual habita Eivissa, Formentera i els illots; i la **sargantana de les Balears** (*Podarcis lilfordi*, amb 24 subespècies), distribuïda pels illots de Mallorca i Menorca, Dragonera i Cabrera. Actualment figuren a la Directiva Hàbitats i compten, per tant, amb protecció a nivell europeu.

La principal amenaça sobre *P. lilfordi* és el petit nombre d'algunes de les seves poblacions, com en alguns casos de Cabrera i qualque illot de Menorca on hi ha grups amb menys de 50 individus. Un altre dels problemes són les freqüents translocacions d'una població a l'altra de diferents illots, el que pot pertorbar l'aïllament evolutiu en el que fins ara s'han vist sotmeses i que ha originat tantes subespècies diferents. També hi ha problemes de caça pel seu manteniment en terraris i col·leccions, casos d'enverinament per esquers (en principi dirigits al control de les poblacions de gavina comú o rates), disminució de la cobertura vegetal d'alguns illots per acció de les cabres incontrolades. L'actuació més destacada dels darrers anys (2011) ha estat l'eliminació de les rates a Sa Dragonera.

La **baldritja de les Balears o virot petit** (*Puffinus mauretanicus*) és un ocell endèmic de les illes. Viu a alta mar, però cria exclusivament a la nostra costa, on arriben durant el mes de setembre per quedar-s'hi fins finals de juny. La desratització de Sa Dragonera (2011) ha estat una actuació fonamental per aquesta espècie. Les rates depreden sobre ous i cries, que neixen dins petites coves a la vorera de mar.

Un altre ocell considerat prioritari a les illes és la **milana** (*Milvus milvus*). Encara present a Mallorca, està a punt de desaparèixer a Menorca mentre que a Eivissa i Formentera només s'observa durant la migració d'individus del nord d'Europa cap a les Balears

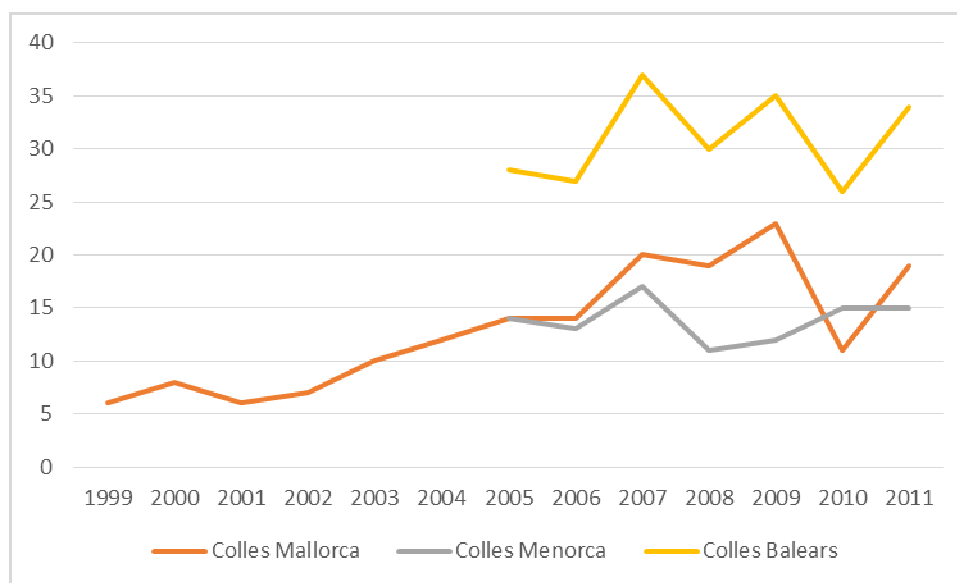
Des de fa anys (2000) s'aplica un pla de recuperació entre la Conselleria de Medi Ambient, el GOB i l'IME a Menorca, dins el qual s'hi inclouen tasques de localització i seguiment de parelles reproductores, anellament i radioseguiment, estudi de l'ús del territori i determinació de les causes de mortalitat. Des de l'any 2003 es segueix un Programa de Reintroducció de polls de milana al Parc natural de Llevant.

Aquesta espècie és una de les més afectades per l'ús indiscriminat de verí, així com per les esteses elèctriques. Tot i així, la tendència al llarg dels darrers anys és bona.

Any	Colles Mallorca	Polls volats	Colles Menorca	Polls volats	Colles Balears	Polls volats
1999	6	6				
2000	8	8				
2001	6	5				
2002	7	12				
2003	10	14				
2004	12	11				
2005	14	26	14	18	28	44
2006	14	20	13	21	27	41
2007	20	18	17	18	37	36
2008	19	14	11	17	30	31
2009	23	24	12	22	35	46
2010	11	16	15	14	26	30
2011	19	26	15	19	34	45

TAULA 6.XXIX. Evolució de la població de milana

Font: Conselleria de Medi Ambient

GRÀFIC 6.5. Evolució de la població de milana

Font: El seguiment de la població reproductora de Milà reial a Mallorca i Menorca. Any 2014. Servei de Protecció d'Espècies. Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori.

La població s'ha incrementat de forma contínua a Mallorca des de inicis dels anys 2000 i ara sembla estabilitzada. La població de Menorca està al nivell de Mallorca, però després de patir una disminució brutal als anys anteriors. Al 2011 hi ha tres menjadores situats al Raiguer i Palma i dos al Parc Natural de Llevant.

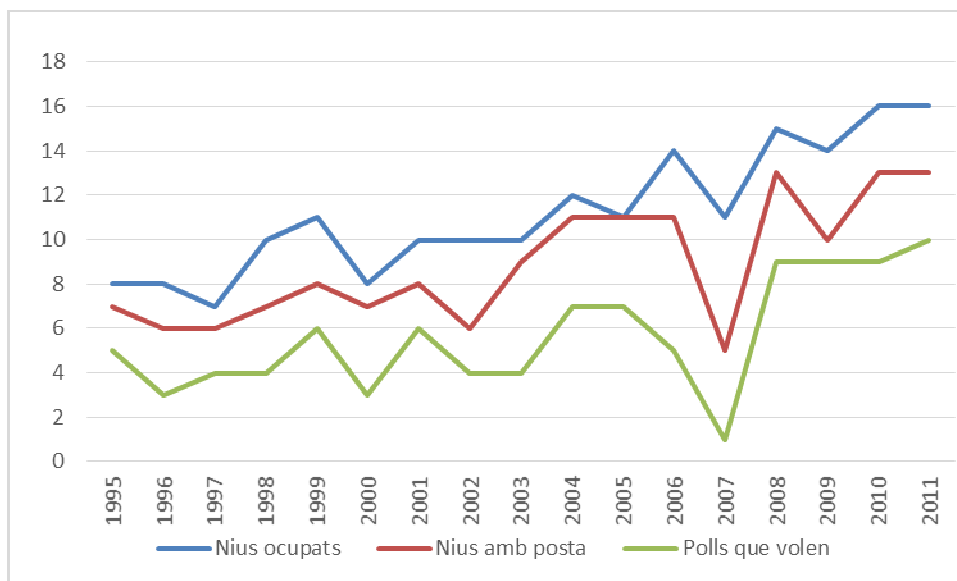
El **voltor negre** (*Aegypus monachus*) habita la zona nord de Mallorca exclusivament. Va estar a punt de desaparèixer totalment de les Balears a principis dels anys 80 degut a l'alteració del seu hàbitat natural, el furtivisme i el verí. La Conselleria de Medi Ambient compta amb un pla de conservació específic per aquesta espècie.

D'entre les entitats dedicades a la conservació i protecció d'aquesta espècie destaca la Fundació per a la Conservació del Voltor Negre (BVCF), amb l'objectiu prioritari de recuperar l'espècie en tota la seva àrea de distribució mediterrània, en col·laboració amb el Govern Balear.

Any	Nius ocupats	Nius amb posta	Polls que volen
1995	8	7	5
1996	8	6	3
1997	7	6	4
1998	10	7	4
1999	11	8	6
2000	8	7	3
2001	10	8	6
2002	10	6	4
2003	10	9	4
2004	12	11	7
2005	11	11	7
2006	14	11	5
2007	11	5	1
2008	15	13	9
2009	14	10	9
2010	16	13	9
2011	16	13	10
2012	17	14	12
2013	20	18	11
2014	25	20	16

TAULA 6.XXX. Evolució de la població de voltor negre a Mallorca

Font: Conselleria de Medi Ambient

GRÀFIC 6.6. Evolució de la població de voltor

Font: Servei de Protecció d'Espècies. Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori.

La tendència és un increment lent però constant en l'èxit reproductiu. Els exemplars adults s'estimen en quasi 100 exemplars. Hi ha un menjador a la Serra de Tramuntana.

La **miloca o moixeta voltonera** (*Neophron percnopterus*) és el voltor europeu més petit. Sedentari i vulnerable a Balears, més abundant a Menorca (fins a 51 parelles al 2010). A Balears s'aplica un pla de recuperació i es duu a terme un seguiment de la població menorquina específicament (Conselleria de Medi Ambient i IME). A Mallorca sembla haver-hi una parella.

L'**àguila peixatera** (*Pandion haliaetus*) s'ha convertit en els darrers temps en una espècie greument amenaçada. Cria en penya-segats rocosos, resguardada de vent i pluja.

Per part de les administracions públiques es duen a terme esforços per a millorar la seva situació a les illes: intents d'afavorir la nidificació i recomptes de població. El darrer estudi dels qual es disposen dades a nivell de Balears és del 2002. Es calculà que entre Mallorca, Menorca i Cabrera hi havia entre 15 i 16 parelles..

Les dades actuals són les següents:

	2005 Parelles nidificants	2011 Parelles	2011 Polls volants
Mallorca	7-8	21	21
Cabrera		2	2
Menorca	4	5	5
Eivissa	2	1	
Total	14	29	28

TAULA 6.XXXI. Cens d'àguila peixatera

Font: Dades de la Conselleria de Medi Ambient

El Pla de Conservació de l'àguila peixatera a les Illes Balears queda establert amb una vigència de vuit anys (2007-2015), amb una revisió l'any 2011.

Un grup molt nombrós de **vultors comuns** (*Gyps fulvus*) va arribar a les quatre illes Balears entre el 31 d'octubre i l'1 de novembre de 2008 transportats des del sud-est de la península Ibèrica per una forta tempesta de vent. Un grup important es va quedar a Mallorca, principalment a la serra de Tramuntana. Durant la tardor de 2010 aquesta població va ser censada obtenint-se una xifra d'uns cinquanta exemplars. El vultur comú havia estat citat en algunes ocasions a Mallorca i a Eivissa, però mai a Menorca, a on varen arribar fins a seixanta exemplars que varen desaparèixer el 12 de novembre.

Un dels projectes més ambiciosos és la reintroducció de l'**àguila coabarrada o de Bonelli** (*Aquila fasciata*) a Mallorca. Al 2011 s'han alliberat quatre polls i dos subadults. El joves han estat criats amb "hacking". Els animals estan radiomarcats, han recorregut pràcticament tota l'illa, i finalment s'han establert a les marines de migjorn els joves i a la Serra els dos adults

Respecte a la **gavina roja** (*Larus audouinii*) s'ha d'assenyalar que es troba en perill a tota la Mediterrània (vulnerable i protegida per llei), d'on n'és endèmica. Cria en penya-segats i zones rocoses allunyats de l'home. Durant els darrers anys s'està produint una reducció moderada però contínua. S'han localitzat noves colònies a illots d'Eivissa (s'Espardell i Conillera) i Menorca (Illa de l'Aire).

Any	Parelles
2000	1703
2001	1956
2002	1571
2003	1389
2004	1195
2005	1457
2006	1696
2007	1474
2008	1507
2009	1213
2010	1125
2011	992

TAULA 6.XXXII. Cens de gavina roja

Font: Dades de la Conselleria de Medi Ambient

Existeix a més una llista d'espècies de moment no considerades en perill però amb les quals s'està treballant per a millorar la seva situació i evitar possibles problemes posteriors. Es consideren espècies protegides d'interès especial.

- Calàpet (*Bufo viridis*): inventaris de les zones de cria i reforços de les poblacions d'Eivissa, les més amenaçades.
- Tortuga mediterrània (*Testudo hermanni*). Actualment existeixen 12 Centres de Cria autoritzats, que aporten en conjunt una mitjana de 200 cries anuals per alliberar a la natura. Amb aquestes aportacions i les procedents del COFIB, en un any s'han recuperat i alliberat 42 tortugues mores a la zona de Calvià i 584 tortugues mediterrànies al Parc Natural de Llevant.

- Tortugues marines (*Caretta caretta*, *Dermochelys coriacea*, *Chelonia mydas*). La Conselleria de Medi Ambient té un enregistrament dels avaraments de tortugues a la costa balear i patrocina la seva recuperació a Marineland.
- Falcó marí (*Falco eleonora*).
- Falcó pelegrí (*Falco peregrinus*).
- Gall faver (*Porphyrio porphyrio*), espècie de la que s'han hagut de dur a terme reintroduccions a Mallorca per a evitar la seva desaparició.
- Abellerol (*Merops apiaster*).
- Ratespinyades. S'han fet estudis i censos complets en els anys 2004 i 2005 a les Pititüses i 2006 a Mallorca. Hi ha el Pla de conservació de Rata pinyada de cova (*Miniopterus schreibersii*).
- Cetacis, dels quals es du un registre dels avaraments des de l'any 1990.
- Corb marí (*Phalacrocorax aristotelis*).
- *Thunnus thynnus* (Tonyina roja)
- *Monachus monachus* (Vell Marí)
- *Larus michahellis* (Gavina camagroga)

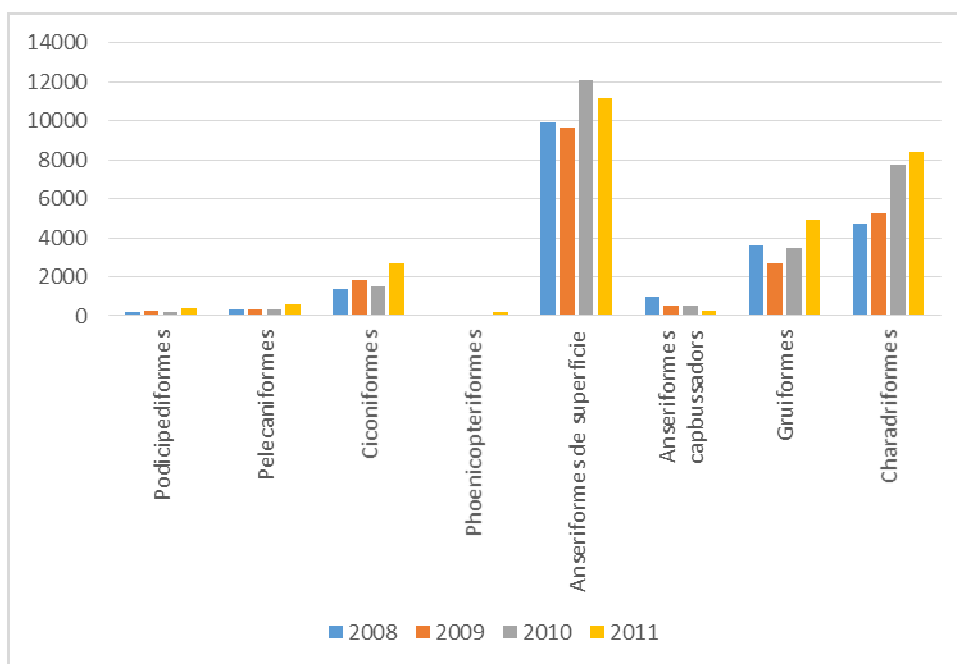
El GOB i la Conselleria de Medi Ambient organitzen recomptes d'aus aquàtiques i limícoles a totes les Illes Balears amb zones humides des de l'any 1991⁴⁸, durant el gener de cada any. Les dades són un reflex de la situació de les principals zones humides com a hàbitats per aquests tipus d'aus. En general la tendència és positiva. El nombre total d'aus creix, amb oscil·lacions i el nombre d'espècies es manté. Més diferències es veuen a les diferents tipologies d'aus.

	Exemplars totals	Espècies
2008	25.638	66 sp
2009	23.668	67 sp
2010	31.626	73 sp
2011	35.240	68 sp

TAULA 6.XXXIII. Cens d'aus aquàtiques

Font: Anuaris Ornitològics

⁴⁸ Recompre d'aus aquàtiques i limícoles a les Balears. Anuari Ornitològic de les Balears. GOB. 2008.2009.2010.2011.

TAULA 6.XXXIV. Cens d'aus aquàtiques per grups. Exemplars dels principals grups de aus aquàtiques al llarg de 2008-2011 a Mallorca.

Font: Anuaris Ornitològics

Els Podicipediformes (soterís) són un grup escàs, però que s'ha anat incrementant, el mateix que els corb marins (Pelecaniformes). Agrons (Ciconiformes) i fotges, gallinetes d'aigua (Gruiformes) mostren oscil·lacions. El grup majoritari és el de les ànneres de superfície, els més comuns (Anseriformes de superfície). Les ànneres capbussadores (moretó) són escasses, però a més minven el seu número. Els limícoles típics (Charadriiformes) també mostren un increment constant.

6.5.3.3 Centres de recuperació de la fauna

En relació amb la conservació de totes les espècies també cal citar els centres de recuperació i gestió de fauna que realitzen unes tasques complementàries fonamentals.

El **Centre de Recuperació de Fauna de les Illes Balears (COFIB)** va ser constituït a l'any 2004 gràcies a la firma del conveni entre la Fundació Natura Parc i la Conselleria de Medi Ambient.

Les entrades al Centre de Recuperació de Fauna Silvestre de les Illes Balears (COFIB) han estat les següents:

2011	Silvestres	Exòtics	Total
Mamífers	154	104	258
Aus	1119	35	1154
Rèptils/amfibis	878	182	1060
Altres	7	0	7
TOTAL	2158	321	2479

S'han alliberat 1069 exemplars, dels quals 626 són tortugues de terra.

Al Centre de Recuperació de Fauna Silvestre del GOB Menorca s'han recollit 260 animals (193 aus, 41 rèptils i 24 mamífers) de 48 espècies dels que s'han recuperat amb èxit i alliberat 96. S'han recollit i alliberat al medi natural 700 tortugues mediterrànies.

A la **Fundació Aspro-Natura** (abans Marineland-Palmitos), el funcionament de la qual es troba totalment lligat a Marineland Mallorca, es realitzen tota una sèrie d'activitats relacionades amb la conservació:

- Recuperació de tortugues marines en col·laboració amb la Direcció General de Medi Ambient.
- Rescats de cetacis varats.
- Enregistrament dels avaraments i avistaments a les costes de Balears
- Programa de reproducció i reintroducció d'espècies autòctones con el ferreret i la tortuga de terra.
- Col·laboració amb organismes internacionals i autònoms encarregats de la conservació d'espècies en perill d'extinció acollint animals CITES confiscats.
- Participació en programes europeus de reproducció en zoològics d'espècies en perill d'extinció.
- Participació en el programa de reproducció de dofins.
- Cessió de llocs de la fundació per a les trobades d'experts i per a la divulgació de la informació relacionada.
- Activitats educatives escolars així com convenis amb diferents universitats.
- Manteniment de dues línies d'investigació principals (tortugues i mamífers marins).

Existeixen altres centres de recuperació de fauna: el **Centre Sanitari de Protecció Animal de Son Reus**, gestionat per l'Ajuntament de Palma en col·laboració amb la Conselleria de Medi Ambient, té com a principal finalitat realitzar activitats de protecció i recuperació de fauna en perill, tant animals domèstics com els que estan en perill. El **Centre per a la Conservació de la Vida Silvestre de la Mediterrània** té com a finalitat l'impuls a la conservació de les espècies i dels ecosistemes en perill; aquesta institució comparteix espai (la finca de Son Pons) amb la **Fundació per a la Conservació del Voltor Negre**, bàsicament orientada a l'estudi i a la recuperació del voltor i dels seus hàbitats.

6.5.3.4 Flora protegida

Seguidament es presenta el llistat de plantes protegides a les Illes Balears (2012) ordenades per ordre alfabètic del nom científic. S'afegeix el nom comú, el document legal que les protegeix, la distribució a les illes, la categoria de protecció i si té Pla aprovat. Es presenten aquelles incloses en el Catàleg d'Espècies Amenaçades de les Illes Balears (bàsicament pel Decret 75/2005) i a nivell de l'Estat (sobre tot Reial Decret 139/2011).

Fanerògames i falgueres	Nom popular	Illes de presència	Norma per la qual s'inclou al catàleg	Categoria	Pla
<i>Acer opalus</i> subsp. <i>granatense</i>	Rotaboc	Ma	Decret 75/2005	D'Especial Protecció	
<i>Agrostis barceloi</i>		Ma	Decret 75/2005	Perill d'Extinció	X
<i>Allium grosii</i>		Ei	Resolució CMA 14/04/2008 Llistat RD 139/2011	Interès especial i Protecció Especial	
<i>Anthyllis hystrix</i>	Socarrell	Me	Resolució CMA 14/04/2008 i Llistat RD 139/2011	Interès especial i Protecció Especial	
<i>Apium bermejoi</i>	Api d'en Bermejo	Me	Llistat RD 139/2011	Perill d'Extinció	X
<i>Arenaria bolosii</i>		Ma	Resolució CMA 14/04/2008	Vulnerables	
<i>Asperula paui</i>		Ei, Fo	Decret 75/2005	Vulnerables	
<i>Biscutella ebusitana</i>		Ei, Fo	Decret 75/2005	Perill d'Extinció	
<i>Brimeura duvigneaudii</i>		Ma	Decret 75/2005	Sensibles a l'alteració de l'Hàbitat	
<i>Buxus balearica</i>	Boix	Ma, Ca	Decret 75/2005	D'Especial Protecció	
<i>Carduncellus dianius</i>		Ei	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Cephalanthera rubra</i>	Curraia rosa	Ma	Decret 75/2005	Vulnerables	
<i>Chamaerops humilis</i>	Garballó	Ma, Me, Ei, Fo	Decret 75/2005	D'Especial Protecció. Autorització obligatòria per a recol·lecció	
<i>Crepis pusilla</i>		Ma	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Crithmum maritimum</i>	Fonoll marí	Ma, Me, Ei, Fo, Ca,	Decret 75/2005	D'Especial Protecció. Autorització obligatòria per a recol·lecció	
<i>Cymbalaria aequitriloba</i> subsp. <i>fragilis</i>	Barba d'ermità. Picardia	Me	Decret 75/2005	Sensibles a l'alteració de l'Hàbitat	

<i>Cymodocea nodosa</i>		Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Cystoseira</i> sp. (llevat de <i>C. compressa</i>)		Totes	Orden AAA/75/2012	Protecció Especial	
<i>Daphne rodriguezii</i>	Dafne menorquí	Me	Llistat RD 139/2011	Vulnerables	
<i>Dianthus rupicola</i> subsp. <i>bocchoriana</i>	Clavell de penya	Ma	Llistat RD 139/2011 i Decret 75/2005	Vulnerable i Protecció Especial	
<i>Digitalis minor</i>	Didalera	Ma, Me, Ca	Decret 75/2005	D'Especial Protecció	
<i>Diploxys ibicensis</i>		Ma, Ei, Fo, Ca Dra	Resolució CMA 14/04/2008 i Llistat RD 139/2011	Interès especial i Protecció Especial	
<i>Dorycnium fulgurans</i>	Socarrell alís	Ma, Me, Ca	Decret 75/2005	D'Especial Protecció. Autorització obligatòria per a recol·lecció	
<i>Dorycnium fulgurans</i> (població mallorquina)	Socarrell alís	Ma	Resolució CMA 14/04/2008	Vulnerables	
<i>Euphorbia fontqueriana</i>	Lletrera	Ma	Decret 75/2005	Vulnerables	
<i>Euphorbia margalidiana</i>	Lletrera de Ses Margalides	Ei	Llistat RD 139/2011	Vulnerables	X
<i>Femeniasia balearica</i>	Socarrell bord	Me	Llistat RD 139/2011	Vulnerables	
<i>Genista dorycnifolia</i> subsp. <i>grosii</i>		Ei	Llistat RD 139/2011 i Cat. Bal. i Decret 75/2005	D'Especial Protecció i Vulnerable	
<i>Gymnadenia conopsea</i>	Caputxina olorosa	Ma	Decret 75/2005	Vulnerable	
<i>Helianthemum caput-felis</i>		Ma	Llistat RD 139/2011 i Resolució CMA 14/04/2008	Vulnerables i Interès especial	
<i>Helianthemum marifolium</i> subsp. <i>organifoli</i>	Setge	Ma, Ei, Fo	Decret 75/2005	Perill d'Extinció	
<i>Ilex aquifolium</i>	Arbre de visc	Ma	Decret 75/2005	D'Especial Protecció	X
<i>Isoetes hystrix</i> (Població mallorquina)		Ma	Resolució CMA 14/04/2008	Vulnerables	
<i>Isoetes hystrix</i> (Població		Me	Resolució CMA 14/04/2008	Interès especial	

menorquina)					
<i>Kosteletzky pentacarpa</i>		Me, Ca	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Laminaria rodriguezii</i>			Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Lavatera triloba</i> subsp. <i>pallescens</i>		Me	Decret 75/2005	Vulnerables	
<i>Ligusticum huteri</i>	Túrbit del Puig Major	Ma	Decret 75/2005	Perill d'Extinció	X
<i>Limonium antoni-llorensii</i>	Saladina de Llorens	Ma	Decret 75/2005	Sensibles a l'alteració de l'Hàbitat	
<i>Limonium barceloi</i>	Saladina	Ma	Decret 75/2005	Perill d'Extinció	X
<i>Limonium boirae</i>	Saladina	Ma	Resolució CMA 12/04/2007	Perill d'Extinció	X
<i>Limonium carvalhoi</i>	Saladina de Carvalho	Ma	Resolució CMA 12/04/2007	Perill d'Extinció	X
<i>Limonium ejulabilis</i>	Saladina	Ma	Resolució CMA 12/04/2007	Perill d'Extinció	X
<i>Limonium fontqueri</i>	Saladina.Coca marina	Me	Decret 75/2005	Sensibles a l'alteració de l'Hàbitat	
<i>Limonium inexpectans</i>	Saladina	Ma	Resolució CMA 12/04/2007	Perill d'Extinció	X
<i>Limonium magallufianum</i>	Saladina	Ma	Llistat RD 139/2011	Perill d'Extinció	X
<i>Limonium majoricum</i>	Saladina	Ma	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Limonium pseudodyctiocladum</i>	Saladina	Ma	Llistat RD 139/2011	Perill d'Extinció	
<i>Linaria aeruginea</i> subsp. <i>pruinosa</i>		Ma	Decret 75/2005	D'Especial Protecció	X
<i>Lysimachia minoricensis</i>	Lisimàquia de Menorca	Me	Llistat RD 139/2011	Perill d'Extinció	
<i>Marsilea strigosa</i>		Ma, Me	Resolució CMA 14/04/2008 i Llistat RD 139/2011 i Cat. Bal.	Interès especial i Protecció Especial	
<i>Medicago citrina</i>	Alfals arbori	Ei, Ca	Llistat RD 139/2011	Vulnerables	
<i>Myrtus communis</i>	Murta	Ma, Me, Ei	Decret 75/2005	D'Especial Protecció. Autorització obligatòria per a recol·lecció	
<i>Naufraga balearica</i>	Naufraga	Ma	Llistat RD 139/2011	Perill d'Extinció	

<i>Neottia nidus-avis</i>	Magraneta borda	Ma	Decret 75/2005	Vulnerables	
<i>Orchis cazorlensis</i>		Ma	Decret 75/2005	Vulnerables	
<i>Orchis palustris</i>	Orquídia de prat	Ma	Decret 75/2005	Vulnerables	X
<i>Otanthus maritimus</i>	Herba de Bona	Ma, Me, Ei, Fo	Decret 75/2005	Sensibles a l'alteració de l'Hàbitat	
<i>Paeonia cambessedesii</i>	Palònia	Ma, Me, Ca	Llistat RD 139/2011 i Cat. Bal. I Decret 75/2005	Protecció Especial i D'Especial Protecció	
<i>Pancratium maritimum</i>	Lliri de mar	Ma, Me, Ei, Fo, Ca	Decret 75/2005	D'Especial Protecció	
<i>Petalophyllum ralfsii</i>		Ma, Me, Ei	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Pilularia minuta</i>		Me	Decret 75/2005 i Llistat RD 139/2011 i Cat. Bal.	Sensibles a l'alteració de l'Hàbitat i Protecció Especial	
<i>Pimpinella bicknellii</i>	Fonollasa borda	Ma	Decret 75/2005	Vulnerables	
<i>Pinus halepensis</i> var. <i>ceciliae</i>	Pi den Llorens	Ma, Me, Ei	Decret 75/2005	D'Especial Protecció	
<i>Pinus pinaster</i>	Pinastre	Me	Decret 75/2005	Perill d'Extinció	
<i>Posidonia oceanica</i>	Posidònia	Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	
<i>Primula acaulis</i> subsp. <i>balearica</i>	Primavera blanca	Ma	Decret 75/2005	D'Especial Protecció	X
<i>Quercus suber</i>	Surera	Ma, Me	Decret 75/2005	Sensibles a l'alteració de l'Hàbitat	
<i>Ranunculus weyleri</i>	Botó d'or	Ma	Llistat RD 139/2011	Vulnerables	X
<i>Rhamnus alaternus</i>	Llampúgol	Ma, Me, Ei	Decret 75/2005	D'Especial Protecció. Autorització obligatòria per a recol·lecció	
<i>Rhamnus ludovici-salvatoris</i> (Pobl. menorqu)	Llampúdol bord	Ma, Me i Ca	Resolució CMA 14/04/2008	Interès especial	
<i>Ruscus aculeatus</i>	Cirerer de Betlem	Ma, Me, Ei, Fo, Ca	Decret 75/2005	D'Especial Protecció. Autorització obligatòria per a	

				recol·lecció	
<i>Santolina chamaecyparissus</i>	Camamil·la	Ma, Me, Ei, Ca	Decret 75/2005	D'Especial Protecció. Autorització obligatòria per a recol·lecció	
<i>Saxifraga corsica</i> subsp. <i>cossoniana</i>		Ei, Fo	Decret 75/2005	Vulnerables	
<i>Serapias nurrica</i>	Galls sards	Me	Decret 75/2005	Vulnerables	
<i>Silene cambessedesii</i>	Molinet	Ei, Fo	Decret 75/2005	Sensibles a l'alteració de l'Hàbitat	
<i>Silene hifacensis</i>	Silene d'Ifac	E	Llistat RD 139/2011	Vulnerables	
<i>Taxus baccata</i>	Teix	Ma	Decret 75/2005	D'Especial Protecció	X
<i>Tenarea tortuosa</i>		Totes	Orden AAA/75/2012	Protecció Especial	
<i>Teucrium marum</i> subsp. <i>occidentale</i>	Coixinet de monja	Ma	Decret 75/2005	D'Especial Protecció. Autorització obligatòria per a recol·lecció	
<i>Thymus herba-barona</i> subsp. <i>bivalens</i>	Tem d'Alfàbia	Ma	Decret 75/2005	Perill d'Extinció	
<i>Thymus richardii</i> subsp. <i>ebusitanus</i>		Ei	Decret 75/2005	D'Especial Protecció	
<i>Thymus richardii</i> subsp. <i>richardii</i>		Ma	Decret 75/2005	D'Especial Protecció	
<i>Titanoderma ramosissimum</i>		Totes	Orden AAA/75/2012	Protecció Especial	
<i>Titanoderma trochanter</i>		Totes	Orden AAA/75/2012	Protecció Especial	
Totes les espècies del gènere <i>Tamarix</i>	Tamarell	Ma, Me, Ei, Fo, Ca	Decret 75/2005	D'Especial Protecció	
<i>Viburnum tinus</i>	Marfull	Ma, Me, Ei	Decret 75/2005	D'Especial Protecció. Autorització obligatòria per a recol·lecció	

<i>Vicia bifoliolata</i>	Veça	Me	Llistat RD 139/2011	Vulnerables	X
<i>Viola jaubertiana</i>	Violeta	Ma	Llistat RD 139/2011 i Cat. Bal. i Decret 75/2005	Protecció Especial i D'Especial Protecció	
<i>Vitex agnus-castus</i>	Aloc, alís	Ma, Me, Ei	Decret 75/2005	D'Especial Protecció	
<i>Zostera noltii</i>		Totes	Llistat RD 139/2011	Protecció Especial	

TAULA 6.XXXV. Espècies de plantes protegides (2011)

Font: Dades de la Conselleria de Medi Ambient

A les Illes Balears hi ha 92 espècies o subespècies de flora protegides. El Catàleg Balear, creat amb el Decret 75/2005 més alguna correcció i ampliació (any 2008) afecta a 66 espècies de flora. El Catàleg Espanyol, al Reial Decret 138/2011, afecta a 47 espècies de les Illes Balears. Però, tot i que a penes es solapen, hi ha 10 espècies de flora coincidents, que són les següents:

ESPÈCIE	CATÀLEG ESPANYOL (2011) Categories	CATÀLEG BALEAR (2005 i ampliacions) Categories
<i>Pilularia minuta</i>	Llistat	Sensibles a l'alteració de l'Hàbitat
<i>Dianthus rupicola</i>	Llistat	Vulnerables (subsp. Bocchoriana)
<i>Genista dorycnifolia</i>	Llistat	Especial Protecció (subsp. grosii)
<i>Paeonia cambessedesii</i> (Peonia)	Llistat	Especial Protecció
<i>Viola jaubertiana</i>	Llistat	Especial Protecció
<i>Marsilea strigosa</i>	Llistat	Interès Especial
<i>Allium grosii</i>	Llistat	Interès Especial
<i>Anthyllis hystrix</i>	Llistat	Interès Especial
<i>Diploxys ibicensis</i>	Llistat	Interès Especial
<i>Helianthemum caput-felis</i>	Vulnerables	Interès Especial

TAULA 6.XXXVI. Espècies de plantes coincidents (2011)

Font: Direcció General del Medi Natural, Educació Ambiental i Canvi Climàtic de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori del Govern de les Illes Balears

Espècies de flora afectades per PLA Recuperació o Conservació. No totes tenen un Pla legalment establert per elles.

En PERILL D'EXTINCIÓ

Amb Pla

Limonium inexpectans
Limonium boirae
Limonium carvalhoi
Limonium ejulabilis
Limonium magallufianum
Limonium barceloi
Apium bermejoi
Agrostis barceloi
Ligusticum huteri
Cotoneaster majoricensis

Sense Pla

Biscutella ebusitana Actuacions de conservació
Helianthemum marifolium subsp. *organifolium* Actuacions de conservació
Limonium pseudodyctiocladum Actuacions de conservació
Lysimachia minoricensis Extinta al medi natural
Naufraga balearica Anàlisi de la situació al 2010.
Pinus pinaster Actuacions de conservació. Pla redactat en tramitació
Thymus herba-barona subsp. *bivalens* Actuacions de conservació

VULNERABLES

Amb Pla

Vicia bifoliata
Euphorbia margalidiana
Orchis palustris
Orchis cazorlensis

Sense Pla

Arenaria bolosii
Asperula paui
Cephalanthera rubra Actuacions de conservació
Daphne rodriguezii
Delphinium pentagynum ssp. *formenteranum* Actuacions de conservació
Dianthus rupicola subsp. *bocchoriana*
Dorycnium fulgurans (Mallorca)
Euphorbia fontqueriana Actuacions de conservació
Femeniasia balearica Actuacions de conservació. Pla redactat en tramitació
Gymnadenia conopsea Actuacions de conservació
Helianthemum caput-felis Actuacions de conservació
Isoetes histrix (Mallorca)
Lavatera triloba subsp. *pallascens*
Medicago citrina
Neottia nidus-avis
Pimpinella bicknellii
Ranunculus weyeri
Saxifraga corsica subsp. *cossoniana*
Serapias nurrica
Silene hifacensis Actuacions de conservació

De les 12 espècies considerades al Pla de Conservació de la Flora al Puig Major les mesures aplicades desc del 2008 han permès increments notables en pràcticament totes les espècies.

- *Agrostis barceloi*
- *Chaenorhinum rodriguezii*
- *Colchicum lusitanicum*
- *Cystopteris fragilis susp.fragilis*
- *Dryopteris tyrrhena*
- *Hieracium amplexidaule*
- *Lifusticum huteri*
- *Cotoneaster tomentosus*
- *Polystichum aculeatum*
- *Orchis cazorlensis*
- *Polystichum setiferum*
- *Rosa squarrosa*

Alguns **exemplars d'arbres de les Balears** estan protegits per què es considera que tenen un valor patrimonial o cultural per les seves característiques, edat, ubicació... que els han fet coneguts i estimats per la gent. El Parlament de les Illes Balears va aprovar la Llei 6/91 del 20 de març de protecció d'arbres singulars, per la qual aquests no poden ser talats ni alterats amb cap altra activitat (exceptuant per motius de conservació). En l'actualitat n'hi ha 74 de catalogats.

Alzina	<i>Quercus ilex</i>	13
Pi	<i>Pinus halepensis</i>	10 + 3 grups
Pi pinyoner	<i>Pinus pinea</i>	3 + 2 grups
Garrover	<i>Ceratonia siliqua</i>	1
Cedre	<i>Cedrus atlantica</i>	1
Lledoner	<i>Celtis australis</i>	1 grup
Savina	<i>Juniperus phoenicea</i>	2 + 1 grup
Roure	<i>Quercus faginea</i>	1 grup
Teix	<i>Taxus baccata</i>	1
Plataner	<i>Platanus orientalis</i>	2
Tamarell	<i>Tamarix africana</i>	1 grup
Figera	<i>Ficus carica</i>	1 grup
Ullastre	<i>Olea europaea var sylvestris</i>	1 + grup
Mata	<i>pistacea lentiscus</i>	2
Pacaner	<i>Carya illinoensis</i>	1
Olivera	<i>Olea europaea</i>	5
Ginebró	<i>Juniperus oxycedrus</i>	1 grup
Bella ombra	<i>Phytolacca dioica</i>	3
Palmera datilera	<i>Phoenix dactylifera</i>	1
Ficus	<i>Ficus elastica / Ficus macrophylla</i>	2
Lagunaria	<i>Lagunaria patersonii</i>	1
Drago	<i>Dracaena drago</i>	1
Fleix	<i>Fraxinus angustifolia</i>	1 grup
Murta	<i>Mirtus communis</i>	1

TAULA 6.XXXVII. Espècies d'arbres catalogats i nombre d'exemplars

Font: Dades de la Conselleria de Medi Ambient

Com a part de les accions recolzades pel Consell Insular de Menorca dins el marc del Projecte Life, destaca la posada en marxa de 8 plans de gestió d'espècies amenaçades que es troben a Menorca: *Marsilea strigosa*, *Vicia bifoliolata*, *Lavatera triloba* ssp *pallenscens*, *Daphne rodriguezii*, *Apium bermejoi*, *Femeniasia balearica*, *Anthyllis hystris* i *Paeonia cambessedesii*⁴⁹.

6.5.3.5 Centres implicats en la Gestió i control de la flora amenaçada

Cal destacar la tasca de la Universitat de les Illes Balears (Departament Botànica) per la posada en marxa de l'**Herbari Virtual**, en un principi de les Illes Balears (en l'actualitat inclou tàxons de tot el Mediterrani Occidental). La seva estructura permet una ràpida i fàcil revisió de les espècies, consultables segons es puguin considerar endemismes, espècies protegides o introduïdes, segons l'hàbitat o en funció dels usos i les propietats que tenen; a més, està en permanent actualització⁵⁰.

El **Jardí Botànic de Sóller**⁵¹ és una de les principals institucions a nivell de Balears que es dedica a la gestió i investigació de la riquesa florística de les illes.

6.5.4 LLUITA CONTRA ELS EFECTES NOCIUS DE LES ESTESES ELÈCTRIQUES

Hi ha un conveni entre la Conselleria de Medi Ambient i ENDESA per anar minvant els efectes causats per les esteses elèctriques. El projecte s'anomena Avilínia⁵² i s'ha anat adaptant els criteris a les nous circumstàncies (Decret nacional d'Avifauna, introducció de l'àguila cobarrada,...). El dia 8 de setembre de 2010 es va subscriure un nou conveni entre la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori i ENDESA, per donar continuïtat al projecte.

S'estudien els factors i els tipus de línies d'electricitat i torres que provoquen tant electrocució com col·lisió i es proposen accions correctores. Es produeix una especial incidència en rapinyaires (milà, àguila peixatera, corbs, gavines). No es poden corregir totes a la vegada, llavors s'ha d'identificar les més perilloses i intentar la seva substitució.

Les mesures definitives són el soterrament de les línies, si és possible. El Pla director sectorial energètic de les Illes Balears (Decret 58/2001, de 6 d'abril), prioritza el soterrament de línies de mitjana i alta tensió de nova construcció.

La selecció correcta dels suports a modificar es essencial per optimitzar els recursos. La selecció es fa en funció d'una sèrie de criteris tècnics i biològics (tipus del suport, presència d'elements de maniobra, disposició en el terreny, presència d'aus protegides a la zona, observació d'incidències, etc).

⁴⁹ <http://www.cime.es/lifeflora/cat/proyectolife.asp?noticia=6>

⁵⁰ <http://herbarivirtual.uib.es/cat-med/index.html>

⁵¹ <http://www.jardibotanicdesoller.org/ca/jbs.php>

⁵² Munar, J. 2005. Projecte avilínia. Guia per l'avaluació del risc d'accidents d'aus a línies elèctriques a les Illes Balears. Document Tècnic de Conservació, II època, núm.12. Conveni de col·laboració entre Conselleria de Medi Ambient i GESA-ENDESA.

Per evitar la electrocució es poden col·locar elements dissuasius per la posada. Però funciona millor aïllar els conductors i modificar els elements de la línia que són perillosos posant-los a zones del suport on no ho són tant.

Els mètodes per facilitar la visualització de la línia són la col·locació als conductors d'espèrals plàstiques, cintes plàstiques en X, plaques reflectants o recentment es proven plaques que emeten llum.

6.5.5 LLUITA CONTRA LES ESPÈCIES INVASORES

Durant el novembre del 2006 es va presentar un esborrany del **Pla d'acció d'espècies introduïdes invasores** (EII) de la Conselleria de Medi Ambient, document elaborat com a resposta a la proliferació d'espècies introduïdes amb la capacitat de funcionar com invasores, és a dir, de multiplicar-se i provocar impactes sobre la natura, la salut o l'economia. Al 2010 aquest Pla d'Acció encara no ha estat aprovat⁵³.

Els objectius del Pla són recopilar i obtenir informació sobre les espècies ja introduïdes a les illes que ens permeti reduir els impactes negatius que provoquen; evitar noves poblacions o localitzacions d'aquestes espècies i divulgar i promoure el control d'aquestes espècies des dels diferents aspectes possibles.

En qualsevol cas, des de la Conselleria de Medi Ambient s'ha actuat, sovint de la mà del COFIB en el cas de la fauna, de forma contundent contra espècies invasores, com el coati, l'ós rentador, les serps exòtiques, la tortuga de Florida, la carpa... L'actuació més espectacular ha estat, al 2011, l'eradicació de rates a l'illa Dragonera. Actualment s'està fent el seguiment de l'efectivitat de l'acció i els efectes sobre la fauna i la flora. Els estudis de seguiment confirmen l'efectivitat de l'actuació, quan abans de la campanya s'havia comprovat una població d'un 11.000 rates.

Entre les espècies de flora amb més actuacions per la seva eradicació cal citar el *Carpobrotus*, sobre tot a Menorca, amb el projecte europeu LIFE- FLORA, el Jacint d'aigua (*Eichhornia crassipes*), Botó d'or (*Cotula coronopifolia*), *Pennisetum villosum*.

6.5.6 REGULACIÓ DE LA CAÇA

Una de les lleis essencials per a la regulació de la caça és el RD 1095/1989 del 8 de setembre en la qual es declaren les espècies de caça i les normes per a la seva protecció. Evidentment, però, aquesta normativa s'ha hagut d'adaptar a les circumstàncies pròpies de cada Comunitat Autònoma sobre les espècies protegides i amenaçades i sobre les competències de cada una d'elles d'excloure o autoritzar la seva caça. D'aquesta forma, amb el Decret 71/2004 del 9 de juliol es declaren les espècies objecte de caça i pesca fluvial a nivell de les Illes Balears.

A l'any 2006 han aparegut alguns documents importants de cara a la regulació de les activitats de caça i pesca. Entre ells, destaca la nova Llei balear de caça i pesca fluvial 6/2006 del 27 d'abril. Aquesta és la primera llei que regula aquestes activitats pròpia de la nostra comunitat autònoma, i s'adapta a la realitat de les illes incorporant referències a les modalitats tradicionals de caça, les característiques socials i territorials...

⁵³ Seminari sobre espècies introduïdes i invasores a les Illes Balears, 2010. Carmen Álvarez Pola (Ed.) Conselleria de Medi Ambient i Mobilitat. Sóller 29 set. 2009. 186pp.

Decret 91/2006 del 27 d'octubre, de regulació de poblacions caprines, d'ordenació de l'aprofitament cinegètic de la cabra salvatge mallorquina i de modificació dels plans tècnics. L'objectiu d'aquest decret és "(...) *la regulació de les poblacions i l'ordenació dels aprofitaments cinegètics de poblacions caprines salvatges a l'àmbit de les Illes balears, així com recuperació, conservació i promoció de l'aprofitament de la cabra salvatge mallorquina com a trofeu de caça major (...)*" (Article I). Es creen les Unions de Vedats de Caça Major, la Certificació de Qualitat de Caça Major, la Comissió Balear de Caça Major i homologació de Trofeus i els Guies de Caça Major.

És obligatori realitzar i aplicar un pla tècnic a cada vedat, que gestioni l'activitat cinegètica. L'aprovació de plans tècnics segueix el seu ritme.

6.5.7 PROTECCIÓ DE LES RACES ANIMALS

Fa uns 30 anys va iniciar el seu camí el Patronat de Races Autòctones de les Illes Balears (PRAIB), entitat que treballa pel reconeixement i manteniment de les varietats d'animals criades tradicionalment a les illes, d'on es poden considerar genuïns. Des de fa uns 15 anys es treballa en la divulgació de la informació disponible sobre les races balears, proporcionant a la vegada suport a totes les associacions de productors i propietaris de les races pròpies.

L'Institut de Biologia Animal de les Illes Balears (IBABSA) és una empresa pública que proporciona suport a productors i ramaders, entre els quals s'hi inclouen els que treballen amb les races autòctones d'interès ramader. Entre altres tasques, l'IBABSA col·labora amb la PRAIB.

6.5.8 PROTECCIÓ DE VARIETATS VEGETALS AUTÒCTONES

Institucions com el Jardí Botànic de Sóller, l'Associació per al Foment i Conservació de Varietats Locals i Tradicionals de les Illes Balears, associacions de pagesos com Unió de Pagesos o Associació de productors d'agricultura ecològica de Menorca, la Universitat de les Illes Balears... són les que fins ara han treballat amb aquest tema, juntament amb els membres de l'IRFAP (Institut de Recerca i Formació Agrària i Pesquera) de la Conselleria d'Agricultura i Pesca. En l'actualitat, aquest organisme públic es vol erigir com el líder de les tasques de recuperació de varietats locals i aglutinar i coordinar les feines que s'hagin fet i que encara estiguin per fer, per les diferents institucions fins ara implicades, amb l'objectiu de posar a la disposició de tota persona interessada tot el material sobre varietats vegetals que hi hagi i d'elaborar un registre propi i definitiu de varietats llenyoses, hortícoles, cereals i de llegums.

Precisament, i en relació amb el tema que ens ocupa, destaca la iniciativa de l'IRFAP d'aconseguir tenir (coordinant i sumant els esforços de totes les entitats que fins ara hi han estat implicades) la descripció botànica i taxonòmica definitiva de totes les varietats vegetals de les illes, per tal de tenir un registre propi definitiu. L'objectiu es poder inscriure-les en el Registre de varietats de conservació nacional. La finalitat de que estiguin enregistrades a nivell d'Espanya permet dur a terme intercanvi de material genètic de llavors en tot l'Estat.

La tasca en **llenyoses** es va iniciar fa uns 30 anys. Abans de l'any 2000 més o manco la feina d'identificació i recuperació de les diferents varietats s'havia acabat i en l'actualitat s'aprofundeix en l'estudi de les varietats locals. En aquest aspecte, l'IRFAP ha desenvolupat tota una sèrie d'activitats en finques col·laboradores entre les que cal destacar les experiències relatives a les varietats de diferents fruiters i altres cultius

lленыsos com ametllers, garrovers, figueres, pomeres, pruneres, oliveres i vinya. Alguns d'aquests estudis s'han focalitzat en la recuperació de les varietats balears, sobre tot en el cas de la prunera, la pomera i la figuera.

Els estudis que ha impulsat l'IRFAP en relació a **cultius hortícoles** s'han centrat en desenvolupar assaigs sobre varietats tradicionals de tomàtiga en cultiu ecològic i, específicament, en els efectes del reg en tomàtiga de ramellet. És en aquest grup en el que s'ha fet menys feina sobre varietats locals, encara que l'IRFAP està treballant en la identificació dels pagesos i conservadors que les cultiven, per tal de que les seves llavors passin a formar part del Banc de Llavors i per dur a terme les tasques de descripció i identificació de cada una d'elles.

Finalment, en relació als **cultius herbacis** extensius bàsicament s'han dedicat a fer assaigs comparatius de diferents varietats de cereals i llegums i estudis del cultiu de diferents tipus de farratges. D'entre aquestes investigacions, destaquen pel fet d'estar relacionades amb el tema que ens ocupa, els centrats en varietats de margall, cafè bord i ordi mallorquins.

D'entre els programes que ha desenvolupat el **Jardí Botànic de Sóller** destaca la continuació del que s'havia establert amb la Conselleria d'Agricultura i Pesca segons el qual es mantendran les marjades dedicades a fruiters (cítrics, pereres, cirerers, pruneres, albercoquers, vinya, melicotoners i pomeres) i hortalisses (entre les quals també hi ha varietats tradicionals), per a continuar amb la recerca relacionada precisament amb les varietats pròpies de les Illes i cuidar-se'n del Banc de Germoplasma.

Hi ha altres institucions que treballen i han treballat durant anys en la recuperació i conservació de les varietats locals, entre les que destaquen la UIB (amb tasques relacionades amb la recuperació de la varietat vinya malvasia, per exemple), Unió de Pagesos, l'Associació per al Foment de la Conservació i Producció de Vegetals Autòctons i Tradicionals de les IB. En l'actualitat compten amb una base de dades amb tots els socis que cultiven varietats locals. I l'Associació de Productor d'Agricultura Ecològica de Menorca (APAEM) (els quals han rebut ajudes del Consell Insular de Menorca per al seu banc de llavors).

Una de les tasques promogudes per les **associacions de productors i consumidors ecològics** és la de recuperar i multiplicar llavors de les varietats vegetals balears. Per aquesta raó, estan treballant en l'elaboració de fitxes i llistes amb informació agronòmica i s'han posat en marxa bancs de llavors, a més de les accions de promoció i formació entre els usuaris interessats⁵⁴

6.5.9 ALTRES

Des de la Conselleria s'han portat a terme una sèrie de programes transversals de promoció de la Biodiversitat, dels quals cal destacar els següents:

- El **Bioatles**: És una base de dades per agrupar en un mateix format tota la informació sobre la distribució d'espècies a Balears. Es tracta de divulgar la distribució d'espècies significatives, amb la publicació de les fitxes del **Bioatles**⁵⁵, editades pel Servei de Protecció d'Espècies. Aquestes fitxes

⁵⁴ www.apaem menorca.es, http://www.cbpa e.org/gen_cat.htm

⁵⁵ <http://www.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?mkey=M08092209023624284631&lang=CA&cont=37621>

presenten la distribució a les Illes Balears d'espècies significatives (escasses, endèmiques, fins i tot invasores) i un resum de la seva biologia⁵⁶

- **Ciberespecies:** Butlletí de publicació periòdica en Internet per informar de les actuacions que es duen a terme en el Servei de protecció d'espècies.

⁵⁶ <http://bioatles.caib.es/serproesfront/VisorServlet>

6.6 INDICADORS

Indicador 6.1. Percentatge d'espècies protegides de vertebrats terrestres sobre el total d'autòctones.

PERCENTATGE D'ESPÈCIES PROTEGIDES DE VERTEBRATS TERRESTRES SOBRE EL TOTAL D'AUTÒCTONES (%)	
2007	67,94
2009	67,94
2012	83,28

CODI	6.1.
TIPUS	Estat
DEFINICIÓ	Expressió de les espècies vertebrades terrestres o d'aigua continental protegides per normativa autonòmica, estatal o europea respecte el total de vertebrats.
SISTEMA DE CàLCUL	Percentatge d'espècies de vertebrats en totes les categories de protecció sobre totes les espècies terrestres o d'aigües continentals.
UNITATS	L'indicador és un percentatge.
PERIODICITAT DE REVISIÓ	Anual. És freqüent que hi hagi canvis en la protecció d'espècies en un àmbit o un altre.

DADES **Apartat del capítol que presenta aquestes dades: 6.3.1**

Grup	Nombre d'espècies protegides	Espècies presents	% protegides
Mamífers (1)	20	32	62,5
Ocells	203	237	85,65
Rèptils	13	13	100,00
Amfibis	3	4	75,00
Peixos	0	1	0,00
Total	237	287	83,28

(1) Inclou el Vell marí

TENDÈNCIA OBSERVADA	Les espècies protegides cada vegada són més..
TENDÈNCIA DESITJADA	Minva del percentatge d'espècies protegides.
VALORS LÍMITS	El valor límit desitjat és zero, és a dir, cap espècie amenaçada.
INSTRUMENTS / ORGANISMES DE CONSULTA I GESTIÓ	La informació prové de la normativa.
COMENTARIS	Només es consideren espècies. A l'hora de determinar quines espècies són autòctones i quines són al·lòctones, especialment respecte a les que han estat introduïdes en temps històrics, el criteri que s'ha d'aplicar és el dels estudis citats. El nombre d'espècies pot canviar lleugerament depenent de

l'especialista, ja que hi ha espècies pendents d'estudis taxonòmics més acurats.

Pràcticament tots els ocells estan protegits, llevat d'aquells que es poden caçar. Per això el percentatge és tan alt, quan en el cas de molts d'ocells, no hi ha una amenaça a la seva conservació.

Indicador 6.2. Percentatge d'espècies protegides de flora vascular sobre el total d'autòctones

PERCENTATGE D'ESPÈCIES PROTEGIDES DE FLORA VASCULAR SOBRE EL TOTAL D'AUTÒCTONES (%)	
2007	4,21
2009	4,72
2011	5,86

CODI	6.2.
TIPUS	Estat
DEFINICIÓ	Expressió de les espècies de flora vascular terrestres o d'aigua continental protegides per normativa autonòmica, estatal o europea respecte el total d'espècies.
SISTEMA DE CàLCUL	Percentatge d'espècies de flora vascular en totes les categories de protecció sobre totes les espècies terrestres o d'aigües continentals.
UNITATS	L'indicador és un percentatge.
PERIODICITAT DE REVISIÓ	Anual. És freqüent que hi hagi canvis en la protecció d'espècies en un àmbit o un altre.

DADES Apartat del capítol que presenta aquestes dades: 6.3.2.

Año	Nombre d'espècies protegides	Espècies (1)	% protegides
2007	66	1.569	4,21
2009	74	1.569	4,72
2012	92	1.569	5,86

(1). Rita, J. & T. Payeras, 2006. Biodiversidad de las plantas vasculares de las Islas Baleares. Orsis, 21:41-58

TENDÈNCIA OBSERVADA	Les espècies protegides cada vegada són més..
TENDÈNCIA DESITJADA	Minva del percentatge d'espècies protegides.
VALORS LÍMITS	El valor límit desitjat és zero, és a dir, cap espècie amenaçada.
INSTRUMENTS / ORGANISMES DE CONSULTA I GESTIÓ	La informació prové de la normativa.
COMENTARIS	Només es consideren espècies. A l'hora de determinar quines espècies són autòctones i quines són al·lòctones, especialment respecte a les que han estat introduïdes en temps històrics, el criteri que s'ha d'aplicar és el dels estudis citats. El nombre d'espècies de la flora balear pot canviar lleugerament depenent de l'especialista, ja que hi ha espècies pendents d'estudis taxonòmics més acurats.

Indicador 6.3. Llistes vermelles que manquen per elaborar

LLISTES VERMELLES QUE MANQUEN PER ELABORAR (2007-2011)	15
---	-----------

CODI	6.3.
TIPUS	Estat
DEFINICIÓ	Nombre de grups taxonòmics terrestres o d'aigües continentals dels quals no es coneix en conjunt la seva situació quant a conservació.
SISTEMA DE CàLCUL	Nombre de llistes vermelles de grups terrestres o d'aigües continentals de les Illes Balears que manquen per elaborar, d'acord amb un llistat aportat en aquesta fitxa.
UNITATS	Llistes Vermelles
PERIODICITAT DE REVISIÓ	Anual. Les publicacions no són freqüents, però es poden produir en qualsevol any.

DADES	Apartat del capítol que presenta aquestes dades: 6.3.1 i 6.3.2
--------------	---

Les **llistes vermelles elaborades** fins ara són les següents:

- Llista Vermella de la fauna cavernícola de les Balears (1991).
- Llista Vermella dels Odonats i Ropalòcers de les Balears (1991).
- Llista Vermella dels Araneids de les Balears (1991).
- Llista Vermella dels Mol·luscs terrestres i d'aigua dolça de les Balears (1992).
- Llista Vermella dels Peixos de les Balears (2000).
- Llibre Vermell de la Flora Vascular de les Illes Balears (2001).
- Llibre Vermell dels Vertebrats de les Balears (2006). Hi ha versions prèvies dels anys 1990 i 2000.

Les **llistes vermelles** de sistemes terrestres que, en opinió dels autors d'aquest estudi, **manquen** són les següents:

FAUNA TERRESTRE i D'AIGÜES CONTINENTALS (11):

- Diversos grups de cucs: anèl·lids,...
- Crustacis
- Miriàpodes
- Àcars i altres aràcnids, llevat d'araneids.
- Insectes Heteròpters, Homòpters
- Insectes Dípters
- Insectes Lepidòpters
- Insectes Himenòpters
- Insectes Coleòpters
- Resta d'insectes
- Invertebrats d'aigües continentals

FLORA TERRESTRE i D'AIGÜES CONTINENTALS (4):

- Líquens
- Algues
- Fongs
- Briòfits

TENDÈNCIA OBSERVADA	Fa molts d'anys que no es dedica atenció als invertebrats.
TENDÈNCIA	Minva fins a 0.

DESITJADA	
VALORS LÍMITS	Zero
INSTRUMENTS / ORGANISMES DE CONSULTA I GESTIÓ	La informació prové de les llistes vermelles. Habitualment és la Conselleria de Medi Ambient la que promou la realització de llistes vermelles.
COMENTARIS	La proposta de llistes vermelles que manquen és, evidentment, una proposta que es pot revisar i millorar. Només expressa l'opinió dels redactors d'aquest estudi. S'ha considerat necessari oferir un indicador sobre el grau de coneixement que es té de les espècies presents a les Illes Balears. Alguns grups, com els crustacis, ja tenen bons estudis, però manca la llista vermella. Evidentment els grups taxonòmics proposats es poden ajuntar o disgregar encara més, però l'idea és que tota la fauna i la flora sigui coneguda i avaluada quant a la seva conservació.

Indicador 6.4. Espècies vegetals invasores

ESPÈCIES VEGETALS INVASORES	
2005	42
2009	
2011	25

CODI	6.4.
TIPUS	Pressió
DEFINICIÓ	Nombre d'espècies vegetals considerades invasores.
SISTEMA DE CàLCUL	Nombre d'espècies vegetals considerades invasores.
UNITATS	Espècies.
PERIODICITAT DE REVISIÓ	Quan apareguin estudis que revisin la informació existent o amb nova normativa.

DADES **Apartat del capítol que presenta aquestes dades: 6.4.5.2.**

Entre els **vegetals** s'han detectat al voltant de 304 espècies no natives de les Illes Balears. 42 d'aquestes espècies es poden considerar invasores. 38 espècies mereixen actuacions importants (Moragues, E. & J. Rita, 2005. Els vegetals introduïts a les Illes Balears. Documents Tècnics de Conservació. II^a època, n^o11. 126pp).

Al 2011 es publica el Reial Decret 1628/2011, de 14 de novembre, pel qual es regula el llistat i catàleg espanyol d'espècies exòtiques invasores, s'ha creat el Catàleg Espanyol d'Espècies Exòtiques Invasores i el Llistat d'Espècies Exòtiques amb Potencial Invasor. Aquest catàleg concreta, per cada regió, les espècies al·lòctones que s'han de considerar més perilloses degut al seu caràcter invasió. Per les Balears hi ha 25 espècies (1 fong, 5 algues i 19 plantes superiors).

TENDÈNCIA OBSERVADA	La tendència és a incrementar-ne les espècies invasores i a incrementar la seva pressió. Però el valor de l'indicador ha minvat perquè ha aparegut un document oficial que estableix les espècies invasores.
TENDÈNCIA DESITJADA	Disminució.
VALORS LÍMITS	Zero
INSTRUMENTS / ORGANISMES DE CONSULTA I GESTIÓ	La informació prové d'estudis o normativa. Habitualment és la Conselleria de Medi Ambient la que promou la realització d'aquest estudis. El Ministeri de Medi Ambient elabora llistes i catàlegs oficials d'espècies invasores.
COMENTARIS	

Indicador 6.5. Espècies animals invasores

ESPÈCIES ANIMALS INVASORES	
2007	Sense dades
2009	
2011	15

CODI	6.5.
TIPUS	Pressió
DEFINICIÓ	Nombre d'espècies animals considerades invasores.
SISTEMA DE CàLCUL	Nombre d'espècies animals considerades invasores.
UNITATS	Espècies.
PERIODICITAT DE REVISIÓ	Revisió del Reial Decret.

DADES **Apartat del capítol que presenta aquestes dades: 6.4.5.1.**

Al 2011 es publica el Reial Decret 1628/2011, de 14 de novembre, pel qual es regula el llistat i catàleg espanyol d'espècies exòtiques invasores, s'ha creat el Catàleg Espanyol d'Espècies Exòtiques Invasores i el Llistat d'Espècies Exòtiques amb Potencial Invasor. Aquest catàleg concreta, per cada regió, les espècies al·lòctones que s'han de considerar més perilloses degut al seu caràcter invasió. Per les Balears hi ha 15 espècies de fauna (2 invertebrats, 2 peixos, 4 rèptils, 4 aus i 2 mamífers).

TENDÈNCIA OBSERVADA	No hi ha dades prèvies, però és evident que la tendència és a incrementar-se les espècies invasores i a incrementar la seva pressió.
TENDÈNCIA DESITJADA	Disminució.
VALORS LÍMITS	Zero
INSTRUMENTS / ORGANISMES DE CONSULTA I GESTIÓ	La informació prové de la normativa estatal.
COMENTARIS	

Indicador 6.6. Espècies amenaçades amb Pla de Conservació aprovat

ESPÈCIES AMENAÇADES AMB PLA DE CONSERVACIÓ APROVAT	
2007	11
2009	41
2011	41

CODI	6.6.
TIPUS	Resposta
DEFINICIÓ	Espècies, siguin animals o vegetals, amb Pla d'Acció aprovat. Nombre d'espècies amb plans de recuperació o plans de conservació. No el nombre de plans, per que aquests poden afectar a més d'una espècie.
SISTEMA DE CàLCUL	Espècies, siguin animals o vegetals, amb Pla d'Acció aprovat.
UNITATS	Espècies.
PERIODICITAT DE REVISIÓ	Anual.

DADES Apartat del capítol que presenta aquestes dades: 6.5.3.1 i 6.5.3.4

ESPÈCIES AFECTADES PELS PLANS CONSERVACIÓ			
	2007	2009	2011
Flora	5	26	
Mamífers	0	1	
Aus	4	12	
Rèptils	0	1	
Amfibis	1	1	
Total	10	41	ídem

TENDÈNCIA OBSERVADA	Increment, fins incloure les espècies més amenaçades (En Perill Crític o En Perill) o més valuoses (Endèmiques).
TENDÈNCIA DESITJADA	Increment. Increment del nombre de plans i arribar a cobrir totes les espècies amenaçades.
VALORS LÍMITS	Espècies amenaçades.
INSTRUMENTS / ORGANISMES DE CONSULTA I GESTIÓ	La Conselleria de Medi Ambient és la que aprova els Plans. Només en el cas d'espècies que viuen a diverses CCAA, els Plans són aprovats pel Ministeri de Medi Ambient.
COMENTARIS	Hi ha plans operatius que no estan aprovats legalment. L'indicador només compta els aprovats legalment però cal tenir en compte que hi ha altres en execució.

Indicador 6.7. Peces caçades

PECES CAÇADES	
2007/2008	996.203
2008/2009	1.025.260 Incomplet
2009/2010	1.100.327
2010/2011	1.104.543

CODI	6.7.
TIPUS	Pressió
DEFINICIÓ	Nombre d'exemplars caçats en totes les espècies.
SISTEMA DE CàLCUL	Suma d'exemplars caçats en totes les espècies.
UNITATS	Exemplars.
PERIODICITAT DE REVISIÓ	Anual. Les dades són per temporades i agafen dos anys.

DADES Apartat del capítol que presenta aquestes dades: 6.4.7.

CAPTURES	Captures 2005/06	Captures 2006/07	Captures 2007/08	Captures 2008/09	Captures 2009/10	Captures 2010/11
Caça major (Cabra)	5.600	13.340	4.242	??	5.327	4.543
Llebre	12.560	13.524	9.324	11.228	12.000	8.000
Conill	380.600	413.343	174.459	176.324	200.000	240.000
Perdiu	72.300	71.000	71.431	84.068	70.000	70.000
Guàtlera	9.560	5.690	13.179	9.288	15.000	10.000
Altra caça menor, especialment tords, però també coloms, cegues, tórtores i estornells	790.600	506.642	723.568	744.352	798.000	772.000
TOTAL	1.271.220	1.023.539	996.203	1.025.260	1.100.327	1.104.543

TENDÈNCIA OBSERVADA	Disminució.
TENDÈNCIA DESITJADA	Disminució.
VALORS LÍMITS	Desconeguts.
INSTRUMENTS / ORGANISMES DE CONSULTA I GESTIÓ	Els Consell Insulars han de subministrar la informació, ja que són els competents. Són estimacions i per aquesta raó no es pot fer una valoració acurada. El Ministeri de Medi Ambient recull la dada.
COMENTARIS	

Indicador 6.8. Races autòctones d'animals domèstics en greu perill de desaparèixer.

RACES AUTÒCTONES D'ANIMALS DOMÈSTICS EN GREU PERILL DE DESAPARÈIXER	
2007	8
2011	14

CODI	6.8.
TIPUS	Estat
DEFINICIÓ	D'entre totes les races autòctones de les Illes Balears, s'han escollit aquelles que per la falta d'un cens se'n desconeix el nombre d'individus vius i/o reproductors, o que per falta de mesures concretes es considera que estan en perill de desaparèixer; per tant, necessiten d'accions immediates per a la seva recuperació
SISTEMA DE CàLCUL	Nombre de races animals autòctones en greu perill de desaparèixer.
UNITATS	Races.
PERIODICITAT DE REVISIÓ	Anual, en cas de que es posin en marxa els censos.

DADES	Apartat del capítol que presenta aquestes dades: 6.3.3
--------------	---

Races en perill:

Ase balear
 Cavall mallorquí
 Cavall menorquí
 Cabra eivissenca
 Cabra mallorquina
 Porc negre mallorquí.
 Gallina mallorquina
 Gallina menorquina
 Ovella eivissenca
 Ovella mallorquina
 Ovella menorquina
 Ovella vermella mallorquina
 Vaca mallorquina
 Vaca menorquina

TENDÈNCIA OBSERVADA	Increment, tot i que no hi ha dades prèvies.
TENDÈNCIA DESITJADA	De decreixement, el que significaria que s'han pres mesures per a cada una d'aquestes races i que han tingut resultats positius
VALORS LÍMITS	Zero.
INSTRUMENTS / ORGANISMES DE CONSULTA I GESTIÓ	IBABSA 2011 i http://www.racesautoctones.com .
COMENTARIS	

Indicador 6.9. Varietats locals identificades de cultius

VARIETATS LOCALS IDENTIFICADES DE CULTIUS	
2007	319 varietats
2011	507 varietats

CODI	6.9.
TIPUS	Estat
DEFINICIÓ	Varietats de les Balears d'hortícoles, cereals, llegums i llenyoses en l'actualitat localitzades en cultiu per l'IRFAP
SISTEMA DE CàLCUL	Nombre de races vegetals autòctones.
UNITATS	Varietats.
PERIODICITAT DE REVISIÓ	Primer és necessari identificar i caracteritzar totes les varietats. Una vegada finalitzada aquesta tasca, la periodicitat de revisió podria ser anual, en disposar d'un cens dels cultivadors i d'un control a través del Banc de Llavors

DADES Apartat del capítol que presenta aquestes dades: 6.3.4

Al'Institut de Recerca i Formació Agrària i Pesquera de les Illes Balears (IRFAP), el nombre de varietats locals identificades de cultius és de 507 en 2011. Per grups són les següents:

- Cultius anuals: 115 varietats.
- Fruita dolça: 116 varietats.
- Fruits secs: 92 varietats.
- Altres llenyoses: 124 varietats.
- Olivera: 6 varietats.
- Vinya: 54 varietats.

TENDÈNCIA OBSERVADA	Increment de varietats. Una major investigació fa aparèixer varietats desconegudes.
TENDÈNCIA DESITJADA	De creixement, el que significaria que s'identifiquen noves varietats.
VALORS LÍMITS	Desconegut
INSTRUMENTS / ORGANISMES DE CONSULTA I GESTIÓ	IRFAP (Conselleria d'Agricultura, Ramaderia i Pesca).
COMENTARIS	

Indicador 6.10. Censos d'espècies singulars**CENSOS D'ESPÈCIES SINGULARS**

	Ferreret (larves)	Volter negre (nius ocupats)	Aus aquàtiques i limícoles
2007	30.937	11	
2008	37.991	15	25.638
2009	39.311	14	23.668
2010	31.004	16	31.626
2011	27.700	16	35.240

CODI	6.9.
TIPUS	Estat
DEFINICIÓ	Exemplars censats d'espècies comptabilitzades anualment o la seva estimació acurada
SISTEMA DE CàLCUL	
UNITATS	Individus censats
PERIODICITAT DE REVISIÓ	Actualització anual per certes espècies.

DADES **Apartat del capítol que presenta aquestes dades: 6.5.3.2.**

TENDÈNCIA OBSERVADA	La tendència és positiva en el cas del volter negre i les aus aquàtiques i limícoles. En el cas del ferreret hi ha oscil·lacions en torn a quantitats adequades.
TENDÈNCIA DESITJADA	Increment d'exemplars o la seva estabilització, si les poblacions són estables i suficients per la viabilitat..
VALORS LÍMITS	Desconegut
INSTRUMENTS / ORGANISMES DE CONSULTA I GESTIÓ	Censos d'espècies al Servei d'Espècies de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori
COMENTARIS	